LETNIK XVII., ŠT. 3 (774) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 26. JANUARJA 2012

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Julijan Čavdek

Preprosto protagonisti!

V življenju politične stranke je veliko pomembnih trenutkov, ko je treba sprejeti odločitve. Te bodo vsestransko označevale stranko in njeno delo. Na teh odločitvah se bo gradila njena politična prihodnost, ki bo neposredno vplivala na družbeno življenje, v katero je vpeta.
Taki trenutki so na primer volitve, še prej politična pogajanja in zavezništva, delo strankinih izvoljenih upraviteljev, prisotnost stranke na območju in njena sposobnost prenosa potreb občanov in ozemlja v strukture javne uprave. Med te trenutke sodijo tudi kongresi, saj so to priložnosti, ko stranka vnaša prenovo v lastne organe in programe.
14. deželni kongres Slovenske skupnosti, zbirne stranke Slovencev v Italiji, ki se bo začel v petek, 27. januarja, predstavlja pomemben trenutek prenove. Ta prehod je še posebno pomemben, če upoštevamo dejstvo, da SSk ni navadna stranka, marveč edina samostojna politična organizacija slovenske narodne skupnosti v FJk. Vse od njene ustanovitve, leta 1975, se SSk zavzema za enotnost med Slovenci, pri katerih je še danes zelo medel pojem, predvsem pa, žal, oddaljen cilj.
Zadnji deželni kongres SSk je pred tremi leti potekal v vzdušju uspeha na deželnih volitvah. Aprila 2008 je namreč SSk spet nastopila z lastno listo in simbolom ter dosegla izvolitev Igorja Gabrovca v Deželni svet. V naslednjih letih so sledili še številni drugi uspehi, med katerimi gre podčrtati izvolitev Mihe Korena za podžupana v občini Dreka, županskega mesta Marka Pisanija na Repentabru, podpredsedniško mesto Mare Černic na Pokrajini Gorica ter predsedstvo tržaškega Pokrajinskega sveta za Maurizija Vidalija.
Omenjeni uspehi so razlog za veselje in ponos, saj - kljub vsem oviram in težavam - potrjujejo pravilnost političnega modela SSk. Po drugi strani pa nalagajo veliko odgovornost vodstvu SSk. To je namreč poklicano, da skupaj z izvoljenimi upravitelji in področnimi sekcijami upošteva današnje potrebe slovenske narodne skupnosti ter izoblikuje tiste politične in upravne programe, ki bodo najbolj učinkoviti. To je še toliko bolj pomembno, če upoštevamo splošno gospodarsko in politično krizo, kar predstavlja še poseben izziv za stranko, ki si prizadeva za čim bolj strnjeno, združeno in samostojno politiko Slovencev v Italiji.
Od šolske problematike, vprašanja reforme javne uprave (pokrajine, rajonski sveti, gorske skupnosti), izvajanja državne in deželne zaščitne zakondaje pa vse do problematik upravljanja ozemlja, zdravstva, razvoja podeželja in kmetijstva ter čezmejnega sodelovanja mora stranka, kot je SSk, biti sredstvo, preko katerega je slovenska narodna skupnost z deželo FJk, Italijo in Slovenijo dosleden sogovornik.
Vse to bodo teme 14. deželnega kongresa SSk. Zato imajo imenovani delegati tržaške, goriške in videmske pokrajine veliko odgovornost, da stranki zagotovijo kakovostno vodstvo in politične programske smernice, ki bodo SSk popeljali v naslednje triletje 2012-2015. Učinkovitost SSk ni in ne bo avtomatična, temveč bo, kot je bilo vselej do danes, vezana na požrtvovalno delo ljudi, ki so v simbolu in barvah lipove vejice imeli uprt pogled v prihodnost, v kateri bomo in smo Slovenci v FJk uveljavljena in živa skupnost oziroma: *Preprosto protagonisti!*

Štandreški trg v novi preobleki

Foto DP

Ob vsesplošni krizi vrednot

Pričeti v svoji notranjosti

Kriza mnoge stvari, ki smo jih doslej imeli za samoumevne, postavlja pod vprašaj. Najprej velja to za družino, kjer smo si osebno najbliže in si delimo vsakdanje življenje. Ob preverjanju družinskega zakonika na referendumu se vsi lahko zamislimo, kakšno družino gradimo. Brez osebne podpore človek težko opravlja življenjske napore in premaguje krize, zato je kriza preizkušnja naših osebnih vezi in vzajemne človeškosti. Morda je ob slabitvi medosebnih odnosov danes toliko bolj potrebno opozarjati na to vrednoto našega sobivanja, saj se tukaj pričenja naš odskok v širni svet, iz katerega se človek znova vrača nazaj v to oazo miru, ki jo ljudje prav cenimo po navadi takrat, ko jo izgubimo. Družina, partnerji, prijatelji so vir medčloveškega zorenja, preverjanja človeškosti in možnost izmenjave pristnih duhovnih in tvarnih dobrih. Brez dajanja in prejemanja naše življenje postaja proizvod med ostalimi proizvodi in se sprevrže v blago, ki ga lahko naročimo in prejmemo, skratka predmet naših elektronskih in poslovnih izmenjav, ki sicer lahko širijo miselno obzorje, osebno pa nas puščajo hladne in neangažirane.
Tudi druge avtoritete so z družino vred v krizi. Nič več ne sprejemamo staršev, učiteljev in politikov samoumevno, ex catedra, mladi hočejo vse preverjati sami. Še več. Uveljavlja in širi se celo prepričanje, da sploh ni več nobene avtoritete oziroma naj bi bil vsak sam sebi gospodar. Vse naj bi bilo prav, bilo naj bi več resnic, vsak naj bi imel svojo. Če je v preteklosti bilo vse v okvirih in so avtoritete do potankosti določale človekovo ravnanje, se zdi, da je zdaj od sistemov osamosvojeni tako imenovani postmoderni človek sam svoj upravljavec. Čeprav meni, da se ureja in obvladuje le sam, mu narekuje tempo moderna medijska avtoriteta. "Medij ni le sporočilo", kot pravi McLuhan, pač pa manipulator, ki se vsiljuje, posiljuje in se obenem še predstavlja kot resnica. Glede na to, da je medij zmožen nekoga napihniti v oblake, drugega pa zabiti v tla ali tretjega skriti pod preprogo, si seveda lahko predstavljamo, kako je z njihovo resnico. Volilne razmere pri nas pa tudi splošno stanje v družbi le potrjujejo, kakšnim senzacionalnostim smo izpostavljeni, in ni čuda, da se komaj kdo še znajde in zato kratkoročno uspevajo tisti, ki "znajo" oziroma nimajo obzira pred ribarjenjem v kalnem.

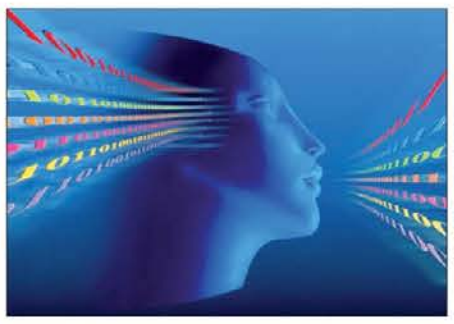

Problem je, ko odpovedujejo avtoritete, intelektualci oziroma ljudje, ki naj bi branili dostojanstvo človeka ter resnico in pravico. Pomislimo samo na predsednika države ali prvega predsednika državnega zbora! Kakor da se nekaterih "razmišljanje o ljubezni in resnici in pravičnosti" ne tiče. Oscar Wild sicer pravi: "Ljudje so večinoma nekdo drug". Oziroma: "Njihove misli so mnenje nekoga drugega, njihovo življenje oponašanje, njihove strasti citat". Ali pa se bomo kar sprijaznili s tem, kot pravi George Orwell, da ljudje po medijih "lahko trdijo tudi, da je dva in dva pet", kot smo lahko videli ne le v Severni Koreji, pač pa tudi pri nas. Ali ni "potreba po resnici bolj sveta kot katera koli druga potreba? " (S. Weil). Kdo torej zastopa intelektualno poštenost? Kdo se zavzema za resnično védenje, ne pa le za to, kar njemu koristi? Ali ob porastu koristoljubja in vsiljevanju mnenj, stališč ali zgodb ne šteje več, kaj je resnično, pravično in pošteno? Kako bodo mladi v množici praznih besed še lahko iskali in odkrivali resnico, razširjali obzorje pravičnosti ali gojili smisel za ljubezen? Če ni več zgledov, ostaja le še upanje, kot bi rekel Platon, da je pot razkrivanja resnice in pravičnosti povezana s soncem, ali kot so rekli kitajski konfucianci, z nebom.
Vse več znakov v sodobni družbi zahteva iskanje temeljev družbenega razvoja. Ti temelji niti niso nova iznajdba, pač pa je treba iz sodobnih enostranskosti poiskati sredino. Ne zagotavljamo si več osnov, iz katerih bi živeli. Želeli bi le svobodo, gre pa za udejanjenje pravičnosti, nujnost sodelovanja ter povezavo duhovnega in svetnega. Ni čarobne formule, ki bi obrnila ta enostranski in zgolj v sebičnega človeka usmerjeni svet. Sprememba pa ni le v rokah politikov in vseh tistih, ki se z njimi vred petelinijo in nam ponujajo poceni rešitve. Vsakdo izmed nas je poklican, sposoben in ima možnost, da da prispevek k reševanju teh problemov, predvsem s tem, da je pripravljen sproti reševati svoje. To je torej priložnost za nas vse in Bog nam pomagaj, da bi nam ta duhovni napor uspeval v krepitvi osebne človeškosti in da bi ta postajala čim bolj vzajemna v blagor sedanje in prihodnje, bolj pravične in človeške družbe. Gandi je bil prepričan, da se nam ni treba spreobračati iz ene vere ali enega prepričanja v drugo, ampak naj vsak sam ob srečanju z drugimi poglablja svoja prepričanja. Na globljih, duhovnih temeljih se bomo lahko srečali kljub različnostim in tako našli tudi pota dialoga in sprave, kar je odločilni pogoj za resnično razumevanje in sodelovanje ter uspešno družbo. Kot je dejal Avguštin, pa so te korenine v notranjosti, zato skrbimo vsak pri sebi in tudi med seboj, da bo ta čim bolj urejena, potem bo urejen tudi naš svet.

Janez Juhant

Pogovor

Slovenski ekstremni kajakaš Andrej Bijuklič je spregovoril o dosedanjih uspehih in prihodnjih izzivih 3

Intervju

Nadia Roncelli predstavlja vsebino igranega in dokumentarnega filma Un onomasticidio di Stato 11

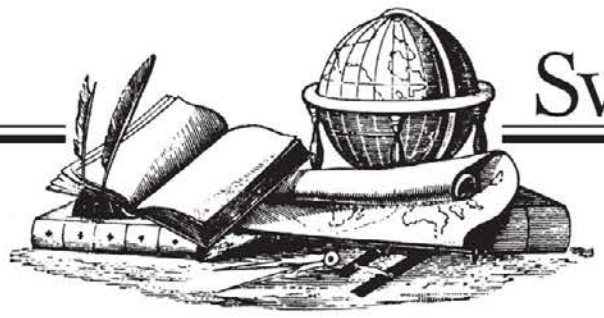

Pomembno srečanje v Rimu za Slovence v Italiji

Manjšina kot most krepitve sodelovanja med državama

Rim, 17. januar 2012; veleposlanik Iztok Mirošič se je srečal s prof. Saveriom Rupertom državnim podsekretarjem na Ministrstvu za notranje zadeve, ki je pristojen za zaščito slovenske manjšine v Furlaniji Julijski krajini. Pogovor je potekal v prijateljskem vzdušju in bil osredotočen na možnosti za izboljšanje položaja slovenske manjšine ter o manjšini kot mostu krepitve sodelovanja med Italijo in Slovenijo. V pogovoru je bilo pozitivno ocenjeno dvostransko sodelovanje med policijama in med Ministrstvoma za notranje zadeve Slovenije in Italije. Prof. Ruperto je funkcijo državnega podsekretarja prevzel ob nastopu vlade premierja Maria Montija.

Iztok Mirošič

Veleposlanik Mirošič je v pogovoru poudaril, da je bil v zadnjih dveh letih dosežen zelo pomemben napredek v odnosih med Slovenijo in Italijo, koncert prijateljstva v Trstu julija 2010 je pomembno prispeval h krepitvi prijateljskih vezi in se nadaljeval z državnim obiskom predsednika Republike Slovenije v Italiji lanskega februarja. V dvostranskih odnosih je potrebno nadaljevati z duhom iz Trsta. Slovenska manjšina v Italiji in italijanska v Sloveniji predstavljata pomembno vez med državama, ki jo je potrebno še posebej negovati in skrbeti za njen nadaljnji razvoj. Manjšini predstavljala prednost pri krepitvi čezmejnega sodelovanja in pri črpanju evropskih sredstev.

Veleposlanik Mirošič je izpostavil, da je potrebno v prihodnje urediti sistemsko financiranje dejavnosti slovenske manjšine na podlagi globalnega zaščitnega zakona, saj ne more biti finančno preživetje manjšine odvisno od političnega dogajanja. Ob tem je veleposlanik Mirošič tudi podčrtal potrebo po realizaciji zasedanja delovnega omizja pri predsedstvu vlade, ki bi omogočilo manjšini naslavljanje vprašanj na centralne oblasti v Rimu, ki ne spadajo v pristojnost regionalnih oblasti, kot tudi ne paritetnega odbora, ki je bil ustanovljen z globalnim zaščitnim zakonom. Veleposlanik Mirošič je sogovorniku predstavil hud finančni položaj slovenskih manjšinskih medijev ter potrebo po ureditvi slovenskega glasbenega šolstva. Državni podsekretar prof. Ruperto je izrazil polno razumevanje za položaj slovenske manjšine v Italiji in izrazil zadovoljstvo, da se bo lahko v kratkem srečal z njunima predstavnikoma, kar bo priložnost za predstavitev vprašanj, s katerimi se slovenska manjšina srečuje v tem času. Prof. Ruperto je veleposlaniku Mirošiču izrazil zadovoljstvo ob prihodnjem sodelovanju.

Sogovornika sta se pogovarjala tudi o dobrem čezmejnem sodelovanju policij Slovenije in Italije ter možnostih za krepitev nadaljnjega sodelovanja. Državni podsekretar prof. Ruperto je veleposlaniku Mirošiču orisal stanje na področju migracij iz Libije in Tunizije.

Evropski parlament z novim predsednikom

Evropa ne sme biti problem v krizi

Pred kratkim, ko se nam je na skupini EPP predstavil kandidat za predsednika parlamenta, g. Martin Schulz, je bila občutena sprava med našo EPP stranko, katere članica je Slovenska demokratska stranka, in med socialisti, od koder je bil kandidat za predsednika parlamenta. Ob koncu predstavitve g. Martina Schulza, kjer sta bila predstavljena tudi krvava zgodovina Evrope in zavzemanje, da se le ta ne bi nikoli več ponovila, sta si s predsednikom naše skupine, g. Josephom Daulom, ganjena segla v roke. Čutiti je bilo odpuščanje in zaupanje, ki ga je g. Daul izrazil s podporo na volitvah.

Martin Schulz

Danes je g. Schultz dobil podporo že v prvem krogu volitev. Največji stranki na levi in desni sta se ob pomembni odločitvi podprli; ker gre za skupno dobro Evropejk in Evropejcev in ker mora v politiki vsak odigrati svojo vlogo, za katero je bil izvoljen.

Novi predsednik je obljubil, da bo predsednik parlamenta za vse in da jasno razume svojo novo vlogo; da je njegova vloga popolnoma drugačna od predsednika stranke. Cilj, za katerega se bo zavzemal, je okrepitev vloge parlamenta in za združeno Evropo, še posebej v kriznih časih. Živimo v najdaljšem obdobju varnosti, miru in blagostanja, ki ga je imela Evropa v svoji zgodovini. Premagali smo vojno, lakoto in odprli meje. Danes se državljani bojijo za delovna mesta, za pokojnine, za varno starost, za prihodnost otrok... Sedaj moramo znati obvladati tudi aktualno krizo. Tudi raznolikost v Evropi je naša prednost in jo moramo znati ohraniti za prihodnje rodove.

Mnogim v svetu je Evropa zgled tudi po tem, da je znala iz sovraštva napraviti prijateljstvo. Drugi nas vidijo v svetlejši luči, kot mi sami sebe. Evropski parlament mora izražati simbol demokracije nad diktaturo, premagati mora krizo zaupanja v evropske institucije. Več Evrope je lahko le z več parlamentarizma, z več demokracije.

Ker sva enako stara, lahko delim svoje izkušnje, ki jih je danes predstavil zase, rekoč, da so naši starši težko živeli in so si vedno prizadevali, da bi nam šlo bolje. In res nam gre bolje, ni pa samoumevno, da bo šlo bolje tudi našim otrokom in vnukom. Zato je pred nami velika odgovornost za prihodnost, za mlade, da jim vzpostavimo pogoje za nadaljnji razvoj, za študij, za delovna mesta. Vse to pa je moč storiti samo ob spoštovanju temeljnih vrednot Evrope.

Evropa ne sme biti problem v krizi, Evropa mora biti rešitev in Evropski parlament mora imeti pri tem ključno vlogo.

Zofija Mazej Kukovič

Evropa - Evro - Dolžniška kriza

Svet pretresajo globoke spremembe

Zadnja tri leta se politiki, gospodarstveniki, finančni operaterji in špekulanti, vlade številnih držav in drugi politični dejavniki močno ukvarjajo z raznimi krizami, nenavadnimi pojavi in dogajanji v raznih delih sveta, v katera je močno vpletena tudi evropska celina s svojimi tradicionalnimi institucijami in modeli splošnega razvoja, ki silijo odgovorne dejavnike k uvajanju temeljitih sprememb oziroma reform, ki naj bi tako posamezne države kot njihove organizirane povezave popeljale k izhodu iz sedanjega zmedenega in kritičnega stanja. Zaradi boljšega razumevanja sedanjih razmer naj uvodoma pojasnimo, da področje evra ne zajema vseh 26 članic Evropske unije, ampak le 17 od teh, zato ne gre sedanjo finančno krizo enostavno povezovati z omenjeno evropsko valuto in njenim območjem ter jo posledično povezovati z dolžniško krizo. Vse razprave se usmerjajo na lažno vprašanje, ali bo mogoče najti rešitev za evro oziroma ga vzročno povezovati s skrbmi, ki jih povzročajo prezadolžene evropske države in njihove oslabele banke. Prikazovati krizo prezadolženih vlad in bank kot krizo denarja je torej neutemeljeno in zato zavajajoče. Menjalni tečaj evra za dolar je še vedno občutno nad vrednostjo, s katero je bil uveden v življenje. Za politike pa je očitno koristnejše prikazovati volivcem ukrepe za reševanje dolžniške krize kot usmerjeno k reševanju evropskega denarja. Takšno prikazovanje stvari napeljuje javno mnenje, da je za uveljavljanje vpliva Evrope pomembna zgolj skupna valuta in ne uveljavljanje vrednot, na temelju katerih je bila ustanovljena današnja povezava v Evropski uniji. Skratka, omenjene vrednote bi bilo treba "ovrednotiti" z reformami na ravni vodilnih evropskih institucij in njihovih pristojnosti. Potrebno je namreč oblikovati novo zgradbo Evrope, ki bi temeljila na resnični skupnosti državljanov. Nizka udeležba na volitvah evropskega parlamenta v zadnjem obdobju zgovorno razkriva prepad med institucijami in volivci. Od tod izvira, recimo, tudi že ustaljena brezbrižnost do učinkovitega reševanja zunanjih priseljencev in drugih manjšinskih skupin na periferiji Evropske unije. Po drugi strani se krepi populizem, v luči katerega priseljenci postajajo nujni krivci za vse druge tegobe evropske družbe in njenega razvojnega modela. Po razširjenem prepričanju Evropa ne more več tako naprej, če ne bo od običajne administrativne ravni prešla k večjemu vključevanju javnosti v njeno delovanje.

Če se Evropa ne bo čim prej tesneje poenotila in prevzela od držav pristojnosti za enotno nastopanje navzven, ne bo mogla uveljaviti svoje vloge, kakršno pričakujejo tako njeni državljani kot zunanji svet, v katerem se v tem času dogajajo daljnosežne spremembe. Zelo zgovoren je primer političnega prebujanja v arabskem svetu v smeri demokratizacije številnih držav od Egipta do Libije in območja Arabskega polotoka. Nedavne revolucije so se namreč bolj ali manj dotaknile skoro vseh 22 arabskih držav, vključno Sirije, kjer poteka srdit boj za pridobitev temeljnih demokratičnih svoboščin.

Za sedanji čas je značilno že omenjeno spreminjanje razmerij moči v mednarodnem prostoru zaradi hitro rastočih gospodarstev nekaterih večjih držav. Svet tako postaja vse bolj multipolaren, to se pravi z več vplivnostnimi središči. Posledično bo Zahod vedno manj diktiral pravila globalnega reda v svetu. Vedno več problemov uhaja nadzoru tradicionalnih najmočnejših držav. ZDA so bile iz več razlogov prisiljene končati dolgoletno vojno v Iraku in končujejo svoj vojaški poseg v Afganistanu. Ostajajo sicer nepogrešljiva sila, a puščajo več manevrskega prostora Kitajski in Rusiji. Ta odkrito zavrača ameriški načrt o raketnem varnostnem ščitu v Vzhodni Evropi, ki naj bi služil za boj proti mednarodnemu terorizmu.

Amerika tudi vse težje obvladuje razmere na Bližnjem vzhodu. Ko je sicer zmerni palestinski voditelj Mahmud Abas pred meseci zaprosil Varnostni svet OZN za mednarodno priznanje Palestine, je doživel gromovit aplavz velike večine predstavnikov članic te mednarodne organizacije. Minulega oktobra pa je prav tako velika večina držav glasovala za sprejem Palestine med članice UNESCA (kulturne organizacije, delujoče v OZN) s sedežem v Parizu. To ob veliki zadregi predvsem ZDA in običajnem mencanju Evrope.

Ob tem splošnem razmišljanju o sedanjih razmerah v svetu in v Evropi še posebno ne moremo brezbrižno mimo lika pred nedavnim umrlega nekdanjega predsednika Češkoslovaške in nato Češke in velikega kulturnika Vaclava Havla, ki je bil ne samo ugleden in neizprosen disident diktatorskega komunističnega sistema, ampak tudi prepričan Evropejec, ugleden državnik in prodoren mislec, ki je politično delo opravljal nadvse odgovorno, tako da je lahko vsem drugim politikom za zgled.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Bogastvo ne pozna sramu

Stara modrost pravi, da so tisti, ki se najbolj pritožujejo, premožni in bogati. Torej ne osebe, ki so srednji ali celo nižji sloj, pač pa predstavniki najbogatejšega dela družbe. Dvigajo glas ob zanje previsokih davkih, na glas zatrjujejo, da jih bo najnovejša draginja usodno prizadela, ter dokazujejo, kako se jim nasploh godi krivica. Danes pa, če je le mogoče, utajujejo svoje dohodke oziroma prijavljajo smešno nizke vsote, istočasno pa živijo vsaj v primeri z večino dobesedno razkošno življenje. Še na misel jim ne pride, da bi ob svojem velikem premoženju brez ugovorov prispevali skupnosti odgovarjajoči delež, toliko manj pomislijo, kako je naraščajoča revščina dejstvo, ob katerem se ne bi smeli obnašati, kot da se jih to ne tiče. Potrjen in razmeroma točen podatek nazorno govori, da v razvitem svetu desetina bogatih družin poseduje skoraj polovico celokupnega premoženja, medtem ko se prav tako desetina opoteka na robu revščine ali se vanjo vse globlje pogreza. To nas bo seveda slej ko prej potisnilo v socialne napetosti ali celo nemire. In v luči ohole samozadostnosti, ki je milo rečeno polna napuha in objesti, se sodobni bogataši obnašajo kot osebe na pregonu, kadar jim kdo hoče stopiti na prste. Nenapovedana kontrola v mondeni Cortini, ki je končno popisala nekaj razsipnih avtomobilov in ob tem skromen uradni zaslužek njihovih lastnikov, je dregnila v pravo osje gnezdo. Ni šlo za kakšno samovoljo državnih organov, ampak le za preverjanje, koliko je nova elita v soglasju z zakonom, se pravi, koliko daje, bolje ne daje, državi v odnosu do razkošja, s katerim se postavlja. Višek zgodbe je v tem, da so se ogorčeno oglasili celo poslanci, in sicer desne sredine, češ da "smo priče sovražnemu odnosu do bogastva" in da živimo "v policijski državi". Zadeva ne potrebuje posebnega komentarja razen spoznanja, da bogatim ne bo lahko priti do živega in jih pripraviti do tega, da bodo spoštovali zakone, saj imajo močne zaveznike v samem parlamentu. Slikovita in vsekakor skrajno klavrna je bila predstava bogatega sloja ob Montijevem povišanju davka na barke, torej davka na razkošje, saj gre za plovila, s katerimi se njihovi lastniki ne vozijo v službo. Ogorčenje se je dvignilo tudi v Furlaniji Julijski krajini, češ kako je to za državo škodljivo, ker bodo mnogi svoje barke premaknili v Slovenijo ali na Hrvaško, da se izognejo krivičnemu obdavčenju. Kakšen čut za lastno državo, ki je, kot je znano, trenutno v veliki stiski. In vse to se dogaja v času, ko komaj dve tretjini družin pride normalno do konca meseca, medtem ko mora dobra tretjina posegati v svoje prihranke ali se zadolževati. Ob vsem tem se je mogoče vprašati, kako da je družba dopustila tako veliko in vse večjo razklanost med tiste, ki imajo ogromno, in tiste, ki imajo malo ali nič. Kaj tega procesa res ni nihče opazil, ali pa se vsem zdi, da se v demokraciji ne more zgoditi nič slabega in za vse škodljivega?

Janez Povše

POGOVOR Ekstremni kajakaš Andrej Bijuklič

Najbolj srečen je, ko premaguje divje brzice

Andrej Bijuklič iz Solkana je eden najboljših slovenskih ekstremnih kajakašev. S premagovanjem razpenjene vode na najtežjih odsekih rek se je začel ukvarjati, ker mu klasična tekmovanja v veslanju na divjih vodah, s katerimi je začel na Soči, niso nudila svobode, ki jo je iskal. Danes, pri 26 letih, je eden tistih adrenalinskih odvisnežev, ki jih ljudje praviloma ne razumejo, saj je spuščanje po pobesnelih rekah, polnih smrtonosnih pasti v obliki zahtevnih brzic, sifonov, spodjed in slapov težko razumeti. Ampak Andrej se na vodi, ki je njegov najljubši element, počuti najbolj doma. V kajaku, z veslom v roki, sredi podivjane reke je najbolj srečen.

Veslanje si začel na Soči. Kdaj je dobilo pridih ekstremnega?

Pri osmih, devetih letih sem začel v Kajak klubu Soške elektrarne. Prvih šest, sedem let sem treniral in tekmoval pod okriljem kluba, a tekmovanje mi ni bilo nikoli prav pri srcu. Nikoli se nisem zares našel v teh klasičnih okvirih treningov in tekmovanj. Potem smo začeli s prijatelji vse več veslati po rekah na lastno pest. Za svoje veselje, kar nudi tudi več svobode, saj se sam odločaš, kje in kaj boš veslal. Seveda gre tudi za izziv in iskanje adrenalina, ne šteje pa samo veslanje, ampak celo življenje. Ko se nekam odpraviš in spoznavaš nove ljudi, nove kraje, ko iščeš pot do reke...

Ima tovrstno kajakaštvo posebno ime, v čem je čar vsega skupaj?

Za to, kar počnem, v slovenščini še ni prave besede. V angleščini se temu reče Creeking. Creek je hudournik oziroma ozka reka. To pomeni, da greš na reko in preveslaš njen določeni odsek, ker cela reka običajno ni zanimiva. Seveda obstajajo tudi reke, po katerih veslamo nekaj dni. Posebej zanimivi pa so odseki, ki jih ni še nihče preveslal. Gre za raziskovanje, odkrivanje novega. Ker zahteva to veliko časa, sem za zdaj bolj osredotočen na veslanje po znanih odsekih, za seboj pa imam tudi že nekaj prvih spustov.

Kdaj adrenalin najbolj šprica?

Takih trenutkov je veliko. Adrenalin šprica, ko premaguješ kakšno zahtevno brzico. Adrenalinsko pa je tudi, ko koga rešuješ iz vode, ker te je strah zanj. Pri tovrstnem veslanju je namreč tako, da nas gre navadno več skupaj na vodo. Vsakič, ko si prvič na neki novi, še nepreveslani reki, si moraš brzico najprej ogledati, poskrbeti za reševanje in šele potem se lahko spustiš čez njo.

Kako poteka reševanje?

Tako, da tistemu, ki je v težavah, vržeš z brega reševalno vrv, ki je obvezni del opreme. Pri tem je pomembno, da si na taki točki, s katere mu jo lahko vržeš in ga rešiš iz pasti, pa naj bo to rola, spodjeda, sifon, kakšno zataknjeno deblo... Tega imaš, kolikor hočeš. Ko si v krizni situaciji, vedno gledaš, od kod bo priletela vrv, če veš, da je bilo poskrbljeno za reševanje, če ni bilo, se pa boriš do konca.

Ali vedno poskrbite za reševanje?

Če je dobra ekipa, gremo velikokrat tudi na zaupanje. Na daljših in zahtevnejših rekah gre navadno eden od skupine naprej, ker če bi vsak gledal vsako brzico, bi bilo to preveč zamudno. On ti pokaže linijo, po kateri je treba veslati, in če zaupaš, greš, če te nekaj ne prepriča, greš pa pogledat. Če prvi oceni, da ni za veslanje, gremo vsi ven pogledat, in potem se vsak sam odloči. Te situacije so različne. Ponekod so razmere tako zahtevne, da je že samoumevno, da bo eden reševal. So tudi brzice, ko samo eden vesla, vsi ostali pa rešujejo.

Si bil sam že velikokrat v situaciji, ko si mislil, da te ne bo izpljunilo ven?

Take situacije so bile, ja. Sekunde so v takih primerih neskončno dolge. Kot v filmu. Ko te enkrat pogoltne pod vodo, je spodaj cel Hollywood. In potem je odvisno od tega, kam se 'zakajlaš', ali pride vrv, ali se moraš sam nekako rešiti.

Kako se meri težavnost določenih odsekov?

V stopnjah. Od najlažje prve, do najtežje pete. Tudi na Soči je vseh pet težavnostnih stopenj, pa čeprav so te ocene zelo relativne. Peto stopnjo ima na Soči katarakt, ki pa je relativno enostaven. Ker ni kanjon, lahko hodiš po bregovih, kar omogoča reševanje in ogledovanje, poleg tega pa je blizu civilizacije in tudi brzice niso tako grozno težke.

Veslanje si začel na Soči. Ti danes še predstavlja izziv?

Soča je zakon. Še posebej katarakt je odsek, ki je nekaj posebnega. Neokrnjena narava, stran od civilizacije, hkrati pa tako blizu. Katarakt ima vse lastnosti pete stopnje. Gre za odličen poligon, ki nudi vse pogoje za dober trening in za 'uživancijo'. Sicer pa je mikaven predvsem za tiste, ki veslajo četrto stopnjo in bi radi peto. Za nekoga, ki vesla konstantno petko, ni ne vem kakšen izziv. Katarakt je nevaren, ker ima veliko sifonov, je pa linija veslanja taka, da jo je mogoče lahko držati in se tako izogniti pastem.

Na Soči je bilo že več smrtnih nesreč med kajakaši. Kateri so glavni razlogi za to?

Prvi razlog je neznanje, drugi pa podcenjevanje reke oziroma precenjevanje samega sebe. Ljudje naredijo en korak več, kot bi lahko. Tudi povsod drugod je bolj ali manj tako.

Kako je s strahom in obvladovanjem strahu pri tovrstnem veslanju?

Strah je po svoje tudi izziv. Strah je vedno prisoten in dober. Dober do te mere, da te vleče malo nazaj, ne sme pa ga biti preveč. Je pa v zvezi s strahom zanimiva izkušnja iz Kalifornije, kjer smo veslali poleti in je zelo malo manjkalo, da nisem na bregu stopil na klopotačo. In potem sem vsakič, ko sem stopil iz čolna, nabiral kamne in veje in jih metal naokrog, tako da je tudi strah relativna zadeva.

Kdaj ste bili v Kaliforniji in kje, kaj vse ste veslali?

V juniju in začetku julija. Tam sem s kolegoma Igorjem Mlekužem in Luko Reberšakom, nekaj prijatelji iz Avstrije in Rokom Šribarjem, ki že 25 let živi v ZDA in zelo dobro pozna teren, odveslal dvajset odsekov različnih rek. Preveslali smo veliko, čeprav smo imeli sprva druge načrte - opraviti nekaj večdnevnih spustov, ko tudi spiš ob reki, a je bilo preveč vode in se nam to ni izšlo. Sezona je bila nenormalna, saj je 1. junija, ko smo prišli, še snežilo. Tam je tako, da imaš na nekaterih rekah samo 14 dni časa za veslanje, saj je vode sicer preveč ali premalo. Tako smo se selili z reke na reko, včasih tudi 500 kilometrov daleč in lovili optimalne razmere.

Kje vse si še veslal po svetu?

Največ v Alpah. Vsi silijo nekam drugam, meni je pa še vedno zelo všeč v Alpah. Švica, Francija in Italija imajo zelo dobre reke in skoraj vsaka ima cesto zraven. Dostopnost je tu najboljša in na relativno majhnem območju imaš skoncentrirane težke brzice in odseke, kar je svojevrstna prednost. Zelo zanimiva je Norveška, kjer je tudi veliko še neraziskanih rek. Nova Zelandija je že drugačna zgodba. Tam so najboljše reke vezane na helikopterski prevoz, kar je dobra izkušnja, res pa veliko stane. Izgleda tako, da te peljejo v odročne predele, kjer ni telefonskega signala, kjer ni nikogar, ki bi te prišel iskat, tako da ni možnosti reševanja, in če se kaj zgodi, si mrzel.

Kakšni so načrti, izzivi za naprej?

Če bo šlo vse po sreči, grem februarja v Španijo, v Galicijo, aprila v Albanijo, potem pa še v Čile.

Takšne odprave verjetno niso prav poceni. Kako si lahko to privoščiš?

Tako kot kdo načrtuje pozimi za teden ali dva na smučanje in poleti na morje, tako sam načrtujem, da bom šel veslat. Finančno so te odprave res kar zalogaji, a po drugi strani greš, vidiš, je izlet in dobra izkušnja. Drugače kot tako si sploh ne predstavljam, da bi kam šel. Če že grem, grem s čolnom. Stroške si krijem bolj ali manj sam, vso opremo pa dobim od sponzorjev. No, za Novo Zelandijo in Kalifornijo so tudi sponzorji nekaj malega prispevali.

Sponzorji zahtevajo za svoje vložke navadno nekaj nazaj. Kako jih zadovoljiš?

Zanje je bistveno, da dobijo določen material. Zelo zadovoljni so s fotografijami, teksti, z objavami na svoji spletni strani, na facebooku, s tem da se pač širi informacija. Fotografije potem uporabijo za reklamne kataloge in za podobne namene. Poleg tega imamo na vsaki odpravi tudi kamere in snemamo, a za zdaj bolj na nivoju domače produkcije.

Pa vendar se je nabralo že nekaj krajših filmov o tej temi, kajne?

Nekaj se jih je nabralo, ja. Dva iz Norveške, pa z Nove Zelandije, v Kaliforniji posneti material je še v obdelavi, pa še nekaj jih je bilo, narejenih po Evropi. Nekateri so bili že prikazani na raznih festivalih po Italiji in pri nas. Do zdaj sem filme montiral vedno sam, posnetke iz Kalifornije pa smo skupaj z idejo, scenarijem in glasbo prvič predali neki produkcijski hiši. Videli bomo, kaj bo iz vsega skupaj nastalo. Želeli smo narediti korak naprej, krajši, okrog 20 minut dolg dokumentarec, ki ne bo vezan le na akcijo na vodi. Z malo sreče naj bi bil film 'zunaj' ob koncu januarja.

In potem spet po festivalih?

Če bo stvar dobra, vsekakor. Do zdaj je bil to bolj hobi, pa za sponzorje, zdaj pa se mi zdi, da smo dorasli za to, da naredimo kaj bolj resnega. Težko je sicer priti zraven, ker je teh filmov zdaj malo morje. Vsi so dobro posneti, vsebinsko pa se mi zdi, da je še precej rezerve.

Kako je s poškodbami, glede na to, da gre za precej nevaren šport?

V športu se s časom navadiš, da so poškodbe nekaj normalnega. Najbolj pogosta poškodba pri kajakaših je poškodba rame, ki me, hvala Bogu, še ni doletela. Sem pa videl veliko izpahnjenih ram in s tem povezanih reševanj. Najbolj moteča je bila do zdaj poškodba hrbta, ki sem jo staknil med enim od skokov.

S kako visokega si skočil najvišje?

S sedemnajstih, morda dvajsetih metrov.

Kako se pripravljaš za te podvige, obstaja kakšen poseben trening?

Beseda trening mi ni bila nikoli prav pri srcu. Poleg veslanja, se ukvarjam tudi z drugimi športi. Zdaj veliko plezam in kolesarim. Pred vsako odpravo pa rabiš določeno količino preveslanih kilometrov na reki, pa ne samo na Soči. Pred Kalifornijo smo bili nekajkrat v Avstriji in veliko na Soči, pa kolo in plezanje, ker sicer ne gre. Letos sem začel tudi več teči in namenjati več pozornosti strečingu. Lotil sem se tudi joge. Vse to pride prav.

Zanima me, ali veslaš tudi pozimi oziroma kdaj si bil zadnjič na vodi?

V soboto. Zima ni problem. Oprema je sedaj tako dobra, da se lahko kopaš sredi zime. Izbira je neverjetna. Časi, ko so nam od mraza škrtali zobje, so za vedno mimo.

Greš tudi sam veslat ali vedno v skupini?

Grem tudi sam, ja. Na Sočo, pa tudi na kakšno reko, ki je ne poznam, zagotovo pa so vse težje reke povezane s skupino. Čeprav gre za individualen šport, je tudi timski. Če greš sam, moraš biti zelo samozavesten, sicer lahko hitro izgubiš opremo, pa tudi življenje. Zagotovo je precej težje veslati sam, res pa ti v določenih primerih ne more nihče pomagati. So brzice, ki jih preprosto moraš peljati. V angleščini se jim reče "Must run". Gre za primere, ko imaš pred seboj zahtevno brzico, takoj za njo pa kanjon, tako da reševanje ni mogoče, pa tudi po bregu se ji ni mogoče izogniti. Moraš veslati in tam greš, in če ti ne uspe, greš tudi dobesedno.

Nace Novak

Novoletno srečanje Slovencev v Videmski pokrajini in v Posočju

Ljudmila Novak: jezik je pomemben za ohranitev nacionalne identitete

Kljub težki zgodovini prve in druge svetovne vojne je slovenska beseda v različnih narečjih v Videmski pokrajini živela naprej in se ohranila do danes, je na 42. novoletnem srečanju Slovencev v Videmski pokrajini in v Posočju pred kratkim v Tolminu poudarila podpredsednica DZ Ljudmila Novak.

"Z odprtjem meja, še bolj pa z vstopom Slovenije v Evropsko unijo, je meja postala le črta na zemljevidu, ki jo zlahka prestopamo. Obmejno sodelovanje, skupni projekti, izmenjava izkušenj, kulturno, politično in gospodarsko povezovanje, predvsem pa mirno sožitje so dobrine, ki se jih moramo veseliti", je še dejala Novakova.

Poudarila je tudi prizadevanja za sestavo nove slovenske vlade, v kateri bo dobil svoje mesto tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu. "In prepričana sem, da se bo ta minister ali ministrica zavzemal za to, da bo Italija dosledno uresničevala zaščitni zakon in da boste tudi na drugi strani državne meje še naprej lahko ponosni Slovenci in uresničevali vse tisto, kar vam kot manjšini pripada", je dejala slavnostna govornica Ljudmila Novak.

Zbrane sta nagovorila tudi tolminski župan Uroš Brežan in predstavnik slovenske narodne skupnosti v Italiji Miha Koren, ki je podčrtal dragoceno dediščino tovrstnih srečanj, obenem pa razvejeno kulturno in društveno organiziranost slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki jo je treba sicer izboljšati v korist prihodnjih rodov. Slovenci moramo v naši domicilni državi izkoristiti zakonske norme, ki jih imamo na razpolago pri izvajanju naših pravic. Koren je glede ustanovitve evropskega združenja za teritorialno sodelovanje spregovoril tudi o možnosti, da bi vzpostavili enotno Unijo goratih območij od Barda do Prapotnega, gospodarsko prosto cono pa bi morali iz Kanalske doline razširiti tudi na Rezijo in Benečijo. Krajevni upravitelji iz Posočja naj se obenem glede sodelovanja z italijansko stranjo vselej posvetujejo s krovnima organizacijama SSO in SKGZ.

Ljudmila Novak

Na slovesnosti so podelili tudi Gujonovi priznanji. Prejela sta ju časopisa Novi Matajur in Dom, ki Slovence v Italiji obveščata o pomembnih dogodkih in sta pomembna za ohranjanje slovenske besede. Tednik Novi Matajur in štirinajstdnevnik Dom sta glasnika potreb in zahtev slovenske narodne skupnosti in v vseh letih izhajanja opravljata več pomembnih funkcij - informativno, povezovalno in kulturno-izobraževalno, so zapisali v obrazložitvi.

Tudi tokrat so se pred osrednjo slovesnostjo srečali župani občin ob severozahodni slovensko-italijanski državni meji.

Župani bovške, kobariške in tolminske občine na slovenski strani ter devetih občin iz Italije so bili najbolj kritični do prepočasnega uresničevanja skupnih projektov med državama. Obenem so slovensko vlado in deželo Furlanijo Julijsko krajino pozvali, naj se v sklopu programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 zavzameta za izvedbo zadnjega razpisa za male čezmejne projekte, ki bi nudili pomoč obmejnim občinam pri uresničevanju projektov in idej.

Župani so bili kritični tudi do načrtovane gradnje visokonapetostnega daljnovoda Okroglo-Videm. Po besedah podžupana občine Kreka Mihe Korena bi lahko nestrokovno načrtovana trasa uničila okolje v Posočju in Benečiji, zato bi morale občine sodelovati pri načrtovanju trase.

Filip Terčelj – član škofjeloškega profesorskega ceha

Ceh kot duhovna akademija

Škofja Loka, mesto z okolico nabito z zgodovinskimi reminiscencami in kulturnimi spodbudami, bogato z imeni eminentnih izobražencev, mesto, kjer je utripalo živahno intelektualno in duhovno življenje v novonastalem krogu "profesorskega ceha", je potrjevalo, da gre za kraj, ki je duhovno živ in ustvarjalen. Sam ceh, ki seveda spominja na tipično srednjeveško trdno in samozavestno obrtniško organiziranost škofjeloškega mesta, je v resnici njeno diametralno nasprotje. Prav gotovo ne v smislu nasprotovanja, ampak v smislu dopolnjevanja življenja tisočletnega škofjeloškega kraja z druge, duhovne plati, ki si je v "profesorskem cehu" privzelo trdno samozavest in dalekosežne vsebine muzejskega zbirateljskega dela ter s strokovnimi članki vrednotenja predmetne in duhovne kulture v službi človeka.

Terčelj je stvar takoj dojel, saj je nekaj podobnega živel v Gorici s svojimi prijatelji Zbora svečenikov svetega Pavla. Zdaj je tu našel sorodne duše in vzpodbudo, da sledi svojim ciljem.

Ob povabilu omenjenih vrlih mladih škofjeloških profesorjev se je Terčelj v Škofji Loki čutil zaželjenega, kar mu je zelo dobro delo v času hude osebne duševne krize v Ljubljani.

Potem ko je fašizem od leta 1928 na Goriškem, v Posočju, na Vipavskem in na Tržaškem zatrl vsakršno prosvetno kulturno delovanje 'tujerodcev', kot so Italijani sramotilno nazivali Slovence, kjer je, do nedavna, življenje slovenske skupnosti kipelo, tako da se je Gorice prijelo ime male slovenske Atene, se je Terčelj po prisilnem slovesu od Goriške konec aprila 1934 nerad vrnil v izvorno ljubljansko škofijo. Za ta korak se je odločil, ker mu je grozila nova aretacija z vsem, kar sledi: zapor, zasliševanje, mučenje, in 'konfinacija' z italijanskim izrazom, to je izolacija z omejenim gibanjem in bivanjem, trohnenje v kakem pozabljenem zavrženem južnoitalijanskem kraju. Ob prihodu v Ljubljano pa za begunca ni bilo pravega mesta in ne pravega posluha za njegove osebne stiske. Zato si lahko samo predstavljamo, kako se je tedaj Terčelj razveselil Tinetovega življenjskega, akademskega in poklicnega uspeha, še bolj njegovega tlečega pedagoškega erosa, zaradi katerega se je z generacijo vrstnikov in prijateljev, Blaznikom in Planino, rad odzval vabilu generacijo starejšega Ivana Dolenca, da se vsako poletje loški profesorji sestanejo v Škofji Loki, v "cehu", kakor so šaljivo dodali, in kamor so zdaj povabil še Terčelja.

Komu srce ne vztrepeta ob prvi ljubezni?! In to je bila Škofja Loka za Terčelja, to je zanj bil tudi profesorski poklic. Z vabilom v "ceh" je Terčelj na simbolni ravni prejel kulturno-intelektualni domicil, da se tako izrazim, domicil uglednega zgodovinskega mesta Škofje Loke, njegovega mesta. Ob tem naj dodam, da je Terčelj od 14.1.1935 imel tudi uradni "domovinski list oz. domovnico" v mestu Škofja Loka, kar pomeni, da ga je mesto tudi formalno vzelo za svojega. Tako lahko beremo, da je Terčelj Filip "Glasom državljanske izkaznice srezke * (* pomeni: okrajne) izpostave v Škofji Loki z dne 14.1.1935, it. 485/1, reg. št. 237 jugoslovanski državljan po prisvojenju in pristojen v Škofjo Loko".

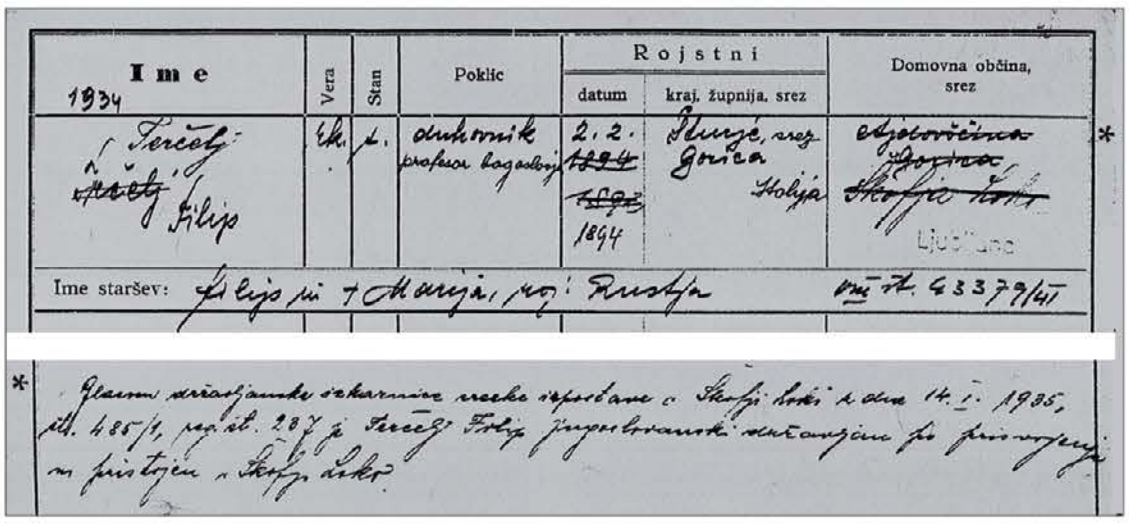

Ime	Vera	Stan	Poklic	Rojstni datum	Rojstni kraj, župnija, srez	Domovna občina, srez	
1934 Terčelj Filip	rk.	s.	duhovnik profesor bogoslovja	2. 2. 1894	Šturije, srez Gorica, Italija	Ajdovščina, Gorica, Škofja Loka, Ljubljana	*

Ime staršev: Filip in + Marija, roj. Rustja — vm. št. 43379/41

* Glasom državljanske izkaznice sreske ispostave v Škofji Loki z dne 14. I. 1935, št. 485/1, reg. št. 237 je Terčelj Filip jugoslovanski državljan po prisvojenju in pristojen v Škofjo Loko

(Dokument hrani Zgodovinski arhiv v Ljubljani, enota Škofja Loka, domovnica 500/707)

Povedano v vsakdanji govorici in z nekaj potrebnimi pojasnili se to glasi: Terčelj, duhovnik, profesor bogoslovja, (v zapisu mrgoli napak uradnika, ki se 'lovi' po njemu zapletenih neznankah formalne pripadnosti te osebe) po rodu in starših iz Šturij - Ajdovščine – Gorice, ki noče biti Italijan po Rapalski pogodbi, ker je Jugoslovan po duhu Majniške deklaracije in po prisvojenju jugoslovanskega državljanstva ob zgodovinskem razpadu Avstro-Ogrske, ko je za svojo prisvojil novonastalo državo Jugoslavijo, tudi ker je takrat bival in služboval v Škofji Loki. V to mesto se je torej Terčelj tudi formalno vrnil.

Kot zanimivost naj osvetlim še ozadje izjavljanja o državljanstvu in urejanja 'domovnice': to je navodilo Antona Nadraha, generalnega vikarja ljubljanske škofije z dne 26.2.1934: *"Vabite se, da semkaj sporočite, katere države državljani ste".* Hrani ga Nadškofijski arhiv v Ljubljani in je zanimiv dokument časa in specifične zgodovinske situacije nekaterih duhovnikov Ljubljanske škofije, ki so jim italijanske lokalne oblasti na okupiranem ozemlju nove "Julijske krajine"' od leta 1918 odklanjale državljanstvo, da bi jih iztisnile preko meje v Jugoslavijo in bi jih na tiho nadomestile z italijanskimi duhovniki s cilji pospešenega poitalijančevanja slovenskega prebivalstva. Katolištvu nenaklonjeni beograjski režim v Ljubljani pa tudi ni rad dajal državljanstva tem duhovnikom, če to ni bilo utemeljeno z novonastalimi razmerami bivanja in službovanja, že zato ne, ker je zanje moral zagotoviti vire minimalnega financiranja in formalnega socialnega zavarovanja iz državne blagajne. Obratna pot iz Ljubljane v Italijo je bila redka. Situacijo je dodatno zapletal še Vatikan z odloženim, do leta 1933 trajajočim prerazporejanjem dekanij v škofije: recimo nekdanja ljubljanska vipavska dekanija, Terčeljeva matična dekanija, je bila šele leta 1933 prerazporejena v goriško nadškofijo. Civilno je od 1918 spadala pod Italijo, cerkveno pa do 1933 v Ljubljano.

Omenjeni duhovniki so bili po cerkveni in državni plati nikogaršnji in formalno brezpravni. To je bilo najmanj žaljivo zanje, mnoge pa je to strlo. Očitno je v začetku leta 1934 prišlo v Ljubljanski škofiji do trenutka, ko je lahko končno naredila red v svoji 'hiši' in formalno uredila stanje svojega osebja, pripadnost dekanij, župnij in župljanov.

V zvezi s tem je zgornji poziv k utemeljevanju domovnice in prisvojenega državljanstva.

/ dalje prihodnjič

Marija Pegan

Skavtski voditelji so se srečali v Štmavru

Tokrat so se posvetili sami sebi

Skavtski voditelji iz Gorice in Trsta so se v soboto, 14. januarja, zbrali v Štmavru. Kulturno društvo Sabotin jim je posodilo svoje prostore, v katerih so imeli del dejavnosti. Sobotni večer so namenili najprej družabnosti, nato pa pogovorom o skupnostih voditeljev in o tem, kako zelo pomembno je, da voditelji še naprej gojijo svoje talente. Udeleženci srečanja so se razdelili v dve skupini, vsaka skupina je imela svojo delavnico, na kateri je bilo sicer veliko smeha in zabave, pa tudi globokih razmišljanj. Ker so skupnosti voditeljev srce organizacije, brez katerih bi bilo delovanje skorajda nemogoče, se je deželno vodstvo odločilo, da bo na dvodnevnem srečanju namenilo pozornost ravno voditeljem. Značilnost skavtske vzgojne metode je v tem, da se nikoli ne nehamo učiti, zato je prav, da se tudi voditelji posvetijo samim sebi, da bi lahko kasneje več dali svojim članom.

V drugem delu večera so se odpravili na Sabotin, ki je bil ponoči nadvse očarljiv. Pri ruševinah cerkvice sv. Valentina so se za trenutek ustavili in imeli kratek obred za stegovodje. Skupaj so zmolili in se vrnili v vas, saj jih je v nedeljo čakal še drugi del programa. Voditelji so prenočili v prostorih društva Sabotin, kjer so v nedeljo zjutraj nadaljevali razmišljanje o skupnostih voditeljev. Preko pogovora so analizirali trenutno stanje in si zamislili, kakšne skupnosti hočejo ustvariti v prihodnosti. Svoja razmišljanja so delili tudi z ostalimi. V pripravi je tudi tabor voditeljev, ki bo združil vse skavtske voditelje več dni in bo nudil različne delavnice za osebno rast. Skavti so se udeležili tudi župnijske svete maše, ki so jo sooblikovali s pesmimi in uvodi v mašo, mir in Oče naš. Na programu so nato imeli še deželni občni zbor z odobritvijo obračuna in proračuna. Po odličnem kosilu so se spet odpravili v cerkev v Štmavru, kjer je Darma Milič prejela imenovanje za voditeljico. Po pomembnem obredu je bila na vrsti še skupinska slika, nato pa se je vsak vrnil na svoj dom, obogaten s še eno skavtsko izkušnjo.

SR

Moš / Kopija sv. sindona in razstava

V organizaciji občine Moš, goriške nadškofije in župnije v Mošu bo v župnijski cerkvi sv. Andreja ap. od 29. januarja do 19. februarja na ogled kopija v naravni velikosti znamenitega turinskega svetega prta. V občinskem središču (Centro civico) v Mošu bo v istem času razstava z naslovom Sindon: znanost razlaga vero; pripravil jo je prof. ing. Giulio Fanti z univerze v Padovi, ki že petnajst let proučuje to najpomembnejšo krščansko relikvijo ter je član različnih odborov znanstvenikov z vsega sveta, ki jo raziskujejo. Oprtje razstave bo v nedeljo, 29. januarja, ob 11. uri, odprta pa bo ob petkih in sobotah med 16. in 18. uro ter ob nedeljah od 11. do 12. in od 16. do 18. ure. V župnijski dvorani Don Giovanni Bosco v Mošu bo v soboto, 11. februarja, ob 20.30 prof. Fanti predaval o temi Sindon: znanost razlaga vero. Informacije: tel. 0481 80001 (župnišče), mobi 340 6029249 (Fabio Raimo).

Trgovina z živim blagom in potrošniška kultura

Industrijska prostitucija

Malokdaj, vsaj v našem slovenskem tisku, zasledimo pojem industrijska prostitucija. Na prvi pogled bi pomislili, da gre tu za kakšne industrijske proizvode, v resnici pa ta pojem označuje trgovino s "človeškim blagom" ali trgovino z ljudmi. "Trgovina z ženskami, pa tudi moškimi v prostituciji in v drugih vejah seksualne industrije predstavlja največji delež trgovine z ljudmi v sedanji in zahodni Evropi". Takšno novico smo lahko slišali pri oddaji o novoletni bilanci Evrope po televiziji. Ob takšni izjavi pa moramo biti pazljivi, kajti ni vsaka ženska, ki dela v seksualni industriji, žrtev trgovine z ljudmi. Statistike, ki so jih izvedle nekatere kriminalistične ustanove, dokazujejo, da se kar veliko število regularnih kot tudi neregularnih migrantk odloči, da se bo prostovoljno predajala prostituciji ali delala na drugih področjih seksualne industrije. Zato te ženske ne moremo označiti za žrtve, ker če jih imenujemo žrtve, kršimo njihove osebne pravice do samoodločanja!

Prav napačne odločitve ali tudi pomanjkanje poznanja seksualne industrije pa velikokrat te ženske privedejo do izgube osebne kontrole in tako padejo v stroj trgovanja z ljudmi. Odločile so se prostovoljno, ker pa niso dovolj poznale okoliščin, so kmalu padle v prisilna razmerja. Pri trgovanju z ljudmi so bili vedno uporabljani prisila, prevara pa tudi razna zavajanja. Mehanizem, ki takšne žrtve potegne iz proste volje v prisilo, pa je sila preprost. Začne se z obljubami, nadaljuje z odvzemom dokumentov, sledijo grožnje in končno takšna oseba postane novodobni suženj seksualne industrije.

Če se spomnimo na Kanta, potem tu velja njegovo sporočilo, da je človek cilj in nikoli sredstvo, saj je trgovina z ženskami izredno donosen posel, ki se vedno bolj bohoti po Evropi predvsem zato, ker kljub dobri in usklajeni evropski zakonodaji se ti primeri navadno obravnavajo kot kriminalna dejanja, manj pa kot socialna nuja.

Podobno se dogaja pri moških. V zvezi z njimi navadno ne gre za seksualno industrijo, pač pa za poceni delovno silo. Obstajajo registrirana podjetja, ki ponujajo delavce vseh poklicev, od nekvalificiranih pa do tistih z univerzitetno izobrazbo. Takšno kvazipodjetje vam zjutraj pripelje delavce in zvečer odpelje. Dovolj je, da zavrtite telefon, poveste, kaj želite, se mimogrede domenite za ceno in posel je opravljen. Če pa začnete brskati po ozadju takšnih firm, pridete do zastrašujočih spoznanj. Ne samo, da glavnina teh ljudi živi v nemogočih razmerah, to je tako in tako znano, prav tako nihče ne razpravlja, kaj je z njihovo prehrano, še več, koliko ti delavci dejansko zaslužijo. Na dan je pricurljal podatek, da nekomu plačujejo za delo, ki ga opravlja, 5 evrov na uro. Oseba – podjetnik, ki mu je to delo priskrbel, pa zahteva od vsake ure 1,5 evra. Torej delavcu ostane slabe 3,5 evra za eno uro dela, in to brez socialnega zavarovanja, saj dela "na črno". Kolikšen dohodek imajo ti podjetniki od teh delavcev, si ni težko predstavljati. Tudi tu je zakonodaja v posameznih zahodnoevropskih državah zatajila.

Ne smemo mimo trgovine z otroki, in kar je še huje, mimo trgovine s človeškimi organi. To so posebna poglavja, ki so naravnost zastrašujoča, če se jih zavedamo.

Potrošniška kultura, ki dnevno ustvarja nove potrebe, da bi tržila vedno nove proizvode in da bi ti proizvodi prinašali nove dohodke, je vse bolj živa v mladih ljudeh. Namesto ljubezni do sebe, da bi z delom svojih rok ali učenjem dosegali čim več, pri mladih ljudeh velikokrat nastopi popredmetenje samih sebe. Ne obnašajo se več tako, da bi spoznavali svoje sposobnosti in tudi svoje napake, ampak kako bi najlažje in najhitreje prišli do zaslužka ali imetja brez velikega napora, ob tem pa tako sami sebe naredijo za objekt. Svoje naredi ob tem tudi medijska reklama.

Ambrož Kodelja

Poslanica papeža Benedikta XVI. za 98. svetovni dan priseljencev in beguncev

"Gorje mi, če evangelija ne bi oznanjal!"

Na zahtevni poti nove evangelizacije na področju migracij imajo odločilno vlogo pastoralni delavci – duhovniki, redovniki, redovnice in laiki, ki svoje delo opravljajo v vedno bolj pluralističnih okoliščinah. Vabim jih, da v soglasju z svojimi ordinariji in zajemajoč iz učiteljstva Cerkve iščejo načine za bratsko podelitev in spoštljivo oznanjevanje, pri čemer naj presežejo nasprotovanja in nacionalizme. Cerkve iz rodnih dežel priseljencev, Cerkve v deželah, skozi katere le-ti potujejo, in Cerkve v deželah, kamor so namenjeni, naj s svoje strani iščejo načine za poglobitev sodelovanja v korist odhajajočih in prihajajočih ljudi. V vsakem primeru pa v korist tistih, ki na svoji poti potrebujejo srečanje z usmiljenim Kristusom v sprejemanju bližnjega. Za uresničitev plodne občestvene pastorale bo koristno posodobiti tradicionalne strukture pozornosti do priseljencev in beguncev ter jih združiti s tistimi, ki na spremenjene okoliščine, v katerih različne kulture in narodi prihajajo v medsebojni stik, odgovarjajo na bolj ustrezen način.

Begunci, ki prosijo za azil, ker so pobegnili pred preganjanjem, nasiljem in okoliščinami, ki ogrožajo njihova življenja, potrebujejo naše razumevanje in sprejemanje, spoštovanje svojega človeškega dostojanstva in svojih pravic, zavedati pa se morajo tudi svojih dolžnosti. Njihovo trpljenje od posameznih držav in mednarodne skupnosti zahteva drže vzajemnega sprejemanja, preseganja strahov in izogibanje oblikam diskriminacije, hkrati pa je konkretno solidarnost treba pokazati prek ustreznih struktur za sprejemanje in naselitvenih programov. Vse to zahteva medsebojno pomoč med ogroženimi območji in območji, ki že leta sprejemajo veliko število beguncev, ter boljšo razporeditev odgovornosti med državami.

Tisk in druga sodobna sredstva družbenega obveščanja imajo pomembno vlogo pri korektnem, objektivnem in poštenem poročanju o razmerah, v katerih se nahajajo tisti, ki so morali prisilno zapustiti svojo domovino in želijo začeti graditi življenje na novo. Krščanske skupnosti naj posebno pozornost namenijo tujim delavcem in njihovim družinam, tako da jih spremljajo v molitvi ter izkažejo solidarnost in krščansko ljubezen; ovrednotijo naj to, kar nas vzajemno bogati, ter spodbujajo nove politične, ekonomske in socialne projekte, ki bodo olajšali spoštovanje dostojanstva vsakega človeka, varstvo družine, dostop do dostojanstvene nastanitve, delovnega mesta in socialne pomoči.

Duhovniki, redovniki, redovnice, laiki, zlasti pa mladi možje in žene naj nudijo pomoč številnim sestram in bratom, ki so ušli nasilju in se morajo soočiti z novim načinom življenja ter s težavami, ki spremljajo njihovo vključevanje v družbo. Oznanilo odrešenja v Jezusu Kristusu bo vir olajšanja, upanja in "dopolnjenega veselja".

Ob koncu želim opozoriti na mednarodne študente, ki se pri vključevanju v družbo soočajo z birokratskimi ovirami in težavami pri iskanju nastanitve. Krščanske skupnosti naj bodo na poseben način občutljive za dekleta in fanti, ki ravno zaradi svoje mladosti poleg kulturne rasti potrebujejo tudi oporne točke, v srcu pa gojijo globoko željo po resnici in željo po srečanju z Bogom. Krščanske univerze naj bodo kraji pričevanja in izžarevanja nove evangelizacije, resno naj si prizadevajo za to, da bodo v akademskem okolju prispevale k družbenemu, h kulturnemu in k človeškemu napredku, spodbujajo naj dialog med kulturami in cenijo prispevek, ki ga lahko dajo mednarodni študenti. Ti bodo s svoje strani doživeli spodbudo, da postanejo dejavniki nove evangelizacije, če bodo srečali pristne pričevalce evangelija in vzore krščanskega življenja.

Dragi prijatelji, prosimo za priprošnjo Marije, da bi radostno oznanilo odrešenja Jezusa Kristusa prineslo upanje v srce tistih, ki hodijo po poteh sveta. Vsem zagotavljam svojo molitev in podeljujem apostolski blagoslov.

/ konec

Tržaška škofija

Sveta maša ob dnevu zavetnika novinarjev sv. Frančiška Saleškega

Na dan zavetnika novinarjev, sv. Frančiška Saleškega, v ponedeljek, 23. januarja, so se predstavniki tržaških medijev zbrali v Vurnikovi kapeli na tržaški škofiji, da bi se udeležili službe božje, ki jo je daroval tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi. V homiliji je msgr. Crepaldi poudaril, da bi mediji morali postali vezni člen v družbenih dinamikah, saj novinarstvo usmerja in razvija dialog med kulturo in etiko ljudi. Prav zato je nadškof Crepaldi hotel navzoče opogumiti, naj vestno nadaljujejo svoje delo. "Družba brez novinarstva je osiromašena", je povedal nadškof, ki je v homiliji namenil posebno misel delavcem železarne in njihovim družinam, ki so sedaj v hudi negotovosti zaradi neznane usode škedenjske tovarne. To misel je msgr. Crepaldi razvil tudi na srečanju, ki je sledilo bogoslužju. Ob družabnem trenutku je v sozvočju s predsednikom novinarske zbornice FJk Pierom Villotto soglašal s splošno analizo kočljivega položaja gospodarstva v Italiji, upori proti kateremu sprožajo že prve skrb vzbujajoče iskrice. Villotta je obenem opozoril na nerešeno vprašanje ravno na področju novinarstva: delovne pravice te kategorije bo namreč zbornica branila na prihodnjem srečanju z rimsko vlado.

Kratke

Spletna stran o Slomškovem letu

Na Ponikvi, v rojstnem kraju bl. škofa Antona Martina Slomška, se je 26. novembra 2011 začelo Slomškovo leto, ki poteka v spomin na 150-letnico njegove smrti. Pod geslom Svetost prenavlja svet bo praznično leto trajalo do 25. novembra 2012, ko ga bodo sklenili s škofijskimi praznovanji. Na povezavi http://aktualno.rkc.si/?id=11773 je objavljenih več besedil, tudi pastirsko pismo škofov mariborske metropolije. Pred kratkim so za jubilejno leto, povezano s prvim slovenskim blaženim novejše dobe, odprli spletno stran z naslovom http://am.slomsek.net, kjer zbirajo podatke o priložnostnih dogodkih. Uredniki spletne strani duhovnike in druge pastoralne sodelavce vabijo, da na elektronska naslova matjaz.kramberger@nadskofija-maribor.si ali marko.versic@rkc.si posredujejo gradivo v besedni, zvočni ali video obliki.

Poročilo s 64. redne seje SŠK

Pri Sv. Jožefu v Celju je 16. januarja 2012 potekala 64. redna seja Slovenske škofovske konference (SŠK), ki se je poleg članov udeležuje tudi apostolski nuncij Juliusz Janusz. Seje so se dopoldne udeležili zastopniki Katoliškega inštituta, ki so predstavili delo ter vizijo razvoja omenjene ustanove in Fakultete za poslovne vede. Škofje so se seznanili z delovanjem Tajništva SŠK in Tiskovnega urada SŠK, obravnavali pa so tudi statuta Katoliškega inštituta in Misijonskega središča Slovenije. Ob pripravah na novo slovensko izdajo Rimskega misala so uskladili nekatera odprta vprašanja. Govorili so o programu teološkega simpozija, ki bo pod naslovom Ali in zakaj nas je verne strah? potekal 10., 11. in 12. aprila 2012. Nadškof Stres je predstavil idejno zasnovo srečanj treh dežel v prihodnje. Škofje so potrdili besedilo pastirskega pisma škofov za postni čas. Potrdili so tudi imenovanje predstavnika SŠK v svet Muzeja krščanstva na Slovenskem. Seznanili so se z vsebino smernic Svetega sedeža za leto vere. Govorili so o aktualni pastorali Slovencev v Evropi, še zlasti v mestih, kjer trenutno živi in deluje največ rojakov.

Spominska razstava akad. slikarja in grafika Jožeta Trpina

V Zavodu sv. Stanislava so v Kregarjevem atriju 10. januarja 2012 odprli spominsko razstavo del akad. slikarja in grafika Jožeta Trpina. Avtorja in njegova dela je predstavil umetnostni zgodovinar in likovni kritik Janez Mesesnel, kulturni program pa je oblikoval igralec in pesnik Tone Kuntner. Razstava bo na ogled do 3. februarja. Informacije: tel. 00386 1 5822200, bernarda_podlipnik@t-2.net.

Katekizem katoliške Cerkve

Izid za mlade z naslovom Youcat v slovenščini

Pri Slomškovi založbi v Mariboru je izšel slovenski prevod Katekizma Katoliške Cerkve (KKC) za mlade z naslovom Youcat. Na voljo je v katoliških knjigarnah po Sloveniji in v preostalih knjigarnah.

Pogled v zgodovino in razlogi za nastanek knjige

Osnova za nastanek knjige Youcat je Katekizem Katoliške Cerkve, katerega nastajanje sega v 80. leta prejšnjega stoletja. To je bil čas, v katerem je bilo v Cerkvi in družbi potrebno (po) iskati nove orientacije za pot v prihodnost. Po drugem vatikanskem cerkvenem zboru (1962–1965) in v spremenjenem kulturnem položaju mnogi ljudje niso več vedeli, kaj kristjani dejansko verujejo, kaj Cerkev uči in če sploh kaj more učiti ter kako se celota ujema s spreminjajočo se kulturo. Ali krščanstvo kot takšno ni zastarelo? Ali more biti človek danes razumno sploh še veren? – To so bila vprašanja, ki so si jih zastavljali tudi osebno verujoči kristjani. Papež Janez Pavel II. (1978–2005) se je tedaj odločil za nekaj smelega. Sklenil je, naj škofje z vsega sveta skupaj napišejo knjigo, v kateri naj podajo odgovore na navedena in številna druga vprašanja. Nalogo usklajevanja dela škofov in skrb za nastanek knjige je zaupal takratnemu kardinalu Josephu Ratzingerju, sedanjemu papežu Benediktu XVI. Knjiga naj bi ohranila "staromoden" naslov Katekizem Katoliške Cerkve, po vsebini pa bi bila nekaj vznemirljivega in novega. Pokazala naj bi, kaj Katoliška Cerkev danes veruje in kako se more človek za vero (tudi) razumsko odločiti.

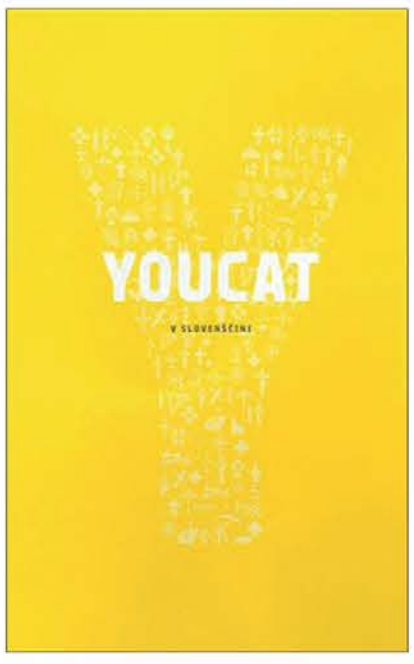

Ob nastanku Katekizma Katoliške Cerkve so se sodelujoči zavedali, da bo besedilo potrebovalo "prevode" v različne življenjske svetove, z namenom, da bi se njegovo sporočilo približalo ljudem v njihovem načinu mišljenja in spraševanja.

Na osnovi izkušnje svetovnih dnevov mladih v Rimu, Torontu, Kölnu in Sydneyju, kjer so se srečevali mladi z vsega sveta, je papež Benedikt XVI. zapisal: "Mladi hočejo verovati, iščejo Boga, ljubijo Kristusa in hočejo sopotništvo"! – V tem kontekstu je nastala zamisel za nastanek Katekizma Katoliške Cerkve za mlade, ki se je pod vodstvom dunajskega nadškofa kardinala Christopha Schönborna letos tudi uresničila.

Vsebina knjige

Youcat je podobno kot Katekizem Katoliške Cerkve napisan v obliki vprašanj in odgovorov, kar je sad stoletnih katehetskih izkušenj. Gre za odgovore na vprašanja, kaj verujemo, kako obhajamo krščanske skrivnosti, kako imamo v Kristusu življenje, kako naj molimo. Številke ob vsakokratnem odgovoru se navezujejo na nadaljnje bolj poglobljene predstavitve v KKC (1997). Youcat je napisan v govorici, ki ustreza mladim. Obravnava celoto katoliške vere in je obogaten s fotografijami, strnjenimi navedki iz Svetega pisma, navedki svetnikov in učiteljev vere, pa tudi pisateljev, ki niso verujoči.

Namen knjige je pripomoči k temu, da bi se mladi poglobili v vsebino vere in jo spoznavali, kot tudi spodbuda, da bi osebno duhovno rasli.

Posebnosti slovenskega prevoda

Slovenski prevod se od ostalih nekoliko razlikuje in je poseben v tem, da so nekatere citate iz izvirnega besedila nadomestili s citati slovenskih pisateljev, pesnikov, duhovnikov in škofov. Slovenska izdaja je izvirna tudi v izboru slikovnega gradiva, saj je večina fotografij, razen petih, delo domačih fotografov. Fotografije so prispevali Alenka Bratuša, Danilo Jesenik, Sonja Kamplet Rotar, Brigita Klajnšek, Andrej Šauperl in Franc Zorec. Poleg navedenih so fotografsko gradivo posredovale tudi naslednje ustanove: karmeličanke iz Sore, Pastoralna služba Nadškofije Maribor in Nadškofijska Karitas Maribor.

Sodelavci pri nastajanju slovenske izdaje

Besedilo so prevedli prof. dr. Anton Štrukelj, mag. Danica Perše in Roman Štus. Glavno teološko lekturo je opravil škof dr. Jožef Smej, dodatni teološki pregled pa sta opravila dr. Stanislav Slatinek in Peter Kovač. Besedilo je lektorirala Alenka Mirkac, grafični oblikovalec slovenske različice pa je bil Andrej Šauperl. Celoten projekt je potekal pod budnim očesom glavne urednice Slomškove založbe Majde Strašek Januš.

Skupnost družin Sončnica / Predavanja

Skupnost družin Sončnica iz Gorice je v sklopu svoje razvejene in bogate dejavnosti tudi letos priredila niz predavanj. Gre za štiri zanimiva srečanja, ki bodo potekala v februarju, in sicer v Močnikovem domu v Gorici, v ul. San Giovanni, zraven cerkve sv. Ivana. Predavanja prireja SD Sončnica že vrsto let in so vedno zelo dobro obiskana: udeležujejo se jih predvsem starši, stari starši, vzgojitelji, kulturni delavci in sploh vsi, ki jim je pri srcu poglobitev sodobnih tematik na področju komunikacije, verske vzgoje, odnosov v družini, zdrave prehrane, dela z otroki/mladostniki in ki si prizadevajo za ustvarjanje pozitivnih medsebojnih odnosov ter z radovednostjo in odprtim srcem sprejemajo nove družbene izzive današnjega časa. Program:

sreda, 1. februarja, ob 19.30: Marija in Andrej Štremfelj, "DRUŽINA, VZGOJA IN VRHUNSKI ŠPORT";

četrtek, 9. februarja, ob 19.30: Kristina Martelanc in Adam Seli, "POŠTENA KOMUNIKACIJA";

sobota, 18. februarja, ob 19.30: Emilija Pavlič, "KULINARIČNE DROBTINICE ZA ZDRAVO KUHO" (pred predavanjem bo ob 17.30 potekala kuharska delavnica, pri kateri lahko sodelujejo mladi nižjih in višjih srednjih šol);

četrtek, 23. februarja, ob 19.30: Marijan Veternik, "IZPOVED EKSORCISTA".

SD Sončnica prisrčno vabi bralce Novega glasa na prvo letošnje predavanje, ki bo **v sredo, 1. februarja**, s pričetkom ob 19.30: **Marija in Andrej Štremfelj** bosta spregovorila o družini, vzgoji in vrhunskem športu. Oktobra 1999 sta se zakonca vpisala v zgodovino svetovnega alpinizma kot prvi zakonski par, ki je osvojil Mont Everest, Marija ga je osvojila tudi kot prva Slovenka. Sicer sta oba profesorja: Andrej poučuje športno vzgojo, Marija pa biologijo in kemijo. Ljubezen do plezanja sta prenesla tudi na otroke, saj sta dva športna plezalca. Predavanje bo poslušalce usmerilo v razmišljanje o tem, kako nas vsakdanje življenje sili v hiter ritem, vedno smo razpeti med službenimi obveznostmi in družino. Večkrat nas spremlja občutek, da nam zmanjkuje časa za bistvene stvari: za medsebojne odnose, vzgojo in pogovore. Kako torej uskladiti zakonsko in družinsko življenje ter vzgojo otrok s tako zahtevnim športom, kot je alpinizem?

Predavanja SD Sončnica želijo biti tudi priložnost za srečanje s prijatelji in sočlovekom, za povezovanje: udeleženci lahko "stkejo" med seboj zanimiv in sproščen pogovor ter postavijo predavateljem svoja vprašanja. Nasvidenje torej v Močnikovem domu v Gorici, veseli bomo srečanja z vami!

Kratke

Zbor Lojze Bratuž pri prijateljih v Auronzu

Pevci mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž so tudi letošnje leto pričeli s prijetnim izletom na sneg. V zadnjih letih je goriški pevski sestav postal že stalen gost občine Auronzo, kjer je vsako leto deležen toplega sprejema verske skupnosti in občinske uprave. Po sobotnem smučanju in sprehajanju po zasneženi naravi se je zbor zbral v cerkvi sv. Justine, kjer je s petjem spremljal sv. mašo. Pod vodstvom dirigenta Bogdana Kralja in ob orgelski spremljavi Ingrid Kragelj je pel slovensko mašo na čast sv. Cirilu in Metodu Matije Tomca. Poleg tradicionalnih slovenskih božičnih pesmi je med obredom obhajanja izzvenela tudi

mogočna Lauridsenova O magnum mysterium, ki jo ima zbor v letošnjem programu. Večer se je nadaljeval v prijetni družbi domačinov na sprejemu, ki so ga priredili gostitelji. Prijatelji in poslušalci so se tu lahko zabavali ob poslušanju železnega repertoarja zbora, ki vključuje furlanske, slovenske in istrske pesmi iz ljudskega izročila.

Veseljaki v Domu onemoglih

V sredo, 18. januarja, so se pevci otroškega zbora Veseljaki iz Doberdoba namesto na vaje odpravili na koncert božičnih pesmi, ki je bil v ronškem domu za ostarele Corradini. Z zborovodkinjo Lucijo Lavrenčič so pripravili izbor slovenskih in italijanskih priljubljenih božičnih motivov. Nekaj pesmi so izvedli tudi z instrumentalno

spremljavo flavte (Ivana Gerin), violine (Aleš Lavrenčič) in violončela (Jurij Lavrenčič). Čisti zvoki glasbil, ki so se prepletali z nežnimi glasovi otroških src, so med poslušalci tamkajšnjega doma, med katerimi je bilo kar nekaj domačinov, ustvarili posebno blagodejno milino; občutek povezanosti med izvajalci in varovanci se je še bolj utrdil. Taki dobrodelni koncerti imajo v svojem poslanstvu dva pozitivna učinka. Najprej osrečijo in polepšajo dan starejšim in nepokretnim osebam, obenem pa je otrokom prikazana druga podoba sveta in življenja na njem, kjer "ni vse posuto z rož'cami", kot nam današnja družba želi prikazati. Soočati se moramo tudi s starostjo, osamljenostjo in boleznijo. Prav take izkušnje bodo otroke utrdile v zrelejše in odgovornejše osebe, kjer velja načelo krščanske solidarnosti "srečen je, kdor druge osreči".

Na Kostanjevici spominska sveta maša za prof. Andreja Bratuža

V lepi cerkvi na Kostanjevici je bila v ponedeljek, 16. januarja, ob 19. uri redna tedenska sv. maša, tokrat v spomin na v novembru umrlega prof. Andreja Bratuža. Vodil jo je p. David Šrumpf. Organistka je igrala za spremljavo pri ljudskem petju. Ob uvodu v mašno daritev se je p. David s toplimi besedami spomnil na pokojnika. Dejal je: "Sveto mašo bomo darovali za pokojnega Andreja Bratuža iz Gorice po namenu in naročilu Ravnikovih iz ZDA. Andrej Bratuž je iz družine Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorli, ki je bila v času fašizma še posebej preizkušana. Bil je pomemben kulturni delavec med goriškimi Slovenci. Bil je glasbenik in dolga desetletja tudi organist pri slovenski maši v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, kjer sem ga tudi sam zadnjih nekaj let ob nedeljah srečeval, ko sem tam maševal. Prosili bomo, da mu Bog povrne vse njegove žrtve in vso njegovo dobroto z večnim življenjem".
Maše so se poleg sestre prof. Lojzke Bratuž udeležili tudi nekateri pokojnikovi prijatelji.

SCGV Komel in GM / Klavirska delavnica

V četrtek, 26. januarja, bo ob 17. uri potekala na podružnični šoli SCGV Emil Komel v Doberdobu prva klavirska delavnica v sodelovanju z Glasbeno matico. Posvečena je Bachu in njegovemu času. Sodelovali bodo pianisti z obeh glasbenih šol. Delavnica je namenjena vsem učencem dveh ustanov, saj bodo gojenci višjih razredov prikazali lik znamenitega nemškega skladatelja tudi z video in avdio posnetki. Nastopali bodo učenci klavirja iz razredov prof. Beatrice Zonta, Vesne Zuppin, Jane Drassich (GM) ter Neve Klanjšček in Katje Lavrenčič (SCGV Komel). Koordinatorki projekta sta prof. Neva Klanjšček in Beatrice Zonta.

Praznično v Štandrežu

Obnovitev trga

Večina naših vasi ima poleg cerkve večje trge, na katerih se ljudje po maši ali ob raznih priložnostih srečujejo, zadržujejo v pogovorih in gojijo družabnost. Za vaško skupnost je ta kraj vedno zelo pomemben in na njem se zmeraj kaj dogaja.
Če pobrskamo po starih zemljevidih, lahko ugotovimo, da je štandreška cerkev vedno imela ob glavnem vhodu večji prostor, ki je bil namenjen trgu. Tudi ko je bilo ob cerkvi pokopališče, je ta prostor obstajal, čeprav v manjšem obsegu. Ko so leta 1900 zgradili večjo cerkev, ki je bila po obsegu enaka sedanji, in porušili tudi nekaj starih hiš, so povečali tudi prostor pred cerkvijo, kjer so v njegovi sredini postavili kamnit vodnjak. Trg s cerkvijo in gostilno je postal pravo središčno jedro vasi. Prva svetovna vojna je vse uničila. Cerkev so obnovili in tudi trg je ostal. Namesto vodnjaka je fašistična oblast postavila kamnit podstavek, na katerega so pritrdili visok drog za dviganje zastave. Na tem trgu so potekale razne fašistične manifestacije. Po drugi svetovni vojni so drog odstranili, vodnjaka pa niso obnovili.
Pred leti je deželna uprava namenila večja denarna sredstva za obnovo vaških jeder in tako so prišla sredstva na goriško občino tudi za obnovo štandreškega trga. Največ zaslug za to ima pokojni Mirko Špacapan, ki je bil takrat deželni svetovalec Slovenske skupnosti. Goriška občina je izdelala prvi načrt, ki pa je dvignil veliko prahu: mnogi so mu nasprotovali in tudi glasno protestirali, češ da bo uničenih preveč parkirnih prostorov, ki služijo predvsem tamkajšnjim trgovcem in gostilničarjem. Po posredovanju predsednika štandreškega rajonskega sveta Marjana Breščaka so prvotni načrt spremenili in ohranili prejšnje število parkirnih prostorov in celo pridobili nekaj novih. Nekateri so se zavzemali, da bi ponovno postavili kamnit vodnjak, ki je bil tako značilen za štandreški trg. Načrtovalci pa tega niso hoteli sprejeti. Nova ureditev trga ima več koristnih rešitev. Največja pridobitev, predvsem iz varnostnih razlogov, je nova pešpot ob severnem delu cerkve, ki služi peščem in otrokom, da gredo v šolo ali vrtec. Glavna cesta, ki se dotika cerkve na južni strani, je bila za pešce zelo nevarna in praktično brez pločnika. Da so lahko zgradili to pešpot, je zemljišče odstopila štandreška cerkev. Tudi urejen prostor za cerkvijo se lepo sklada s trgom pred njo. Pozitivno je tudi, da so ohranili število dreves, ki so prej rasla na trgu.

Foto DP

Stare kostanje so sicer nadomestili z mladimi lipami. Na trgu so postavili tudi več lesenih klopi. Izbira kamna, s katerim je trg tlakovan, pa ni posrečena, saj ima zelo gladko površino, in ko zmrzuje, postane zelo nevaren za pešce.
Slovesno odprtje obnovljenega trga je bilo v nedeljo, 22. januarja. Začelo se je s slovesno sveto mašo, ki jo je v slovenščini daroval goriški nadškof Dino De Antoni. Svete maše so se udeležili goriški župan Ettore Romoli, goriška prefektinja Maria Augusta Marrosu, deželni odbornik Riccardo Riccardi, goriška pokrajinska podpredsednica Mara Černic in razni drugi predstavniki političnega in družbenega življenja. Prisotni so bili slovenski občinski svetovalci in predsedniki krajevnih skupnosti. Prisotno je bilo tudi zastopstvo iz Vrtojbe. Na koru je lepo prepeval cerkveni zbor, ki ga je na orglah spremljal Silvan Zavadlav. Cerkvenemu obredu je sledila otvoritvena slovesnost z rezom traku; prerezala ga je najmlajša hčerka Mirka Špacapana, Angelica. Goriški župan se je zahvalil deželni upravi, ki je delo omogočila. Poudaril je zasluge, ki jih je za pridobljena sredstva imel pokojni Mirko Špacapan. Ugotovil je, da se občinska uprava ne zanima samo za središče mesta, kot ji nekateri očitajo, ampak skrbi tudi za druge mestne predele, kot je na primer Štandrež. Deželni odbornik je izrazil zadovoljstvo, da je prišlo do te pomembne uresničitve, ki je začela pot pod prejšnjo deželno upravo in doživela odprtje pod sedanjo. Predsednik štandreškega rajonskega sveta Marjan Breščak se je zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je prišlo do preureditve trga, zelo pomembnega posega za štandreško skupnost. Goriški nadškof je nato blagoslovil novo pridobitev. Na prireditvi so sodelovali trije zbori. Najprej je pod vodstvom učitelja Martina Srebrniča zapel zbor štandreške osnovne šole Fran Erjavec, sledila sta vokalna skupina Sraka in Mešani pevski zbor Štandrež pod vodstvom Mojce Sirk. Slovesnost se je končala s prijetno družabnostjo.

DP

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela

Lepo preživeti božični prazniki

Kot je na Vrhu Sv. Mihaela že vrsto let v navadi, so tudi na letošnjo božično vigilijo otroci pevskega zbora Vrh Sv. Mihaela, v sodelovanju s Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo, po vasi raznašali lučko miru iz Betlehema. Urnih nog in veselih obrazov so mladi Vrhovci stopali od hiše do hiše. V domove so otroci, poleg plamena miru in prijateljstva, nosili tudi voščila in topel nasmeh, za njimi pa je v ušesih domačinov še dolgo ostajal odmev božičnih melodij. Ko so otroci oddali še zadnjo lučko, je nje in njihove spremljevalke čakalo že običajno kosilo v gostilni Devetak. Ob Božiču je tudi letos PD Vrh Sv. Mihaela organiziralo tekmovanje jaslic, ki je v tej izvedbi potekalo nekoliko drugače: tokrat so jaslice kandidatov, ki niso bili razvrščeni v kategorije, točkovali člani OPZ Vrh Sv. Mihaela. Zmagovalci so lovorike prevzeli prav na božični dan. Na tretje mesto so se uvrstili Julija, Vida in Andrej Cotič, drugo mesto pa sta si

prisvojila brata Simon in Tomaž Cotič. Otroke so najbolj očarale jaslice gospe Marije, ki si je tako zaslužila prvo mesto in bučen aplavz. Posebno pohvalo pa je prejel tudi Matjaž Ulian, ki je postavil jaslice v vaški cerkvi in tako s pevkami cerkvenega pevskega zbora, ki so obogatile mašo z božičnimi melodijami, poskrbel, da je med obredom vladalo pravo božično vzdušje. Kanček tega božičnega čara so članice cerkvenega pevskega zbora podarile tudi nekdanjemu župniku Viljemu Žerjalu, ki so ga obiskale nekaj dni kasneje in mu tako priklicale v spomin vse praznike, ki jih je skupaj z vaško skupnostjo preživel v domači cerkvi.
Kot se za božični čas spodobi, so člani OPZ Vrh Sv. Mihaela nastopili tudi na božičnici, ki so jo izvedli na praznik sv. Štefana v cerkvi v Gabrjah. Z igrico *Jezuščkovo darilo* so otroci prikazali pravi smisel božičnega časa, v katerem niso pomembni obilne pojedine in bogata darila, temveč prijetna družba sorodnikov in prijateljev.

Nika Cotič

V Katoliški knjigarni na goriškem Travniku

Prvič Na kavi s knjigo v družbi Dušana Jelinčiča

Kaj bi lahko počenjali v četrtek zjutraj? Šli bi na kavo s knjigo, seveda. Niz srečanj, ki je bil v Trstu zelo uspešen, bo v Gorici potekal pod geslom *Na kavi s knjigo* v prostorih Katoliške knjigarne na Travniku. Prvo goriško srečanje je bilo v četrtek, 19. januarja 2012. Izvrstno, slastno dišečo kavo je ponudilo podjetje PrimoAroma.
Pogovor je vodila Martina Kafol, vprašanja pa je lahko postavil vsak udeleženec srečanja. Avtor je poudaril, da vsak pisatelj piše za publiko. Sam namreč ne verjame tem, ki trdijo, da pišejo le zase. Stik med avtorjem in bralcem je bistven, pri tem pa mora avtor seveda tudi poslušati pripombe bralcev.
V splošni zavesti se je Dušan Jelinčič uveljavil kot avtor gorniške literature, čeprav je le šest izmed enaindvajsetih romanov namenjenih tej tematiki. Za roman *Zvezdnate noči* je prejel veliko nagrad, predvsem v italijanskih krogih. Roman *Bela dama devinska* pa je napisal celo v italijanščini in ga šele nato prevedel v slovenščino. Preden je roman sploh napisal, je naštudiral veliko knjig, saj je hotel, da bi bil zgodovinsko točen.
Avtor je poslušalcem tudi povedal, da si vedno zapisuje ideje na leteče papirčke ali zvežčiče, ki jih nato hrani doma. Shemo za roman nato pripravlja kakšen mesec, sam roman pa napiše v slabem mesecu in se nato posveti popravljanju in piljenju; tudi do desetkrat prebere isti roman, preden ga odda.
Pogovor se je dotaknil tudi teme odnosa z založnikom. Avtor, ki je svoja zadnja dela izdal pri založbi Sanje, je zaupal, da je med njima zelo tesen odnos, čeprav založnik ne posega preveč v njegovo delo, kot se to dogaja pri italijanskih založbah. Nazadnje je misel namenil žgoči tematiki elektronskih knjig in poudaril, da po njegovem mnenju tradicionalna knjiga ne bo izumrla.
Kot je napovedala Martina Kafol, bo naslednje srečanje *Na kavi s knjigo* v četrtek, 23. februarja 2012, ob 10. uri; gost bo Miha Obit.

Slavica Radinja

Z leve Martina Kafol in Dušan Jelinčič (foto DPD)

Petkova klepetalnica Goriškega loka v Feiglovi knjižnici

Ali so pokrajine res odveč?

Kako bodo prerazporejene kompetence? Kam bo šlo osebje? Kdo bo koordiniral usluge na območju manjših občin? Ali bomo Slovenci ohranili isto raven predstavništva? In še bi lahko naštevali pomisleke glede ukinitve pokrajin; ti so prišli na dan na petkovi klepetalnici Goriškega loka. O tej aktualni temi se je David Petarin v prostorih goriške knjižnice D. Feigl pogovarjal z Maro Černic in Igorjem Dolencem, podpredsednikoma goriške in tržaške pokrajine.

Dveurne razprave so se udeležili predvsem izvoljeni uravitelji in politični delavci, ki so tudi sami posredovali svoja mnenja. Leta so prav tako vsebovala vrsto pomislekov glede na reformo, ki naj bi ukinila pokrajine.

Igor Dolenc

Mara Černic

Največ skrbi povzroča molk sedanje deželne uprave; zdi se, da ne bo uveljavila avtonomije in bo dovolila ukinitev pokrajin.

Javno mnenje temu odločno nasprotuje, čeprav na splošno ljudje ne vedo, kaj naj bi pravzaprav predstavljala ukinitev pokrajin. Te so v zadnjih letih pridobile več pristojnosti. Vse bolj so se izkazale pri koordiniranju različnih uslug, predvsem za majhne občine, ki jih je v Italiji veliko in so pod udarom klestenja državnih sredstev. Če bi prišlo do ukinitve pokrajin, bi nastal velik problem tudi za Slovence. Bistveno bi bila okrnjena raven predstavništva, če upoštevamo sedanje število izvoljenih, tako v goriški kot v tržaški pokrajini. Pravega odgovora na to vprašanje še ni. Pomembno bi bilo, da bi se na tak razplet pripravili in imeli izdelan alternativen predlog. Možno bi bilo razmišljati o novi ozemeljski enoti, ki bi vključevala celotno območje, na katerem živijo Slovenci v FJk.

Podobno velja tudi za prihodnost tržaške in goriške pokrajine. Še posebno pod udarom je in bo goriška pokrajina, za katero se v zadnjih časih kažejo 'južni in zahodni apetiti'.

Jč

Kratki

Zbor Bratuž za župnijsko karitas Renče

V soboto, 21. januarja 2012, je Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice nastopil na tradicionalnem božičnem dobrodelnem koncertu v župnijski cerkvi v Renčah. Župnijska karitas Renče je letošnje pevsko druženje organizirala z namenom zbiranja prispevkov za poletni delovni tabor Škofijske gimnazije Vipava v Banja Luki, kamor že nekaj let odhajajo dijaki omenjene gimnazije, da pomagajo urediti primerna bivališča za družine v posebno hudih stiskah. Tokrat so urejali dom za devetčlansko družino, v kateri so trije invalidi. Zaradi zahtevnosti del družina potrebuje dodatno pomoč, da bi bili čim manj gibalno ovirani, o čemer je na koncu spregovoril dijak, eden izmed udeležencev tabora. Nastopajoče skupine so se najprej predstavile vsaka s svojim programom. Posamezne nastope so zaokrožili prav pevci MePZ Bratuž z Rahmaninovo skladbo Opelo, Lauridsenovo O Magnum Mysterium in Harejevo Božično nočjo. Za skupni konec so se v prezbiteriju renške cerkve pridružili Mešani zbor Klasje iz Bukovice in Volčje Drage, "Starejši" cerkveni zbor iz Šempetra, Cerkveni združeni zbor Velike Žablje, Moški zbor Pergula s Svetega Petra, Dornberški fantje, Moški zbor Lijak 1883 z Vogrskega in Dekliška vokalna skupina Utrinek s Škofijske gimnazije Vipava. Skupaj so pod vodstvom renškega župnika Slavka Hrasta zapeli kar pet skupnih pesmi. Pred zadnjo, nepogrešljivo Sveto nočjo, se je v imenu Škofijske gimnazije nastopajočim in vsem zbranim zahvalil njen rektor Slavko Rebec. Poudaril je, da ta dogodek pomaga, da njihova ustanova ni samo izobraževalna, ampak tudi vzgojna. Hkrati pa upravičuje svoj naziv "škofijska", saj so bili nastopajoči pretežno z dela škofije in tudi prek njenih meja so pripomogli, da mladi naredijo nekaj dobrega za druge. Prijetno vzdušje se je ob okrepčilu nadaljevalo v prijateljskem druženju z obilico petja v dvorani kulturnega doma. / A. H.

Sherman Irby Quartet v Kulturnem domu

V četrtek, 26. januarja, bo ob 21. uri v Kulturnem domu v Gorici imeniten koncert jazz glasbe. V goste bo prišla skupina Sherman Irby Quartet iz ZDA. Sestavljajo jo priznani mojstri jazza: Sherman Irby (saksofon), James Hurt (klavjature), Marco Marzola (kontrabas) in Darrell Green (bobni). Vstop prost. Info: tel. 0481 33288, info@kulturnidom. it.

V spomin na Marijo Murovec

Poslovila se je 103-letna goriška Slovenka

Izčrpana od dolgega življenja na tej zemlji, je v Gospodu v torek, 10. januarja 2012, mirno zaspala na svojem domu gospa Marija Murovec, stara 103 leta, zvesta bralka našega tednika Novi glas.

Marija Murovec se je rodila 19. septembra 1908 v Čepovanu pri Gorici v zelo revni družini. Po smrti moža je njena mati ostala sama s tremi otroki. Marija je bila najstarejša in je morala zelo mlada iti "v svet" si služit kruh. Ko se je vrnila v Gorico, je nekaj časa delala v tovarni v Podgori. Spoznala je Alfonza Grudino in se z njim poročila. L. 1939 se jima je rodila hčerka Ivica. S težavo so se preživljali, ker so bili takrat hudi časi, pa tudi takoj po vojni ni bilo nič boljše. Gospa Marija je prispevala k preživljanju družine s klekljanjem idrskih čipk, izdelovanjem copat in papirnatih rož. Končno je mož dobil službo v livarni Safog in gmotno stanje v družini se je malo izboljšalo, tako da je hčerka Ivica lahko dokončala učiteljišče. Pri vseh težavah je gospe Mariji pomagala močna vera, zlasti pa zaupanje v Svetogorsko Mater Božjo in prav zato je bila z dr. Frankom prva darovalka za popravilo romarskega doma na Sv. Gori. Dokler je stanovala v ulici sv. Antona, je redno obiskovala cerkvi sv. Ivana in travniško sv. Ignacija, pozneje pa kapucinsko cerkev, saj je stanovala prav blizu nje.

Ko je bil pri nas 15. septembra 1976 potres, je izgubila moža. Zelo rada je molila rožni venec, hodila k maši in uri češčenja. Tudi hčerko je vzgojila v krščanskem duhu. Katoliški glas je bil edini časopis, ki ga je brala do zadnjega. Čeprav je prestala več operacij, je ni premagala bolezen, ampak starost. Na praznik Brezmadežne je bila še pri maši, sicer na vozičku. Do konca njenega življenja je zanjo zavzeto skrbela hči Ivica z možem.

Njen pogreb je bil 13. januarja v kapucinski cerkvi ob udeležbi številnih ljudi, saj so jo imeli vsi radi, ker je bila zelo dobra in skromna ženica. Ob somaševanju treh frančiškanov je obred vodil msgr. Ruggero Dipiazza. Sedaj spokojno počiva na goriškem pokopališču.

Hčeri Ivici Grudina Russian in ostalim sorodnikom naj gre naše iskreno sožalje, gospe Mariji pa naj bo Bog velikodušen plačnik za vse, kar je dobrega storila.

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 18. februarja, tradicionalno valentinovanje v restavraciji Primula pri Solkanu blizu nekdanje vzpenjače. Začetek ob 18. uri. Vpisujejo na tel. št. 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 3471042156 (Rozina F.), 0481 21361 (Ema B.). Na račun 20 evrov.

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice sklicuje izredni občni zbor, ki bo v torek, 31. januarja 2012, ob 12. uri ob prvem sklicu, ob 20.30 v drugem sklicu, v sejni sobi Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici z dnevnim redom: izvolitev predsednika izrednega občnega zbora; statutarne spremembe; razno.

Župnija sv. Andreja apostola - Štandrež toplo vabi na Marijansko procesijo z lučkami v nedeljo, 12. februarja 2012, ob 19. uri.

Potovanje na Sicilijo z Novim glasom. Vabimo na sedemdnevno potovanje na Sicilijo od 20. do vključno 26. aprila 2012. Potovanje bo z letalom, ogled Sicilije pa z avtobusom. Udobni avtobus bo udeležence peljal iz Trsta in Gorice do Benetk, kjer bo vkrcanje na letalo. Pristali bomo v Siracusi. Vrnili se bomo iz Palerma z letalom v Benetke, nato v Gorico in Trst. Vpisovanje bo do konca februarja na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu. Na razpolago je celoten program, kjer so navedena mesta in znamenitosti, ki jih bomo obiskali. Vsekakor z vpisom pohitite čim prej. Srečno potovanje.

Nudim čiščenje, likanje ali pomoč in družbo starejši gospe. Sem mlajša gospa z izkušnjami pri takem delu. Kličite na tel. 00386 70777512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje 80 kvadratnih metrov v Gorici, ul. Faiti št. 7. Za informacije 0481/531000.

Čestitke

Naš podpredsednik Gregor je postal očka. Njemu, mamici in mali Nevi želimo vse naj naj - AŠZ Olympia.

Darovi

Za Novi glas: Alojz Ivan Hlede 45, Ferletič Ciril 15, Zaffalon Devetti Jolanda 20, Ožbot Giulio 15, druž. Pietro Merku' 50, Zavod sv. Družine 100, Minini Marta 15 evrov.

Ob 28. obletnici smrti predragega očeta dr. Antona Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Za misijonarja Danila Lisjaka daruje N. N. 1.000 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 27.1.2012 do 1.2.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 27. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.)

Nedelja, 29. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 30. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 31. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Prijat'le bom vabil, še sam ga bom pil I. del - Izbor melodij.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

- Nedelja, 5. februarja 2012, ob 17. uri
Norman Barrash – Carroll Moore
CVETJE HVALEŽNO ODKLANJAMO
REŽIJA JOŽE HROVAT
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

- Četrtek, 9. februarja 2012, ob 20. uri
Natečaj Mladi oder - nagrajevanje
nastopa nižja srednja šola Ivan Trinko – III. B razred
s predstavo
CESARJEVA OBLAČILA
besedilo skupinsko delo
REŽIJA BOŽIDAR TABAJ

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

ŽENSKI PEVSKI ZBOR iz Ronk v sodelovanju z ŽUPNIJO SV. LOVRENCA
vabi k
MAŠI V SPOMIN NA DUHOVNIKA IN NEKDANJEGA RONŠKEGA KAPLANA STANKA JERICIJA
Pel bo župnijski zbor sv. Ignacija iz Gorice
pod vodstvom Liviana Brumata
Organist Mirko Butkovič bo igral nekaj skladb prof. skladatelja Jericija
nedelja, 29. januarja 2012, ob 17. uri
cerkev sv. Lovrenca v Ronkah

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin
PD Štandrež - dramski odsek
Norman Barrash - Carroll Moor
CVETJE HVALEŽNO ODKLANJAMO
komedija
režija: Jože Hrovat
premiera: sobota, 28. januarja 2012, ob 20. uri
ponovitev: nedelja, 29. januarja 2012, ob 17. uri
župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež
Prodaja vstopnic in rezervacija sedeža: na blagajni uro pred predstavo
Informacije: Božidar Tabaj 0481 20678
vstopnica 7,50 evrov, znižana 6,00 evrov*
*študenti - osebe starejše od 70 let - društvene in družinske skupine
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Galerija Ars in Goriška Mohorjeva družba vabita na predstavitev knjige
NEVA MAKUC
Historiografija in mentaliteta v novoveški Furlaniji in Goriški
Ob prisotnosti avtorice, ki bo predstavila svoje raziskovalno delo na področju novoveške zgodovine, bo o knjigi govoril dr. Branko Marušič

V sredo, 1. februarja 2012, ob 17. uri
v galeriji Ars, Travnik 25 v Gorici

Il progetto è realizzato dalla Provincia di Gorizia e finanziato dalla Regione Friuli Venezia Giulia, ai sensi delle leggi 482/99, 38/01 e della L.R. 26/07.

Il progjet al è realizât de Provincie di Gurize e finanziât de Regjon Friûl Vignesie Julie, ai sens des leçs 482/99, 38/01 e de L.R. 26/07.

Projekt izvaja Pokrajina Gorica, financira pa ga Dežela Furlanija Julijska krajina v okviru zakonov 482/99 in 38/01 ter deželnega zakona 26/07.

provincia di gorizia
provincie di gurize
pokrajina gorica

www.cronacheisontine.it

Cronache Isontine

Cronichis Lisuntinis - Posoška kronika

Isole vicino all'isola, isole sull'isola, isole sul continente

Solitamente si tende a pensare che si parli piemontese solo in Piemonte, lombardo solo in Lombardia, emiliano solo in Emilia e via dicendo. Ma non è così. Se si osserva il complesso mosaico linguistico della penisola italiana, si scopre che la distribuzione geografica delle parlate non segue i confini regionali. In alcuni casi il motivo di tali discrepanze è chiaro: nel caso della lingua friulana, ad esempio, si sa che nel corso dell'Ottocento il Portogruarese fu staccato dal resto del Friuli e fu annesso al Veneto. È proprio a causa di questo recente spostamento della frontiera che in provincia di Venezia ci sono alcuni comuni di madrelingua friulana. In altri casi, invece, i motivi per cui una parlata è diffusa in terre lontane possono risultare sorprendenti.
Un primo esempio è quello di due piccole isole vicine alla Sardegna (San Pé / San Pietro e Sant'Antióccu / Sant'Antioco), dove si parla ligure. La storia moderna di queste comunità ebbe inizio verso il 1540, quando alcune famiglie genovesi di pescatori di corallo si trasferirono a Tabarka, un'isola in prossimità della Tunisia. Nel XVIII secolo i tunisini occuparono Tabarka e una parte della popolazione locale si rifugiò sulle due isolette in prossimità della Sardegna. Da allora e fino ai giorni nostri in queste comunità si è tramandata la parlata ligure, che attualmente è usata da circa 15.000 persone.
Più a Sud, su un'altra isola – la Sicilia – troviamo i discendenti di famiglie del Nord della penisola, che furono trasferite a Sud nel Medioevo. Tra i secoli XI e XIII i Normanni, signori della Sicilia, favorirono l'immigrazione di coloni provenienti dall'Italia settentrionale, soprattutto dal Piemonte, ma anche dalla Lombardia, dalla Liguria e dall'Emilia. Le colonie sorte in questo modo erano inizialmente numerose, ma al giorno d'oggi le parlate chiamate "gallo-italiche" rimangono vive solo in alcuni comuni come Nicosia (EN), Sperlinga (EN), San Fratello (ME) e Novara di Sicilia (ME). Altre isole – questa volta sulla terraferma lucana – si trovano in provincia di Potenza. Anche lì, negli ultimi secoli del Medioevo, giunsero coloni dall'Italia del Nord, probabilmente dalle montagne del Savonese. In quell'epoca i marchesi di Monferrato possedevano alcuni feudi in Basilicata e si crede che siano stati loro a favorire l'insediamento di genti a loro fedeli in alcune posizioni strategiche come le alture da cui si controlla il Golfo di Policastro (a Trecchina, Rivello, Nemoli) o lungo la linea di comunicazione Napoli-Salerno-Taranto (a Picerno, Tito, Pignola e Vaglio).

Literarni natečaj »Glas ženske«

Concorso di scrittura "Voci di donna"

Odborništvo za enake možnosti Pokrajine Gorica razpisuje v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica in s Fundacijo Goriške hranilnice literarni natečaj v slovenskem in italijanskem jeziku »Glas ženske« na temo »Neizrečene besede, odvečne besede«. Na natečaju lahko sodelujejo dijakinje višjih srednjih šol goriške pokrajine v Italiji in srednjih šol Severne Primorske v Sloveniji (sekcija A) ter ženske, starejše od 30 let s stalnim prebivališčem na tem območju (sekcija B). Razpis literarnega natečaja v slovenskem in italijanskem jeziku je objavljen na spletnih straneh www.provincia.gorizia.it in www.nova-gorica.si (do 6. februarja 2012). Prva nagrada znaša 500 evrov za sekcijo A oziroma 400 evrov za sekcijo B. Nagrade bodo podelili na slovesnosti ob mednarodnem dnevu žena. Vljudno vabljene k sodelovanju!

L'Assessorato alle Pari Opportunità della Provincia di Gorizia bandisce in collaborazione con il Comune città di Nova Gorica e la Fondazione Cassa di Risparmio di Gorizia il concorso di scrittura "Voci di donna" in lingua italiana e slovena sul tema "Parole che non ho detto, parole di troppo". Possono partecipare al concorso le studentesse frequentanti le scuole secondarie di secondo grado della provincia di Gorizia e del Litorale settentrionale nella Repubblica di Slovenia (sezione A). Inoltre possono partecipare le donne "over 30" (sezione B) residenti nel medesimo territorio. Il bando del concorso di scrittura in lingua italiana e slovena è pubblicato sui siti Internet www.provincia.gorizia.it e www.nova-gorica.si (scadenza 6 febbraio 2012). Il primo premio ammonta a 500 euro per la sezione A e a 400 euro per la sezione B. I premi verranno consegnati nell'ambito della celebrazione della Giornata internazionale della donna. Invitiamo tutte a partecipare numerose!

Lis Provinciis a sigurin servizis essenziâi pe cualitât di vite dai citadins

Le Province assicurano servizi essenziali per la qualità della vita dei cittadini

Marco Quai, nassût a Udin tal 1967, al vîf a Martignà. Al è stât elet tal Consei de Provincie di Udin tes listis dal Pdl pal tierç mandât consecutîf; za President dal Consei dopo lis elezions dal 2006, al è stât confermât dopo chês dal 2008. Di mistîr, al lavore come responsabil de Aree tecniche pai lavôrs publics dal Comun di Sant Pieri dai Sclavons.

President Quai, a Rome si fevele de scancelazion des Provinciis par sparagnâ te Aministrazion publiche. Un destin za segnât?
In Italie la Provincie al è un Ent nassût passe 150 agns indaûr. In dì di vuê al à compits une vore impuartants: al gjestìs la viabilitât des stradis provinciâls, si ocupe dal patrimoni edilizi des scuelis superiôrs sul teritori, al sta daûr ae gjestion dal traspuart public, al à cure dal ambient e de racuelte dai refudums, al gjestìs la Motorizazion civîl, al contribuìs ae culture locâl finanziant lis iniziativis che a meretin, al da un jutori impuartant al mont dal volontariât. In plui, la Provincie e sosten la Politiche dal lavôr cun progjets a pueste e soredut cui Centris pal lavôr.

I citadins sono a cognossince dai servizis che ur sigurin lis Provinciis?
Stant a une resinte ricercje de Universitât Bocconi, la int e sa che i nestris Ents si ocupin di viabilitât, ma po no rive a individuâ di precîs chei altris compits. Di fat, i Comuns a son plui a contat diret cu la int, lis Regjons a àn un podê legjislatîf plui fuart, ma la aree slargjade de nestre Provincie e à la dimension plui juste par gjestî ducj i servizis che o ai dit prime.

Lis Provinciis trop costino?
I conseîrs des Provinciis a ricevin dome piçulis indenitâts di gjestion, uns 1000 euros a sporc al mês par om. Ogni an la spese pai dipendents e je di 20 milions di euros, di 500 mil invezit pai aministradôrs, cjapant dentri ancje il President. Se a vignissin scanceladis, i lôr dipendents a laressin tes Regjons o tai Comuns; duncje nissun gnûf disocupât, ma il cost globâl des paiis al cressarès. O crôt che prime di pensâ ae scancelazion des Provinciis, li che al coventarès cambiâ l'articul 114 de Costituzion, al sedi miôr eliminâ dutis lis straçariis tal setôr public come aziendis partecipadis e consorzis e meti adun i Comuns plui piçui.

In Italia la Provincia è un ente nato più di 150 anni fa. Oggi la gente sa che le Province si occupano di viabilità, ma non sa poi individuare di preciso gli altri compiti. Marco Quai, presidente del Consiglio provinciale di Udine, ritiene che prima di pensare alla cancellazione delle Province, per cui sarebbe necessario modificare l'articolo 114 della Costituzione, sia meglio eliminare tutti gli sprechi nel settore pubblico come aziende partecipate e consorzi e unificare i Comuni più piccoli.

"Le connessioni dello stivale" ai Musei Provinciali

A conclusione dell'anno delle celebrazioni per il 150° anniversario dell'unità d'Italia, un gruppo di 16 artisti dell'Isontino, della regione e d'oltre confine (pittori, scultori, fotografi) è stato invitato a interpretare lo stivale, forma simbolo del nostro Paese. L'esposizione "Le connessioni dello stivale" è stata inaugurata lo scorso mercoledì 21 dicembre e rimarrà aperta fino al prossimo 29 gennaio nelle sale dei Musei Provinciali di Borgo Castello a Gorizia.
Come bene ha scritto la critica Franca Marri nel catalogo della mostra, "soprattutto in un territorio quale il nostro, unitosi all'Italia 57 anni più tardi, avente una sua peculiarità, una sua pluralità di lingue, identità e culture, nel suo essere marginale, nel suo essere terra di confine, il punto di vista da cui si pone l'osservazione sia sull'identità nazionale sia sull'unità non può che essere plurale. Soprattutto in un momento dove fondamentale è l'educazione al cosmopolitismo e alla condivisione, le considerazioni non possono che essere molteplici, in un'idea di confronto tra le diverse parti, in un'idea di relazione, italiana e europea, che tengano conto dalla dimensione globale. Ecco dunque che qui non parliamo di unità ma di connessioni, ovvero di altri legami, più stretti, più intimamente sentiti; e non parliamo di Italia, bensì più affettuosamente e anche più concretamente dello stivale. La forma dello stivale sta infatti alla base della riflessione di 16 artisti goriziani e dei territori limitrofi".
La mostra, curata e organizzata dall'Associazione Culturale Prologo, dalla Provincia di Gorizia e dalla Regione FVG, è visitabile tutti i giorni (lunedì escluso) dalle 9 alle 19; biglietto d'ingresso € 3,50 intero, € 2,50 ridotto.

Novi poklici za mlade na evropski glasbeni sceni

Le nuove professioni dei giovani sulla scena musicale europea: il successo del giovane VJ Marcopac

Ali je mogoče imeti več »oboževalcev« v tujini kot doma? Seveda je mogoče! Pravi primer tega pojava je štiriindvajsetletni Goričan Marco Valentinsig (v glasbenem svetu znan po vzdevku »Marcopac«), ki ima na svoji Facebook strani več kot 6.000 »oboževalcev«, velika večina katerih živi v srednji in severni Evropi. To gre pripisati dejstvu, da je njegov poklic v Italiji še nekoliko nerazvit. Marco je namreč vidžej (izraz VJ v angleškem jeziku pomeni Video Jockey), figura, ki jo v diskotekah in klubih držav, kot so na primer Nemčija, Nizozemska in Anglija, zelo dobro poznajo, medtem ko Italija še nekoliko zaostaja na tem področju. »Za razliko od bolj znanega didžeja, ki skrbi za miksanje glasbe, se VJ ukvarja z računalniškim miksanjem grafičnih figur, ki jih usklajuje z ritmom glasbe in prenese na projekcijsko platno. Žal pa v naših krajih ta figura še ni poznana, saj je večkrat delo vidžeja vezano na elektronsko glasbo, ki ne spada med najbolj priljubljene zvrsti pri nas.« Tako je svoj poklic opisal Marco, sicer študent na Fakulteti za dizajn na Univerzi v Benetkah. Zakaj pa se je Marco odločil za to novo zvrst? »Ko sem bil star 18 let, sem na spletu naletel na nekatere posnetke pravih mojstrov vizualnih efektov. Ker me je grafično oblikovanje navduševalo že od malih nog, sem se tudi jaz poskusno lotil tega. Najprej sem preizkusil raznorazne računalniške programe za obdelavo slike. Kmalu sem to delo vzljubil,« je povedal Marcopac. Leta 2010 pa se je vse nenadoma zasukalo: »Na spletni strani Youtube sem objavil svojo grafično interpretacijo pesmi One skupine Swedish House Mafia, malo kasneje pa se mi je oglasil menedžer skupine, ki je želel odkupiti avtorske pravice za moje delo,« je povedal Marco, ki je sam priznal, da je pri tem imel veliko sreče. »Dva tedna kasneje pa je stopila v stik z mano glasbena založba iz Berlina, s katero sem takoj podpisal pogodbo.« Od takrat pa je Marco nastopil v raznih evropskih velemestih, kot so na primer Berlin, Rotterdam, Manchester in London. »Sploh je na Nizozemskem veliko navdušencev nad vizualno tehnologijo, saj sem tam svoje projekcije predvajal kar na dve vzporedni steni,« je še dodal Marco, ki ga bomo lahko videli v prihodnjih mesecih tudi v Gorici.

Marco Valentinsig

È possibile avere più "fan" all'estero che nel proprio Paese? Certo che è possibile! Lo dimostra il ventiquattrenne goriziano Marco Valentinsig (noto negli ambienti musicali come "Marcopac"), che sulla propria pagina Facebook conta più di 6.000 fan, la maggior parte dei quali sono giovani dell'Europa centrale e settentrionale, in quanto in Italia l'attività di Marco è ancora poco diffusa. Marco infatti fa il vee-jay (l'espressione VJ significa Video Jockey in inglese), una figura che è ben conosciuta nelle discoteche di Germania, Paesi Bassi e Inghilterra, ma che in Italia stenta ad affermarsi. A differenza del più noto DJ, il VJ si occupa del missaggio di immagini che vengono sincronizzate con il ritmo della musica e proiettate su appositi schermi. Marco, che studia design all'Università di Venezia, ha sviluppato sin da piccolo la sua passione per la grafica. Nel 2010 è arrivata la svolta decisiva: dopo aver pubblicato su YouTube la sua interpretazione grafica della canzone "One" del gruppo Swedish House Mafia, è stato contattato dal manager del gruppo che voleva acquistare i diritti d'autore per la sua opera. Da lì si sono poi sviluppate diverse collaborazioni con case discografiche, discoteche e club di Berlino, Rotterdam, Manchester e Londra. Finalmente nei prossimi mesi potremo vedere Marcopac all'opera anche a Gorizia.

Migjee, la scuele primarie e devente un câs nazionâl

Medea, la scuola primaria diventa caso nazionale

Chest câs no si sierarà subit e cumò al rivarà fin in Parlament. Al è il câs da la prime elementâr da la scuele di Migjee, che cumò al fâs scjas a nivel nazionâl par vie da la posizion che al à cjapât il sindic. Alberto Bergamin, di fat, al vûl che si rispieti il dirit che la scuele e à di meti sù une classe prime cun 11 fruts, in gracie dal dirit di deroghe al limit minim di 15 scuelârs par classe che, cu la riforme Gelmini, ur è stât dât a chês scuelis che a son in areis là che e je une minorance lenghistiche. Ta chest câs si trate da la minorance furlane. "La leç e dîs a clâr – dissal Bergamin – che intes areis là che a son minorancis lenghistichis il limit al è di 10 fruts, e duncje noaltris o sin dentri tai parametris ad implen. Nus stan robant un dirit, e par chest o ai interpelât cualchi parlamentâr da la nestre regjon, che al puartarà il nestri câs a la atenzion da lis Cjamaris." Di fat al è un biel pôc che cheste storie e va indenant e no si à cjatât inmò une soluzion positive pal avignî de prime elementâr: "Ai 14 di Dicembar dal 2011 – al spieghe Bergamin – mi è rivade une letare dal diretôr dal ufici scolastic provinciâl, il dotôr Campanella, che mi dîs che no je stade autorizade la creazion da la prime elementâr parcè che no si rive al numar limit: tant a dî che no saressin avonde fruts. Ma tal nestri câs si pues vê une deroghe dal DPR 81 dal decret Gelmini, là che si dîs che par meti sù une prime elementâr a coventin 15 fruts, ma inta lis zonis là che e je une minorance lenghistiche chest limit al è di 10 scuelârs. Noaltris o 'nt vin 11, e o sin inta la zone da la minorance lenghistiche furlane, duncje o vin dutis lis carateristichis che si previodin. Par chest i vin mandade la letare al ufici legâl de Regjon, par che le valuti. Jo mi sint ofindût tai miei dirits di citadin, parcè che no si vûl meti in vore la leç. La sielte politiche che e je rivade dal alt e je clare – al insist Bergamin – no si à di creâ un precedent: a nivel ministeriâl si à decidût di no meti in vore la deroghe par che un doman cualchidun altri nol puedi domandâ la stesse robe. In sume, secont cualchidun la deroghe e vâl sôl in ciertis regjons, ta chês regjons là che lis minorancis lenghistichis a son sul 5 o 10% dal teritori. Stant che in Friûl Vignesie Julie a son tal 90% da la regjon, no si vûl dâ l'ok – ancje se cussì si va cuintri dai regolaments – parcè che se si met in vore la deroghe chi di noaltris si finìs che si cjapin dentri cuasi dutis lis scuelis. Ma a noaltris cheste robe no nus interesse: e je une leç, e si à di rispietâle. E noaltris o scombatarìn par che si le meti in vore."

Un caso che non accenna a vedere una conclusione rapida e che ora approderà addirittura in Parlamento. Quello della prima classe della scuola elementare di Medea diventerà conosciuto anche a livello nazionale dopo le prese di posizione del sindaco Alberto Bergamin, che non ci sta a veder cancellato il diritto della scuola di istituire una classe prima formata da 11 bambini, godendo del diritto di deroga al limite minimo di 15 alunni per classe imposto dalla riforma Gelmini alle scuole situate in aree dove è presente una minoranza linguistica, in questo caso quella friulana.

Notti sicure per i giovani con il servizio Overnight

Anche quest'anno Overnight era presente all'evento di Capodanno organizzato a Gorizia per i giovani, consentendo loro di trascorrere in sicurezza una nottata di allegria e divertimento. Per i ragazzi che hanno desiderato raggiungere il concerto di Piazza Vittoria, Overnight ha messo a disposizione il servizio di trasporto sicuro e gratuito con un autobus dedicato che ha trasportato sia all'andata che al ritorno un elevato numero di ragazzi provenienti dai Comuni della Destra Isonzo come Gradisca e Cormons. Oltre al servizio di trasporto, è stata allestita in Piazza Vittoria la tradizionale postazione informativa di Overnight con operatori dedicati, materiale informativo su alcool, droga, divertimento consapevole e gadget promozionali. I ragazzi hanno espresso il desiderio di replicare più frequentemente queste iniziative rivolte ai giovani e di creare un collegamento più stretto con i comuni limitrofi a Gorizia. Il servizio Overnight Capodanno è stato realizzato grazie alla collaborazione tra la Provincia di Gorizia, l'Azienda per i Servizi Sanitari n. 2 Isontina, l'APT e il Comune di Gorizia. Overnight proseguirà nei prossimi mesi le sue iniziative all'interno delle scuole e sul territorio attraverso la partecipazione agli eventi giovanili di maggior rilievo.

"Arrivi/Partenze" alla Motorizzazione Civile di Gorizia

Dopo il successo dell'esposizione alla Stazione ferroviaria di Redipuglia, dov'è stata visitata da circa 500 persone in meno di un mese, la mostra "Arrivi/Partenze. Immagini dell'emigrazione dalla provincia di Gorizia" è temporaneamente allestita nell'ampio atrio degli uffici della Motorizzazione Civile di Gorizia. La mostra osserva l'orario di apertura al pubblico degli uffici: dal lunedì al venerdì dalle 8.45 alle 12.30, il lunedì pomeriggio anche dalle 15 alle 17 (ingresso libero).

La mostra, i cui apparati sono realizzati in lingua italiana, friulana e slovena, presenta le fotografie e le storie di vita legate all'emigrazione provinciale ed è suddivisa in tre periodi scanditi dalle cesure delle guerre mondiali. La prima tappa ripercorre infatti la grande emigrazione transoceanica degli ultimi decenni dell'Ottocento e l'emigrazione temporanea in Europa, la seconda l'emigrazione tra le due guerre e infine quella del secondo dopoguerra con la ripresa massiccia dei movimenti migratori verso l'estero alla ricerca di lavoro. Parte della mostra è inoltre dedicata all'approfondimento delle storie delle donne che lavoravano a servizio nelle famiglie egiziane dette »Alessandrine« e dell'emigrazione durante gli anni Venti e Trenta, caratterizzata dalle storie dei fuoriusciti antifascisti e dall'avventura coloniale.

Scrivono / a scrivin / pišejo: *Alesso Potocco, Marco Biasich, Ilaria Purassanta, Paolo Roseano, Matteo Femia, Tanja Zorzut, Jerica Klanjšček, Vanja Sossou, Albert Voncina.*
Collaborano / a colaborin / sodelujeta: *Servizio Identità Linguistiche / Servizi Identitâs Linguistichis / Služba za jezikovne identitete, Ufficio Stampa / Ufici stampe / Tiskovni urad - Provincia di Gorizia.*
Promotori / promotôrs / pobudniki: *Società Filologjiche Furlane, Slovenska kulturno-gospodarska zveza e Svet slovenskih organizacij*

Kratke

Tržaška knjigarna / Tokrat o pionirjih slovenkega letalstva

Na prvem srečanju ob kavi v novem letu je bil govor o začetnikih slovenskega letalstva. V pogovru z Martino Kafol je namreč Vili Prinčič predstavil svojo knjigo z naslovom V sinjo brezčasnost - Po sledeh odkrivanja zapuščine bratov Rusjan, pionirjev letalstva (ZTT), s katero je hotel počastiti stoletnico smrti Edvarda Rusjana, hkrati pa celovito predstaviti pustolovske podvige goriških bratov. Pred leti je namreč prav v Gorici bilo več prireditev, da bi primerno obeležili stoletnico prvega poleta letala, ki ga sta ga izdelala brata Rusijan. Šlo je za 'stroj', poimenovan Eda I. Goriški javnosti sta se s svojim letalom predstavila že marca 1910, nekaj mesecev kasneje pa sta brata Rusijan navezala stike z zagrebškim poslovnežem Mihajlom Merćepom, ki jima je ponudil svojo pomoč pri nadaljevanju njunih letalskih poskusov. Začela se je nato njuna turneja po Balkanu, žal pa se je življenje Edvarda tragično končalo v Beogradu, ko je sunek vetra poškodoval krilo letala, ki je padlo pod trdnjavo Kalemegdan. Knjigo Vilija Prinčiča odlikuje tudi veliko fotografskega gradiva, dragocen je bil tudi doprinos, ki ga je založniškemu načrtu prispeval eden od argentinskih potomcev Jožeta Rusjana: slednji se je namreč preselil v Južno Ameriko kmalu po bratovi smrti.

Tretje srečanje niza "Življenje, ki preseneča" z Alenko Rebula

Mladi v odkrivanju skupnih poti (Mosp) in Slovenski kulturni klub (Skk) so v Peterlinovi dvorani na ul. Donizetti v Trstu priredili tretje srečanje letošnjega leta v zanimivem nizu predavanj-delavnic, katerih vezna niz je "Življenje, ki preseneča". Tokrat smo se srečali s priznano profesorico družbenih ved, esejistko, pisateljico in specialistko za osebno rast Alenko Rebula. Rebulova je ena izmed redkih ljudi, ki zna svoje strokovno znanje izraziti na tako doživet, oseben način in prisotne v kratkem večeru spodbuditi h komunikaciji o tako delikatni temi, kot je družina.

Družina je okolje, ki nudi otroku in odraslemu temeljno eksistencialno zavetje. Pogoji za razvoj osebne svobode so torej vzpostavljeni, paradoksalno pa se prav v družinskem okolju prenašajo trdovratni medgeneracijski vzorci, ki pod "pogledom" pričakovanj otrokom onemogočajo, da bi razvili svojo osebnost, temperament, želje, svoje sanje. Presenetiti s svojo drugačnostjo ni greh, družina in starši pa bi morali otrokom dopustiti to pravico. Le tako lahko osnovna družbena celica postane tudi duhovna skupnost.

Vemo, da v preteklosti ni bilo lahko. Revščina in trdo delo sta pripomogla k temu, da je družina delovala kot duhovni zapor. Otroci so služili v funkciji nečesa (države, nacije) ali pa zasedali že vnaprej odločene položaje: "moj sin bo tudi zdravnik"!, "prvorojenec bo to in to" ipd. Tovrstno reprodukcijo vzorcev lahko opazimo tudi v ponavljanju družinskih tragedij, kot so alkoholizem in samomori. Družina kot skupnost ljudi v osvobajajoči zvezi pa pomeni, da ima otrok pravico preseči pričakovanja družine, pravico, da je enkraten, da sam odloči za svoje vrednote in življenjske vzornike, jih svobodno raziskuje in samostojno utemeljuje to, v kar verjame. Starši naj mu bodo z glavo in srcem ob strani, še vedno pa kot starši, torej z nasveti in vzgojo. Današnja kultura, zaslepljena z vsemogočnostjo razuma, podcenjuje sposobnosti in moči otroka ter zapira poti do notranje svobode. Velik problem je tudi iskrenost. Vzemimo primer družin, ki navzven delujejo tako "dobro", a gre samo za fasado, masko, neiskreno igro zunanjosti, v resnici pa so čustva povsem druga. Prej ali slej poči.

Alenka Rebula nam je z globino svojega pogleda in toplo modrostjo razširila obzorja možnega. Že res: biti drug drugemu podobni je globoko antidemokratično, a zelo človeško. Naša dolžnost in pravica pa sta, da v družinskem krogu in v širši družbi dopustimo življenju, da nas preseneti, kar pomeni, da pustimo novosti in drugačnost, da obstajajo in se razvijajo. Le tako bomo lahko zgradili družbo ljudi, ki se počutijo doma tudi v sebi.

Niz predavanj "Življenje, ki preseneča" se nadaljuje v petek, 27. januarja, ob 18. uri, ko bo dr. Tadej Strehovec spregovoril o dilemah bioetike. / Jernej Šček

Božičnica v Rodiku

Božični čas je čas posebnih milosti in skrivnostnega pričakovanja, opisan v besedi in glasbi naših umetnikov ter izražen v poustvarjanju naših ustvarjalcev. To bogastvo vsako leto lepo izražajo božičnice. Tradicionalna božičnica na območju občine Hrpelje-Kozina je letos bila v cerkvi sv. Trojice v Rodiku. Uvodoma je v odsotnosti domačega župnika Mozetiča g. Vid Premrl nagovoril zbrane obiskovalce in jih povabil k pozornemu spremljanju božične pesmi, ki je posvečena Božji slavi. S pesmijo so sodelovali štirje pevski zbori, dva cerkvena iz župnije Rodik in Brezovica, ki redno sodelujeta pri nedeljskem in prazničnem bogoslužju, otroški pevski zbor Rodik ter prosvetni zbor Slavnik. Slavnik je pod vodstvom prizadevne zborovodkinje Andreje Hrvatin posegel po priredbah Vrabčevih skladb. Domači pevski zbor iz Rodika, ki pri nedeljskem bogoslužju nepretrgoma prepeva skoraj dve stoletji, je prav tako med drugim izbral skladbo Ubalda Vrabca, saj smo se letos spomnili dvajsetletnice skladateljeve smrti.

Petra Sosič je vodila otroški pevski zbor, ki je sodeloval s prisrčno in radostno pesmijo v ponos svojim staršem in veselje prisotnih. V čast novorojenemu detetu so zadnji zapeli tudi pevci in pevke brezovške prafare, ki jih je vodila Bogdana Hrvatin, pri orglah pa je bila Andreja Hrvatin in navdušila z doživetim solo.

Večer je povezovala Breda Rojc, ki se je ob sklepu vsem sodelujočim toplo zahvalila in jih povabila na snidenje ob Veliki noči. Pod vodstvom rodiškega zborovodje Edija Raceta so vsi prisotni sklenili večer z najbolj priljubljenimi božičnimi pesmimi. / jb

Mosp in Skk

Podelili so nagrade mladim zamejskim ustvarjalcem

Mladi v odkrivanju skupnih poti (Mosp) in Slovenski kulturni klub (Skk) iz Trsta sta minuli teden podelila nagrade najboljšim mladim zamejskim ustvarjalcem, ki so se v lanskem letu prijavili na literarni, likovni in fotografski natečaj v njihovi organizaciji. Kot vselej je bila tema prosta, tokrat pa so ustvarjalno navdahnjeni od 14. do 25. leta starosti imeli za navdih verze Miroslava Košute *Kaj pa jadra šepetajo, kadar veter jih napenja? Srečna so, da se začenja nova pot.* Veliko število prijavljenih se je z mnogimi prijatelji in kolegi zbralo v petek, 20. januarja, na podelitvi v Peterlinovi dvorani.

Likovna, literarna in fotografska dela, ki so v zapečateni kuverti in pod psevdonimom prispela v roku oddaje, sta ocenili dve komisiji. Likovne stvaritve so pregledali predstavnica mladih Neža Kravos, grafični oblikovalec Mladike in akvarelist Matej Susič ter likovna kritičarka Magda Jevnikar, vseh 11 literarnih prispevkov pa so ocenjevali mlada Maruška Guštin, urednica Mladike Nadia Roncelli ter Vilma Purič, pisateljica in literarna kritičarka.

Na sklepnem večeru so bila likovna in fotografska dela razstavljena v dvorani, literarna dela pa so mladi brali v celoti ali po odlomkih. Edina nagrajenka fotografskega natečaja je bila Patricia Uršič, ki je posnela triptih z naslovom *Jesen*. Na likovnem področju se je najboljše odrezala Lorena Šušmelj z delom *Šepet*, za njo sta se uvrstili Martina Debelis s sliko *Kolaž* na drugo ter Petra Debelis s sliko *Tri jadra* na tretje mesto. Literarno komisijo je najbolj prepričala Nika Čok, ki se je občuteno izpovedala s črtico *Kaj pa jadra šepetajo, kadar veter jih napenja? Srečna so, da se začenja nova pot. Moja pot se je začela z uhojenimi jadri.* Na drugo mesto se je uvrstila Nina Pahor s pesmijo *V neznano*, tretjeuvrščena Anna Piccolo pa je prepričala s poezijo *Korak do dekleta*. Vse prvouvrščenke so prejele tudi nagrado publike. Mirne duše pa bi lahko za letošnjo izvedbo pričakovali kak ustvarjalen moški obraz več.

Potrebno je omeniti, da je vse prve denarne nagrade financirala Zadružna kraška banka, druge nagrade darovala draguljarna Malalan z Opčin, za tretje nagrade je poskrbela založba Mladika, še en knjižni dar pa so nagrajenci prejeli kot nagrado publike. Obetamo si, da bo natečaj mladih zamejskih ustvarjalcev v organizaciji Mosp-a in Skk-ja tudi v prihodnje motiviral in navduševal tržaško mladino k ustvarjalnosti v vseh njenih odtenkih.

Jernej Šček

Društvo slovenskih izobražencev

Tokrat o ljudskem štetju

Štetja so izredno multidisciplinarno razvejeno področje zgodovinopisja. Od antike dalje se je vedno našel razlog za popise, tako sta se predavatelja, zgodovinarja Aleksej Kalc in Dean Krmac, posvetila pregledu in razvoju ljudskih štetij od srede 18. stoletja dalje.

Uvodno je sodelavec Zgodovinskega odseka Narodne in študijske knjižnice ter Univerze na Primorskem Aleksej Kalc spregovoril o razvoju moderne države, saj so štetja del širokopoteznega državnega delovanja in eden temeljnih instrumentov za njegovo poznavanje. V nadaljevanju je uokviril obdobje t. i. pravnega absolutizma v Avstriji, ko je v drugi polovici 18. stoletja prevladala težnja po poenotenju pravnega sistema na celem državnem ozemlju. V petdesetih letih 18. stoletja je policija delovala na osnovi enotnih pravil, izpeljane so bile reforme, med katerimi tudi davčna, leta 1753 je bil izveden vsedržavni popis prebivalstva, v urbanih okoljih pa so tudi oštevilčili in popisali hiše. Poenotenje pravnega sistema je trajalo do polovice 19. stoletja.

Takrat je nastopila splošna vojaška obveznost, uvedli so naborni sistem oziroma konskripcijo, popis prebivalstva v funkciji vojske. Z vojsko sodelujeta tudi cerkvena in upravna oblast. Zaradi gospodarskega razcveta Trsta kot pristanišča in svobodne luke se popisi niso izvajali kot drugod v Evropi: moške so popisali, a so bili oproščeni vojaške službe, drugače bi gospodarstvo utrpelo preveč škode. Leta 1754 so opravili prvi popis in štetje hiš v mestu, leta 1773 pa tudi na podeželju in v posameznih vaseh. Leta 1777 je bil popis tako izpopolnjen, da so ga uporabljali do leta 1850.

Foto Kroma

Dean Krmac je dalje spregovoril o novi fazi popisovanja. Ker se leta 1850 ljudje niso hoteli opredeliti glede nacionalnosti, je bil popis le delno izveden. Pet let kasneje je na Dunaju potekal prvi mednarodni statistični kongres, leta 1857 pa so časi dozoreli in cesar Franc Jožef je izdal odredbo na državnem nivoju in posebej tudi za dežele. Z natančnimi navodili za izvedbo popisa je vabil k sodelovanju vse državljane. "S to prelomnico 31. oktobra 1857 dobimo prvi moderni popis habsburškega cesarstva". Cesar Franc Jožef je določil štiri kriterije: individualnost, s katero so popisovali posameznike in ne celotnih družin, univerzalnost, zajeli so celotno habsburško področje, istočasnost, t. i. kritični datum in periodičnost, redno izvajanje.

Ob koncu je Kalc predstavil še prakso ljudskih štetij v drugi polovici 19. stoletja, ko se razvije cela vrsta publikacij, kot so objave in elaborati podatkov ter študije. Leta 1910 je bil izveden najbolj izpopolnjen popis, ki so ga izpolnjevali s pomočjo naznanilnic ali popisnic, s popisnimi komisarji. Zloglasna je bila 13. rubrika, v kateri je bilo treba navesti tudi "občevalni jezik", ni pa bilo vprašanja glede narodne pripadnosti. Prišlo je do spora zaradi merjenja nacionalne moči. Zaradi oškodovanja slovenske narodne skupnosti z vsiljevanjem pomoči komisarjev, ki so navajali napačno narodno pripadnost, je Edinost zahtevala revizijo, do katere je tudi prišlo. Število slovenskega prebivalstva se je v končni fazi zvišalo za dvajset tisoč enot.

Šin

Pevska Akademija Križ

Spored so oblikovali gostje iz treh držav

Pokrajina Trst spremlja s posebno pozornostjo dejavnosti pevske akademije iz Križa, jo podpira in vrednoti med dogodki, ki privabljajo veliko občinstva, kot je koncert na Svete tri kralje v dvorani Tripcovich, s katerim se je končal niz prireditev ob božičnih in novoletnih praznikih. Aleksander Švab je kot umetniški vodja pobude poskrbel za čim bolj raznolik spored, ki so ga izoblikovali gostje iz treh držav. Manjšinski izrazi so bili vezna nit prireditve, na kateri je slovenska beseda imela pomembno vlogo v dvojezičnih pozdravih napovedovalke Mairim Cheber kot tudi v besedilih izvajanih pesmi. Glas jezikovnih skupnosti, ki zaznamujejo deželno, slovensko in hrvaško območje, se je izrazil tudi s petjem otroškega zbora italijanske manjšine v Labinu in furlanskega zbora Corale Maniaghese. Prostovoljni prispevki dveurnega koncerta so bili namenjeni italijanskemu društvu multiple skleroze.

Predsednica Pokrajine Trst Maria Teresa Bassa Poropat je pozdravila prisotne v italijanščini in v slovenščini ter z zadovoljstvom poudarila značilnost večera, in sicer povprečno nizko starost nastopajočih. Navdušen aplavz številne publike je spodbudno sprejel člane pihalnega orkestra Ricmanje, ki so zaigrali samostojno in v sodelovanju s pevci. Njihove dopadljive skladbe so uvedle v četverico božičnih klasikov iz mednarodne literature, ki jih je zapel zbor višješolcev kriške Akademije s sodelovanjem glasbenih šol iz Radovljice in Ilirske Bistrice. Z zborom sta sodelovala solista Regina Parente in Matija Neglja. Goran Ruzzier, Ekaterina Ševaldina in simpatični Vadim Tarakanov pa so kot solisti zapeli z otroškim zborom Fran Venturini. Zborovodkinja Suzana Žerjal in dolgoletna korepetitorka zbora, pianistka Neda Sancin, sta kot vedno zanesljivo zagotovili kakovost izvajanja dobro pripravljenih otrok od Domja, ki so kasneje zapeli tudi s solistoma Pierpaolom Cappuccillijem in Aleksandrom Švabom. Z bistveno različnim, pop-usmerjenim pristopom so ob posnetih podlagah sporočilno in veselo nastopili tudi otroci Minicantanti iz Labina, ki jih je Sabrina Stemberga Vidak vodila tudi pri izvajanju koreografskih gibov.

Furlanija je bila zastopana s petjem a cappella odraslih pevcev iz Pordenona, ki jih je vodil Flavio Brandolisio. Poleg opernih solistov je drugo plat solo izvajanja predstavila pop pevka Marnit Calvi, ki je v prijetnem "country" tonu zapela ob spremljavi pianistke Desire' Broggi. Za konec v jazzovskem duhu so prepričljivo poskrbeli člani Big Banda iz Izole pod vodstvom Petra Popovskega, katerim so se vsi ostali nastopajoči pridružili pri treh, klasičnih dodatkih iz svetovne božične zakladnice.

PAL

POGOVOR Nadia Roncelli

Pacori, Parini in ... Pacorini!

Pisatelj Boris Pahor pripoveduje, da ima njegova družina na pokopališču pri Sveti Ani družinsko grobnico. Nasproti nje se nahaja grobnica neke druge družine Pahor. Na marmorju pa je napisanih več variant istega priimka: Pacori, Parini in ... Pacorini!

Takih primerov je pri nas na Tržaškem in njegovem zaledju veliko. Lani so se pri Mladiki odločili, da globlje razčlenijo to tematiko. Nalogo so poverili italijanskemu zgodovinarju Miru Tassu, ki je napisal knjigo Un onomasticidio di Stato. Avtor na romansiran in poljuden način pripoveduje o poitalijančevanju priimkov v času fašizma in o delovanju komisije, ki se je s tem ukvarjala. Knjiga se osredotoča na lik Alda Pizzagallija, ki je bil na čelu komisije na prefekturi. Komisija je v dveh letih sestavila seznam 2.141 priimkov, katerim naj bi 'povrnili izvorno' italijansko obliko. Knjiga je takrat naletela na veliko zanimanje.

"Uspešno smo jo predstavljali v Trstu, Gorici in Tržiču. Trenutno načrtujemo tudi predstavitve na Videmskem. Med predstavitvami je bilo občutiti, da je tematika knjige zelo doživeta. Naj navedem primer iz Tržiča. Med razgovorom je nekdo vprašal, ali so komu izmed navzočih nekoč spremenili priimek. Čeprav so bili tedaj med občinstvom v knjigarni Rinascita predvsem Italijani, je polovica dvignila roko! Dekret je namreč doletel veliko število prebivalcev tržaške pokrajine, ki je takrat segala od Gradeža do Postojne", nam je povedala urednica pri Mladiki Nadia Roncelli.

"Z Mirom Tassom sva tako iskala način, da bi tematiko knjige posredovala dalje še na kak drug način. Tasso je malo za šalo malo za res predlagal, naj posnamemo film. Tovrstno medijsko sredstvo dejansko seže do večjega števila ljudi kot knjiga. To sva tako iz dneva v dan začela jemati vedno bolj resno", nam je povedala Roncellijeva. Zamisel se je nato opredmetila in nastal je film z naslovom Un onomasticidio di Stato.

Scenarij je nastajal štiriročno?

Tako. Verzija Mira Tassa je bila zelo natančna, moja različica je bila nekoliko drugačna, nato sva izdelka spojila v enotno obliko. Dokončni scenarij ne povzema docela vsebine knjige, ki na romansiran način predstavlja delovanje komisije in osvetljuje lik Alda Pizzagallija. Rekla bi, da je knjiga iztočnica, na podlagi katere se razvije neki širši pogled v družbenopolitično dogajanje tedanjega časa. Cilj filma je obenem v odkrivanju nekih zgodovinskih dejstev in resnic, ki so v naše slovensko in tržaško tkivo zarezali globoko sled. Film je primer zgodovinskega raziskovanja, ki obravnava 90-letno obdobje našega prostora, se pravi od leta 1920 do današnjih dni.

Kako je film sestavljen?

Razdeljen je na tri dele. Prvi del, ki traja približno deset minut, je igran. Prizor nas ponese v okolje in vzdušje urada prefekture. Komisija se prvič sestane leta 1927 z nalogo, da v 20 mesecih spremeni neprave Tržačane v prave. Andrej Pisani pooseblja predsednika komisije Pizzagallija, Nikolaj Pintar se je preizkusil v vlogi fašističnega komisarja in Tomaž Susič nastopa v vlogi nacionalističnega komisarja. Prvi del filma sloni obenem na vsebini enega poglavja Rebulovega romana Kačja roža, v katerem pisatelj opisuje prav delovanje komisije. Gledalec bo tako v prijetnem in včasih celo humornem slogu spoznal skrajno neznanstveno ravnanje junakov, ki na primer priimek Lovšin poitalijančijo celo v 'Cacciafigli'...

Kaj pa drugi del?

Ta je daljši od prvega in ob vložkih z zgodovinskimi podatkovnimi elementi vsebuje intervjuje z zgodovinarji, časnikarji, pisatelji in jezikoslovci, ki kritično presojajo to dogajanje in kronološko vodijo gledalca od začetka delovanja komisije do današnjih dni: to so zgodovinar Franco Cecotti, Silva Bon, ki je spregovorila o židovskem vprašanju (poglavje poitalijančevanja priimkov je namreč posredno zadevalo tudi židovsko skupnost), zgodovinarka Marina Rossi, njena kolega Jože Pirjevec in Milan Pahor ter Piero Purini, časnikarja Paolo Parovel (ki je v svoji knjigi L'identita' cancellata obravnaval prav to tematiko) in John Earle, pisatelj Boris Pahor in jezikoslovec Pavle Merku'. Dogodki so namreč zahtevali strokovno interpretacijo: Pizzagalli v svojem seznamu navaja, da je komisija v prvem obdobju delovanja poitalijančila 2.141 priimkov, pretežno slovenskih, a tudi hrvaških, nemških, madžarskih itn. Seznam je objavil v svoji knjigi Per l'italianita' dei cognomi nella provincia di Trieste. Načrt fašističnih oblasti pa se je nadaljeval. Na zgodovinskem odseku NŠK sva s Tassom preštela več kot 20 tisoč dosjejev - kartončkov za približno skupnih 60 tisoč ljudi. Zanimivo je, da smo v film vključili še pogovor s Pizzagallijevo vnukinjo, gospo Vanno, ki živi v Trstu. Prispevala je osebno pričevanje o dedu.

Foto IG

Kaj je o njem povedala?

Povedala je, da po duhu ni bil pravi fašist ...

... Nihče ni bil ...

... Svojo vlogo je pač izpolnjeval zgolj kot funkcionar prefekture. Opisala ga je kot zelo razgledanega moža, ki je pesnil celo verze in izdal tudi nekaj pesniških zbirk pri uglednih italijanskih založbah.

Kakšen pa je vaš vtis o funkcionarju Pizzagalliju?

Ni bil Tržačan, doma je bil iz Pesara. V obmejno areno so ga poslali od drugod. Prav to je bilo v namenih fašističnih oblasti: najti osebo, ki bi neobremenjeno izpeljala nalogo poitalijančevanja slovenskih in neitalijanskih priimkov. Pizzagalli je odgovarjal temu cilju. Opredelila bi ga za navadnega Italijana, ki je bil najbrž prepričan, da dobro izpolnjuje svojo dolžnost. O zgodovinski prisotnosti Slovencev v mestu ni vedel nič. Zagovarjal je celo prepričanje, da je pošteno vračati italijanski priimek osebam, ki so se borile za italijanskost Trsta ... Zanimiv je podatek, ki nam ga je zaupala gospa Vanna. Njenega očeta, komisarjevega sina, so kot italijanskega vojaka dan po kapitulaciji Italije ujeli nemški vojaki v Albaniji in ga odvedli v razna nemška taborišča. Njegov oče je umrl leta 1944, nikoli več se nista videla. Pa še to: tudi mami gospe Vanne so spremenili neitalijanski priimek!

Kaj pa sklepni del filma?

Vezna nit celotnega filma vodi gledalca v celovito razumevanje dogajanja v Julijski krajini. K temu prispevajo tudi današnja pričevanja oseb, ki so si povrnile piimek v izvorno slovensko obliko: s soavtorjem filma sva jih zbrala v tretjem in zadnjem razdelku. Spegovorili so o postopku in o birokratskih težavah, ki so jih imeli na poti udejanjanja te svoje želje.

Koliko časa traja film?

Vsebina traja 110 minut. Dokaj zahtevna je bila montaža, za katero je poskrbel Danilo Pahor, za sliko pa Duccio Pugliese. Vezne odlomke med prizori je prebral Michele Favaretto. Izdelava filma, ki se je začela junija, končala pa oktobra, je slonela predvsem na prostovoljnem delu. Nekaj stroškov smo imeli z avtorskimi pravicami glasbene kulise in za druge bolj tehnične potrebe, za kar sta nam pomagala Slovenska prosveta in Radijski oder.

Vaš film so sprejeli tudi na Trst film festivalu in ga predvajali v ponedeljek, 23. januarja, v kinodvorani Ariston.

To nam je v veliko zadoščenje. Nato nameravamo še naprej promovirati naše filmsko delo na festivalskem nivoju in po naših društvih in šolah. Dodati moram, da film ni komercialni izdelek; ne bomo ga prodajali.

Film ste posneli v italijanščini, se pravi, da je namenjen prvenstveno neslovenskemu gledalcu.

Slovenci zadevo o poitalijančevanju priimkov naših prednikov, to nasilno in hkrati absurdno psihološko ravnanje fašizma, še kako dobro poznamo. Želeli smo, da bi jo končno spoznali tudi naši sosedje.

IG

Obvestila

Življenje, ki preseneča. V sklopu istoimenskega cikla bo v petek, 27. januarja, ob 18.00 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu pogovorno srečanje, namenjeno mladim, z naslovom Dileme bioetike - presenetljive dileme sodobne medicine. Gost srečanja bo dr. Tadej Strehovec.

Župnija Svete Trojice na Katinari vabi v nedeljo, 29. januarja 2012, na umestitev novega gospoda župnika patra Rafka Ropreta pri maši ob 9. uri. Umestil ga bo tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi ob prisotnsoti vikarja za slovenske vernike g. Toneta Bedenčiča.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 30. januarja, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na kramljanje o matematiki s prof. Dragom Bajcem.

Slovenski klub vabi v torek, 31. januarja, ob 20.30 v Gregorčičevo dvorano (ul. s. Francesco 20) na večer s pesnikom Markom Kravosom; srečanje bo potekalo pod geslom Prešerne pesmi za mrke dni - poezija za glas, okus in kitaro z uglasbitvami Tarcizije Kofol in Nevia Miklavčiča.

V februarju in marcu 2012 bodo v prostorih Marijanišča na Općinah potekala srečanja priprave na poroko. To je edini slovenski tečaj v zamejstvu. Zato so vabljeni vsi, ki se želijo poročiti v cerkvi, da se ga udeležijo. Tečaj želi prispevati k bolj kakovostnemu življenju v dvoje, ovrednotiti pomen družine ter s spodbujanjem življenjskega optimizma prispevati k oživljanju naše narodne skupnosti. Prvo srečanje bo v sredo, 8. februarja, ob 20.30. Tečaj bo obsegal sedem srečanj. Nadaljnji razpored bo vsakdo dobil na prvem srečanju.

Potovanje na Sicilijo z Novim glasom. Vabimo na sedemdnevno potovanje na Sicilijo od 20. do vključno 26. aprila 2012. Potovanje bo z letalom, ogled Sicilije pa z avtobusom. Udobni avtobus bo udeležence peljal iz Trsta in Gorice do Benetk, kjer bo vkrcanje na letalo. Pristali bomo v Siracusi. Vrnili se bomo iz Palerma z letalom v Benetke, nato v Gorico in Trst. Vpisovanje bo do konca februarja na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu. Na razpolago je celoten program, kjer so navedena mesta in znamenitosti, ki jih bomo obiskali. Vsekakor z vpisom pohitite čim prej. Srečno potovanje.

Darovi

Za Društvo Rojanski Marijin dom daruje Alma Trobec 40 evrov.

Dom Ieralla na Padričah

Razstava za misijon Iriamurai in škofov obisk

Bilo je 24. novembra zjutraj. Sedela sem na vozičku na hodniku in čakala, da me peljejo k zajtrku. Pa je 'korajžno' prikorakal mimo naš priljubljeni gluhonemi Rosario. V Domu sta še dva gluhonema, oba na vozičku, eden od njiju je tudi slep; četrta gluhonema je umrla pred nekaj meseci. Dom je bil prvotno v manjši in skromnejši obliki zgrajen prav za ostarele gluhoneme.

Začudila sem se, ko je Rosario obstal kot vkopan z razprtimi rokami pred vhodom v sobo, v kateri deluje trikrat na teden likovna delavnica pod vodstvom dveh strokovnjakinj. Gostje Doma barvajo in izdelujejo koristne in okrasne predmete. Tudi Rosario. Zakaj se je osupel ustavil? Radovedna sem premaknila voziček in se približala. Tedaj sem razumela: v sobi so manjkale nekatere mize in dva delavca sta se pripravljala, da odneseta še eno mizo. Kam? V dnevno sobo v spodnjem nadstropju, kjer so pripravljali razstavo zgoraj pripravljenih izdelkov.

Dne 28. novembra je bila razstava pripravljena in je ostala odprta do 4. decembra. Ob velikih vratih in nad njimi so postavili živo pobarvane deske s prizori iz misijona v Afriki. Izdelki niso bili razstavljeni le za občudovanje, česa so zmožni tudi nekateri starejši ljudje, ampak tudi za prodajo. Izkupiček je bil namenjen misijonu Iriamurai v Keniji, ki ga oskrbuje tržaška škofija.

Zato ni nič čudnega, če je prišel k odprtju razstave tudi tržaški nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi. Čakali smo ga zbrani v veliki dvorani. Po sredini so postavili v lepe vrste goste na vozičkih, prednje pa vrste stolov za tiste, ki hodijo. V prvi vrsti je sedel nov duhovnik, ki je prišel iz bolnišnice, da bi se v našem Domu okrepil. To je msgr. Piergiorgio Ragazzoni, ravnatelj deške vasi (Villaggio del Fanciullo) na Općinah. V dvorani je bil na vozičku don Guerrino Zangrando, tudi on slabega zdravja. Nekaj dni kasneje je umrl. V zadnjih mesecih je Gospod poklical k sebi še dva tukajšnja duhovnika, eden leži hudo bolan, tako da smo ob delavnikih pogosto brez maše, kar nas zelo žalosti. Ob nedeljah prihaja k nam duhovnik Mario Vatta.

Nadškof je prišel točno ob štirih. Dvorana je bila polna, ker so ob straneh stali sorodniki in prijatelji domačih gostov. Tako je bilo ploskanje res bučno. Predsednik Doma dr. Dario Rinaldi je nagovoril škofa in navzoče. Meni so dali nalogo, da sem v imenu gostov pozdravila škofa in navzoče in jih povabila k ogledu in nakupu razstavljenih predmetov v italijanščini in slovenščini. Škof se je zahvalil za lep sprejem in izjavil, da rad prihaja med nas, saj je tudi 40-letnico mašniškega posvečenja praznoval pri nas. Priporočil je, naj darujemo molitve in trpljenje za dober uspeh prihodnje škofijske sinode. Pohvalil je vse, ki so sodelovali pri razstavi v prid misijona. Nato smo se s škofom na čelu odpravili na razstavo, ki je bila zelo privlačna v pisanih barvah. Moram reči, da so se ljudje takoj lotili nakupovanja lepo okrašenih in živo pobarvanih majic, blazin, prtov, torb, predpasnikov, lesenih in bronastih izdelkov, jadrnic v steklenicah, nekaj pletenih predmetov itd. Razstavo so poleg vsega tega krasile tudi risbe na papirju. Veliko jih je bilo. Naši obiskovalci likovne delavnice so bili tokrat zares uspešni. Zasluga gre tudi dvema pridnima voditeljicama delavnice.

V ponedeljek, 5. decembra, so razstavo razdrli.

Dne 6. decembra nas je doletelo veselo presenečenje: obiskal nas je Miklavž! Sredi dopoldneva se je prikazal z veliko vrečo na vozičku. Vsakemu od 112 gostov je podaril vrečico zelo lepih in okusnih piškotov.

Za božično-novoletni čas smo imeli tudi koncerte. V januarju sta pela tudi dva slovenska zbora. Kakor vsako leto nas je na praznik Sv. treh kraljev razveselil s koncertom božičnih pesmi združeni mešani pevski zbor Skala-Slovan iz Gropade in Padrič, ki ga vodi Herman Antonič, pri harmoniju pa ga je spremljal Paolo De Cristini. Sredi januarja nas je navdušila s. Karmen Koren s svojim večkrat odlikovanim mladinskim zborom Kraški cvet; za koncert je poskrbela Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu.

Nada Martelanc

DEVIN In memoriam

Slovo od Eme Primosig Legiša

V petek, 13. t. m., smo se v Devinu poslovili od Eme Primosig Legiša, ki je umrla na svojem domu v nedeljo, 8. januarja, zvečer v 84. letu starosti. Že nekaj časa je bolehala, vseeno pa je vest o njeni smrti vse presenetila. Doma je bila iz vasi Hostne v Benečiji in je bila najstarejša hči v družini s petimi otroki. Komaj 16-letna je šla, podobno kot mnogi njeni rojaki, s trebuhom za kruhom, najprej k teti v Belgijo, nato pa je služila v Švici. V vaseh pod Matajurjem v medvojnih in povojnih letih namreč ni bilo zaslužka. Pred dobo množičnih odhajanj v svet so fantje hodili služit tudi v naše kraje in starejši se spominjajo, kako so kosci iz Benečije prihajali tudi na Kras, oziroma, kako so mlajši fantje marsikdaj ostajali za pastirje. Tako je bil med pastirji, ki so nekaj časa gonili na pašo krave 's postaje' tudi Ernesto Primosig, mlajši brat rajne Eme, in prav to dejstvo je posredno omogočilo, da je spoznala Karla Legišo-mlajšega in se nato primožila v Devin na Postajo. V zakonu so se jima rodile štiri hčerke: Sonja, Marija, Jožica in Tatjana.

Delavnost in skrb za hišo sta bili velika stalnica njenega življenja. Vedno si je znala poiskati delo: na njivi in v vrtu, pri živini in v hiši, vedno je z veliko vztrajnostjo in pridnostjo skrbela za svojo družino. Tako bi lahko rekli, da je bilo prav delo njena najpomembnejša vrednota, kar je, v skrbi, da bi bile samostojne, privzgojila tudi svojim hčeram.

Ema Legiša je bila kmetica in v Devinu se z njeno smrtjo pretrga določeno življenjsko znanje, čeprav bi zanjo težko rekli, da ji je bil kmečki stan pisan na kožo. Zaznamoval jo je namreč svet služenja v mladosti, kot da bi takrat izgubila to, kar pesnik Pavček imenuje 'blaga svetloba pogleda', še predobro se je namreč zavedala, kaj pomeni delati pod tujim gospodarjem. Več kot pol stoletja je preživela v Devinu, a še vedno je rada z branjem tednika Novi Matajur in lista Dom redno spremljala dogajanje v Benečiji.

Pogrebno mašo je daroval devinski župnik g. Giannini, ki je v nagovoru zlasti poudaril njeno življenjsko moč, na koru pa je pel domači cerkveni zbor, saj so njene hčere odlične pevke mešanega cerkvenega in Ženskega zbora Devin. Posebno ganljivo je ob koncu obreda zazvenela benečanska poslovilna pesem Oj, božime, ki so jo zapeli cerkveni pevci.

Možu Karlu, hčeram in ostalim sorodnikom izražamo globoko občuteno sožalje.

SSG Prvič abonmajska sezona v Benečiji

Na Lesah Šoferji za vse čase

Po jesenskem uvodu z razmišljanji Borisa Pahorja je Slovensko stalno gledališče v sredo, 18. januarja 2012, uradno odprlo svojo prvo abonmajsko sezono v Benečiji z gostovanjem prve produkcije iz letošnje sezone, komedije *Šoferji za vse čase* Mira Gavrana.

Zabavno zgodbo o korupcijskih strategijah dveh podjetnih, a nerodnih šoferjev je napisal mednarodno priznani hrvaški pisatelj in komediograf, čigar dela so bila prevedena v 35 jezikov, režijo predstave pa je podpisal Boris Kobal. V predstavi nastopajo Vladimir Jurc, Primož Forte in gost Tarek Rashid v vlogi tretjega, ogoljufanega muslimanskega šoferja Adija. Vloga protagonistove žene je zaupana Borštnikovi nagrajenki Minu Kjuder, s katero sestavljajo ženski del zasedbe še Lara Komar, Nikla Petruška Panizon in Maja Blagovič. Abonmajska ponovitev komedije je bila v telovadnici na Lesah, opremljena z italijanskimi nadnapisi.

V tej aktualni komediji vsak gledalec zlahka prepozna domače situacije in pogovore o politiki in pokvarjenosti današnje družbe. Delo govori o korupciji v malem formatu, o ambicijah, stereotipnih pogledih kot tudi naivnih življenjskih strategijah preprostih ljudi, ki so prepričani, da se preko poznanstev, izsiljevanja ali goljufije vse poti skrajšajo. Finančna pustolovščina v zakulisju občinske uprave se ne bo posrečila; prisluškovanja, izsiljevanja in objavljanje zasebnih razgovorov pa bodo osnova smešnih dogodivščin s sklepno moralo v duhu družinskih in ljubezenskih vrednot.

SSG-TSS foto Agnese Divo

Abonmajska sezona v Benečiji ima potujoči značaj, saj bodo predstave na različnih lokacijah s sodelovanjem beneških ustanov in kulturnih društev. Poleg bistvene podpore Inštituta za slovensko kulturo s Slovenskim stalnim gledališčem sodelujejo še kulturno društvo Ivan Trinko, kulturno društvo Rečan in fundacija Poti miru iz Posočja. Slovensko stalno gledališče bo gostovalo samo z lastnimi, novimi produkcijami. Naslednja predstava abonmajske ponudbe bo namreč krstna uprizoritev Jelinčičevega teksta *Kobarid '38- kronika atentata*, katere ponovitev za beneško publiko bo pomenljivo in sugestivno ravno v Kobaridu, medtem ko bo Magrisov tekst *Saj razumete* zaživel v gledališču Ristori v Čedadu. Tudi mlajša publika bo imela svojo ponudbo z gostovanjem nove produkcije *Deseti raček* Milana Jesiha.

Vstopnice bodo vedno na voljo na kraju izvedbe eno uro pred pričetkom predstave.

V gore z glavo!

Irena Cerar Drašler – Pravljične poti Slovenije

V srečanjih bralcev Novega glasa s planinskimi vodniki smo v preteklih tednih spoznali različne možnosti, kako lahko varno in "z glavo na ramenih" lazimo po hribih. Kdor se ukvarja s to dejavnostjo, vam bo zatrdil, da ni bolj mirnega kraja na svetu, kjer zadihati nekaj svežine in prevetriti možgane, kot tam gori, v višinah gričev, hribov, gora. Na planinah je res "lušno in flet'no", predvsem pa živo. Na videz se nič ne dogaja, svet se malo in počasi spreminja, premika, vrti. V resnici pa narava v gorah kar mrgoli od življenja, rastlinske vrste se borijo za obstanek v ostrih okoljskih razmerah, živali ohranjajo svoj prostor, človeški obiskovalec pa kar gori od eksistencialne energije. Tako navzven, s trdim fizičnim delom, kot navznotraj, z ostrino koncentracije, nezlomljivostjo volje, širino pogleda, globino vztrajnosti.

A gore, hribčki in doline niso le kraj človeškega (samo) dokazovanja, nudijo tudi idealne pogoje za vzgojni trenutek naših najmlajših. Z njimi agonistične pustolovščine niso zaželjene. Otrokom je tudi v vsakdanu dovolj le košček papirja, odkrušek kamna, ploščica lesa, da odpotujejo v nov, domišljijski svet, poln barv, daljnih razgledov in akcije. Kaj šele v odmaknjenem, nedostopnem, osupljivem svetu. Dovolj je oblika skale ali gorske ga grebena, pečine ali skalnega vrhova, oblika vrtače ali izvira, slapov in gozdov, da se v malčku rodi spoštovanje do narave in obudi bujna domišljija.

Prekrasna knjiga *Pravljične poti Slovenije* (Sidarta, 2007) avtorice Irene Cerar Drašler ni čisto navaden vodnik, je bolj slikanica za potepanje. V njej sta zgodba in ilustracija na prvem mestu, šele nato sledi opis izleta s čudovitimi fotografijami.

Ta knjiga je dragocena enciklopedija otroške domišljije, ki izraža bogastvo slovenskega ljudskega in ponarodelega pravljičarstva. Vsaka družina z otroki si z njo lahko pomaga do enostavnih, priročnih, a tako doživetih izletov. Knjiga je sodobno opremljena s potebnimi informacijami, zemljevidi, možnimi nevarnostmi na poti, ponuja nam dodatno branje in vrhunske zemljevide.

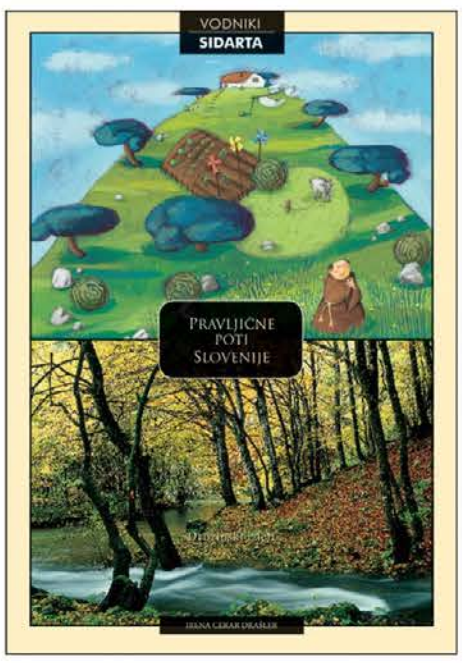

Vodnik vsebuje 70 izletov po Sloveniji, od Prekmurja do morja. Z njo obiščemo raznolike naravne pokrajine, katerih rdeča nit je zgodba, pripovedka ali pravljica. Cilje in itinerarije lahko prilagodite sposobnostim vseh družinskih članov.

Kot piše v predgovoru dr. Monika Kropej, je slovensko pripovedništvo bogata zakladnica zgodb, ki izhajajo iz naravnih in kulturnh znamenitosti, ob katerih se mudijo številne figure: velikani in ajdi, samotne bele žene, krivopete in gozdni možje, naokrog se podijo pehtre, kolesnice, vilenice in rojenice, pa še jezerniki, gestrini, morske deklice, palčki in škrati, čateži in pasjeglavci itd. Vsak izmed njih ima v tej knjigi svoj prostor, saj je tesno povezan z določenim krajem, dolino, travnikom, jezerom. Vsako pravljično zgodbo je avtorica zaokrožila v pohodni izlet, ki odkriva njene čarobne vogale in skrite kotičke. Morda bo celo kak škrat skočil izza vogala.

Zgodbe *Pravljičnih poti Slovenije* berite skupaj z otroki. Živega branja, človeške bližine, nasmeha ter skupne vznemirjenosti ob listanju knjige ne more zamenjati nič na svetu. V naši neposredni bližini bomo lahko obiskali Vremenarja pri cerkvici sv. Hieronima na Nanosu, Brkonjo Čeljustnika v Škocjanskih jamah, s Kraškega roba se bodo poigravali velikani, na Dragonji bomo obiskali mlinarja, v Strunjanu nam bodo pomahale morske deklice. Spoznali bomo tudi zgodbo Socerbskega gradu in jame Vilenica, zakaj je Kras iz samega kamna, pa še to, kako je hudič s svojimi rogovi zvrtal luknjo, ki ji danes pravimo Otliško okno.

Jernej Šček

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Z novim puhkom na glavi

Tokrat sem se nameravala zamisliti ob svetlih dogodkih iz prejšnjih dni, kot tudi priklicati pozornost na one, ki človeka stresejo. Ali vsaj mene.

Potem sem jo srečala na avtobusu. Usoda je taka, da so nama srečanja namenjena zgolj naključno, in to morda enkrat, dvakrat letno. Poznanstvo. Res pa je tudi, da ob vsakem naključnem srečanju, pa naj bo sredi mestnega vrveža ali na avtobusu, povsem obideva golo naštevanje in se vsakič dotakneva določenega iskanja v življenju. Svoje dimenzije. Videla sem jo brezskrbno v študentskih letih, prežetih s tujimi svetovi, prelepo v visoki nosečnosti, videla sem, kako se živahno pogovarja z osem- ali devetletnim sinom, kako hiti na kako razstavo ali na roditeljski sestanek na nižjo srednjo šolo.

Danes sem se je zelo razveselila. Ker je bilo lansko naključno srečanje šokantno. Še vedno lepa, kot je vedno bila, še vedno posebna. A lani pod čepico ni bilo las, njene modre oči pa niso imele trepalnic in ne obrvi.

Danes je že štiri mesece zdrava, vračala se je s potovanja, ki si ga je vse življenje želela: s sinom živeti mesec dni v San Franciscu.

"Vem, da je vsak človek drugačen, vsaka bolezen je drugačna, obstaja pa nekaj, kar je skrajno težko in vendar najbolj bistveno: otresti se moramo smiljenja sami sebi. To je riziko vsakega takega bolnika in žal ti ravno to smiljenje odteguje potrebno psihično moč. Verjemi, da je bilo zame lansko leto lepo. Ja, lepo. Bolezen me je postavila pred ogledalo, v njem sem videla vse to, kar ni šlo, vse to, kar sem prestavljala na vedno paralelni tir, na neki nedoločen jutrišnji dan, vse družinske vozle sem naenkrat morala razvozlati, čutila sem, da je tako prav. Vem, vsakdo se zdrzne, ko mu izjavim, da ne bi brez raka morda nikoli spoznala marsikatere resnice. Nikoli ne bi spoznala, da je bistveno pomembno resnično vzljubiti samega sebe, povsem sprejeti se. S kratkim sivkastim puhkom na glavi, z menopavzo pri niti štiridesetih zaradi kemoterapije, a voljo do življenja, ki mi daje tako moč kot še nikoli prej".

Gledam jo, suho malo žensko, ki ji je – kot sama pravi – preko bolezni uspelo otresti se suženjstva zunanjega videza. Vse življenje izjemno lepo dekle, danes tudi, a povsem drugače.

"Moti me, da se rak tabuizira. Jaz sem po šestih ciklusih kemoterapije zdrava, čutim se močno. Moti me, da se v javnosti tako neznatno malo govori tudi o osebah, ki so raka prebolele. Moti me poudarjanje smrti, rak na srečo ni samo to. Človek lahko ozdravi. Jaz sem. Morda se ti bom zdela čez les, a verjamem, da me ni rešila le kemoterapija. V mesecih sem se psihično tako krepila, da me ni bilo strah absolutno ničesar. Vse bi zmogla, z vsem bi se soočila. Bolezen sem doživljala kot zelo močan hladen tuš, izpod katerega sem izstopila prenovljena, z močnim občutkom, da si moramo zares in ne le v besedah prizadevati za izboljšanje družbe. Pa čeprav po kapljicah".

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (7)

Mariza Perat

Pred letom 1848 so narodni buditelji pri Slovencih bili predvsem Valentin Vodnik, (1758-1819), Friderik Baraga, (1797-1868), ki je napisal znameniti molitvenik Dušna paša in nekatere druge knjige, in seveda škof Anton Martin Slomšek (1800-1862). Na Primorskem je bil tak narodni buditelj Valentin Stanič (1774-1847), velik Slomškov prijatelj, s katerim sta se srečala tudi v Gorici.

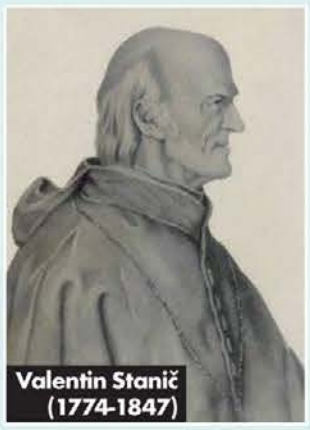
Valentin Stanič (1774-1847)

Stanič je napisal vrsto spisov in pesmi, s katerimi je v Slovencih skušal vzbuditi veselje do domače pisane besede in tako utrditi njihovo narodno zavest. Še posebno je za materin jezik skušal navdušiti bogoslovce v goriškem semenišču. Začel jih je tudi poučevati v slovenščini, vendar bogoslovci zanjo niso pokazali dovolj zanimanja. Enako se je godilo nekaterim drugim profesorjem, kot o tem toži zgodovinar Štefan Kociančič, profesor v osrednjem goriškem semenišču.

Jožef Walland (1830-1834)

Po letu 1848 so se razmere spremenile in tako je slovenščina našla svoje mesto tudi v javnih šolah. Pozneje se je slovenski jezik poučeval tudi na goriški gimnaziji. Zgodnja Danica za leto 1860 o tem piše:

"Slovenščina je bila za vse Slovence zavezna tvarina in učila sta jo v treh rednih in še v doveršilnim oddelku 7 ur na teden verla Slovenca gg. Marušič in Šolar. Učni jezik v dveh viških oddelkih je bil slovenski: učencev 116" (Zgodnja Danica – 1860, str. 172).

Frančišek Ksaverij Luschin (1835-1854)

Zanimivo je tudi število dijakov na omenjeni gimnaziji, ki ga prav tako leta 1860 prinaša Zgodnja Danica. Ob koncu tega leta je namreč gimnazijo obiskovalo 280 dijakov, od teh 277 katoličanov in trije judje. Slovencev je bilo 151, Furlanov 76, Italijanov 32, Nemcev pa 21 *(Zgodnja Danica – 1860, str. 172).*

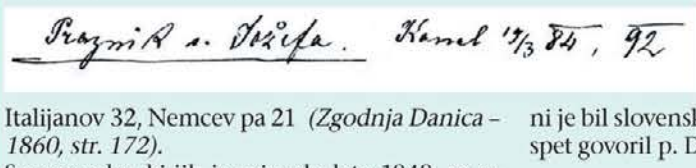

Spremembe, ki jih je prineslo leto 1848, so se poznale tudi v goriškem bogoslovju, saj se je zanimanje za slovenščino vedno bolj večalo. Bogoslovci so celo začeli izdajati svoje glasilo: Sloga. Goriški knezonadškof Frančišek Ksaverij Luschin (1835-1854) je za slovenske vernike izdajal pastirske liste tudi v slovenščini *(Franc Blažič, Kratka povestnica gor. nadšk., Celovec 1853, str. 70).*

Od leta 1863 do 1871 so se vsepovsod na Slovenskem in tudi na Primorskem začeli pojavljati tabori, množična ljudska zborovanja na prostem, na katerih se je v veliki meri utrjevala narodna zavest. Ustanavljati so se začela čitalniška društva. Na Primorskem je prva čitalnica bila odprta v Trstu januarja 1861, naslednje leto februarja jo najdemo v Tolminu in kmalu zatem istega leta v Gorici. Tudi čitalniška društva so pripomogla, da se je narodna zavest vedno bolj krepila. Kljub temu pa je slovenščina v mestu v javnosti še vedno naletavala na težave.

Ko so se leta 1866 jezuiti vrnili v Gorico, je bil v cerkvi sv. Ignacija ljudski misijon. V slovenščini je pridigal jezuit p. Frančišek Doljak, doma iz Grgarja. Njegovi govori so pri ljudstvu naleteli na izreden odziv. Slovenski verniki so ob tej priložnosti izrazili željo, da bi dobili stalnega slovenskega jezuita. V Gorico je tako prispel p. Stare, ki je vsako drugo nedeljo imel slovensko pridigo pri sv. Ignaciju.

Slovenski duhovniki in verniki so se v goriškem mestu še kar naprej morali boriti za uveljavitev slovenskega jezika v cerkvi. Polagoma se je stanje izboljšalo in meseca maja 1869 so bile v cerkvi sv. Ignacija prvič slovenske šmarnice, in sicer ob 5.30 zjutraj *(Slov. past. sred. - Zapiski msgr. Rudolfa Klinca).* Pridigal je p. Stare. Sledila je maša s slovenskim petjem in blagoslovom. Jeseni je bil slovenski ljudski misijon, na katerem je spet govoril p. Doljak.

/ dalje

Po sprenevedanjih in sporih v politiki

Morda kmalu imenovanje mandatarja za sestavo nove vlade

Slovenija še zmeraj nima nove vlade, ki bi izhajala iz rezultatov predčasnih parlamentarnih volitev, 4. decembra lani. Politične stranke niso izpolnile obljub in zagotovil, izrečenih v kampanji za oblikovanje nove sestave državnega zbora in posledično sestave nove vlade, temveč so prav histerično začele boj za prevlado svojih programov, interesov in seveda za položaje svojih ljudi v organih nove izvršilne oblasti. Zaradi takih teženj politike je ozračje v državi še bolj napeto, kot pa je bilo pred volitvami, razdeljenost državljanov po političnih in ideoloških merilih, na tako imenovane leve ali desne, pa še bolj očitna.

V povolilno dogajanje se je morda, bolj kot mu to dovoljujejo ustava in pristojnosti, vključil državni poglavar dr. Danilo Türk. Poslance in javnost je vztrajno prepričeval, da je za novega predsednika vlade edino usposobljen in primeren nekdanji ljubljanski župan in predsednik stranke Pozitivna Slovenija, Zoran Janković. Zanj se je zavzemal in vsiljeval tudi potem, ko je Državni zbor zavrnil njegovo kandidaturo za mandatarja, ki bi sestavil novo vlado. Predsednik dr. Danilo Türk je v postopek za imenovanje mandatarja, ki je točno predpisan in določen, nato vključil osebnost od zunaj. Mandatar naj bi postal bančnik Marko Voljč, ki so ga v okoljih in krogih levice ter njej podrejenih javnih občilih začeli hvaliti in mu pripisovati sposobnost, da bi Slovenijo lahko uspešno vodil pri premagovanju krize. Marko Voljč naj bi bil "nov obraz", dejansko pa je človek levice. Nekoč je poizkušal zamenjati Lojzeta Peterleta na položaju predsednika vlade, znan pa je tudi po propadlem programu računalniške prenove Nove Ljubljanske banke. Poizkus z mandatarstvom bančnika, ki ga je bolj kot poslovanje Nove ljubljanske banke, ki jo je vodil, domnevno zanimalo

Danilo Türk

igranje golfa, so politične stranke zavrnile.

V pregretem političnem ozračju, ki so ga poglabljali tudi novi izpadi zoper Janeza Janšo, se je vendarle ustvaril blok petih strank, SDS, SLS, Desus, Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke in državljanske liste Gregorja Viranta, ki so sklenile koalicijsko pogodbo o novi vladi in vodenju države. Za mandatarja predlagajo Janeza Janšo. Vodja slovenske opozicije naj bi torej sestavil desnosredinsko vlado, ki bi jo v parlamentu podpiralo več kot petdeset poslancev iz omenjenih petih strank. O mandatarstvu Janeza Janše bodo odločali na zasedanju parlamenta v soboto, 28. januarja.

Mandatarstvo Janeza Janše pa ni povsem zagotovljeno, ker ni izključeno novo posredovanje predsednika države dr. Danila Türka, ki se, kot je bilo že večkrat ugotovljeno, na vse pretege trudi, da bi preprečil vnovični vzpon vodje opozicije na oblast. Zoper Janeza Janšo in možno mandatarstvo zanj je mobilizirana tudi stranka Pozitivna Slovenija predsednika Zorana Jankovića. Sovraštvo do Janeza Janše, ki ga spodbujajo nekatera javna občila, je zelo očitno iz trditev, ki jih je v kolumni, objavljeni v novi številki tednika Mladina, zapisal Janko Lorenci. Že v naslovu zatrjuje, da bi podelitev mandatarstva Janezu Janši pomenila udarec časti in dostojanstvu države; še bolj osupljiva pa je naslednja trditev Janka Lorencija. Pravi, "da sta Janez Janša in SDS, stranka, ki jo vodi, trajna protagonista uničevanja politične kulture in ravnanja, ki včasih meji na področji kriminalnega in deviantnega, čeprav tudi druge stranke niso nedolžne. Vendar pa ni politika ali stranke, za katerima bi se vleklo toliko repov dokazljivih laži, manipulacij, zavestne politike zastraševanja, diskreditiranja in spodbujanja frustracij. Tako sta Janša in SDS ravnala na oblasti in v opoziciji in tako bo tudi v prihodnje. Večina preostale politike se kljub temu dela gluho in slepo; namesto da bi ju izločila, se jima prilagaja".

Glasna podpornica takšnih razmišljanj je tudi razvpita pesnica Svetlana Makarović, ki je Slovence vzburila z izjavo na neki spletni strani, "da so v življenju stvari, ki jih je treba sovražiti. Po mojem mnenju je katoliška Cerkev v Sloveniji nekaj, kar moraš sovražiti. Jaz to čutim kot svojo državljansko dolžnost". Svojo držo je potrdila s trditvijo, "da je Zoran Janković dejanski zmagovalec volitev, ne pa relativni, kot že spet kokodakajo Janez Janša in njegovi".

Glede na razmere v slovenski državi in politiki so pomirjajoče in koristne misli o stanju duha in stiskah za mnoge ljudi, ki jih je v reviji za Slovence zunaj Republike Slovenije, Slovenija danes, izrekel ljubljanski nadškof in metropolit msgr. dr. Anton Stres. Dejal je, "da je stanje duha v Sloveniji v sedanjih politično razburkanih in gospodarsko težkih časih zaskrbljujoče. Ljudem primanjkuje jasnih meril, po katerih bi vrednotili in ocenjevali različne pojave in različne ljudi. Stiske so za mnoge ljudi hude; še hujši pa je strah pred tistim, kar še lahko pride. Vendar pa se naše prebivalstvo premalo zaveda, da je tudi v nehvaležnem času, kot smo mu priča, še veliko področij, ki lahko naredijo življenje lepo in smiselno. Veliko je vrednot, ki življenje naredijo lepo".

Marijan Drobež

Nova koalicija, stare težave

Misija Reševanje Slovenije: Janševa vrnitev

Slovenija bo v soboto najverjetneje le dobila novega mandatarja. V soboto bo, če ne pride do novih presenečenj (in teh je bilo v zadnjih tednih kar veliko), Janez Janša postal novi slovenski premier. Sloveniji se torej obeta nova desno-sredinska vlada, ki jo bo sestavljala t. i. Koalicija 52, se pravi koalicija tistih strank, ki so z izvolitvijo Gregorja Viranta na mesto predsednika DZ in z zavrnitvijo Jankovićeve kandidature že dalj časa iskale novo politično ravnotežje.

Naprej z radikalnimi rezi

Torej, novi mandatar, ki pa bo pred sabo imel že dobro znane težave. Predstavniki strank so okvirni dogovor o koalicijski pogodbi dosegli v nedeljo, 22. januarja, postopek sprejemanja pogodbe v svetih posameznih strank pa se je sklenil po koncu redakcije. Poglejmo, katere naloge si je zadala verjetna koalicija za nov mandat, ki je pred vrati.

Na prvem mestu, tega ni potrebno posebej poudarjati, je gospodarstvo. Omenili smo že rebalans, ki bi moral v državno blagajno prinesti najmanj 700 milijonov evrov. Za zdaj so njegove smernice še zelo približne. Po nedeljski uskladitvi pogodbe je bilo slišati samo, da bodo v ta namen opravljeni rezi. Šlo naj bi za reze na vseh tistih področjih, kjer so še kake rezerve. To pa še zdaleč ne bo vse. Po občutku bi lahko rekli, da bodo najprej pod udarom masa plač v javnem sektorju, pokojninska blagajna, zdravstvena blagajna. Skratka tiste postavke, ki pomenijo največje odhodke iz državnega proračuna. Državni proračun in njegova vzdržnost sta namreč v časih krize postala prava svetinja. To ukazuje Evropa. To pa so soglasno sprejele tudi vse parlamentarne stranke: pred kratkim so namreč soglasno podprle predlog ustavne spremembe, po kateri bi se v slovensko ustavo zapisalo najvišji možni javni dolg pri 45 (ali 48) odstotkih BDP. Prav tako imata SDS in Virantova lista, največji stranki nastajajoče koalicije, med predvolilnimi obljubami omejitev javne porabe na 45 odstotkov BDP. Skratka, rezanje bo, ker si Slovenija enostavno ne more privoščiti novega zadolževanja. Obroki dolgov, ki jih bo morala vlada v naslednjih letih odplačevati, so že tako zelo visoki: zgodilo se je celo to, da si je morala država zadnje "posojilo" (v prejšnjem mesecu) v višini milijarde evrov v obliki zakladnih menic pridobiti kar na domačem trgu, ker so v tujini že zelo skeptični nad novimi krediti, ki jih prosi Ljubljana.

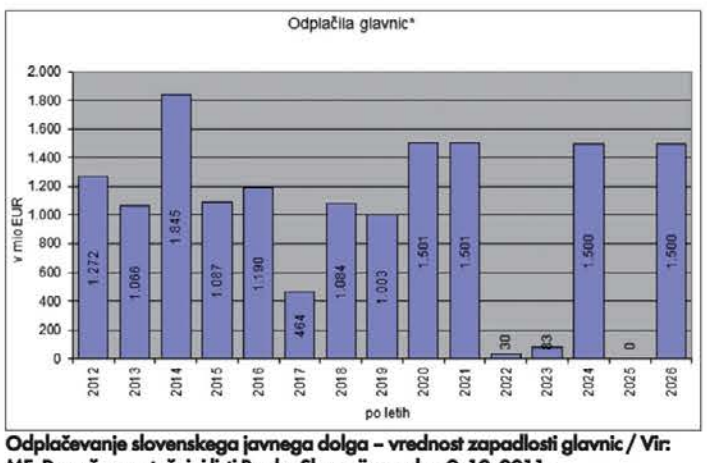

Odplačevanje slovenskega javnega dolga – vrednost zapadlosti glavnic / Vir: MF, Preračun po tečajni listi Banke Slovenije na dan 9. 12. 2011.

Pokol socialnih pravic ali nujna poteza?

Mnogi se (upravičeno) sprašujejo, kaj bodo prinesli tolikšni rezi. Sindikati že govorijo o pokolu socialnih pravic: kritični so do napovedanih olajšav za pravne osebe. Podjetjem naj bi namreč vlada razpolovila davek na dohodke. Ta ukrep naj bi sicer služil k ponovnemu zagonu gospodarstva, v sindikatih pa ocenjujejo, da se na tak način privilegira kapital proti delu. Dalje je za sindikate zelo sporna meja, ki naj bi se postavila za plačevanje socialnih prispevkov. Sindikati so tako izpostavili negativne plati pogodbe, ki jo je sestavila desno-sredinska koalicija. Nevarno pa je, da bi se ti očitki lahko spremenili v populizem. Janševi koaliciji (v nastajanju) se namreč očita desničarska gospodarska politika, ki ukinja socialne pravice in uvaja strah neoliberalizma. Neoliberalizem pa je sinonim za svetovno gospodarsko krizo, za požrešnost menedžerjev, bankirjev in gospodarstvenikov, za to proti čemur se bojuje gibanje, ki je nastalo pred ameriškim Wall streetom.

Vsi ti strahovi se seveda ob napovedanem, t. i. desno usmerjenem gospodarstvu (pa naj ga izvaja Janša, Virant ali kdo drugi) selijo tudi v Slovenijo. In žal so strahovi najpogosteje populistično napihnjeni. Slovenija bi namreč v tem trenutku tako ekonomsko politiko potrebovala: ne zato, da bi olajševala odpuščanje delavcev in večanje socialnih razlik. V prvi vrsti bi jo potrebovala zato, da bi se odpravile dosedanje gospodarske anomalije. Stanje, ki danes potaplja slovensko gospodarstvo, je posledica dvajsetih let neurejenih razmerij med gospodarstvom in politiko. Politika je v podobi državnih institucij vseskozi izkoriščala svoj položaj in slabila slovensko gospodarstvo. Današnja visoka stopnja nezaposlenosti, današnje verižno propadanje (nekdanjih) velikanov, današnja recesija so v veliki meri posledica plenilske gospodarske logike, ki jo je izvajala država (oziroma njeni zastopniki) in ki nima ničesar skupnega z desno uokvirjeno gospodarsko logiko, ki temelji prav na ločevanju gospodarstva od države.

Za Slovenijo se je izkazalo, da je država zelo slab gospodar. Ne zato, ker je državno lastništvo a priori slabo, ampak zato, ker so se v Sloveniji politični uresničevalci državnega lastništva izkazali za velike grabežljivce in plenilce. Liberalnejši pristop v ekonomski politiki v Sloveniji bi moral zato v skladu s svojo teorijo najprej pretrgati nit, ki povezuje korumpirano državo z gospodarstvom. Tega pa se marsikdo boji.

Andrej Černic

Kratke

Predstavitev Kobariškega berila v Drežnici

Goriška Mohorjeva družba je v četrtek, 19. januarja 2012, v Drežnici predstavljala publikacijo Kobariško berilo, Zgodbe,

pričevanja, poezija, proza, ki jo je zbral in uredil Peter Stres. Knjiga je izšla jeseni in je do sedaj doživela je že nekaj odmevnih predstavitev.

V prostorih podružnične osnovne šole v Drežnici, ki nosi ime po Simonu Gregorčiču, se je zbralo lepo število domačinov. Zgodovinar Peter Stres, po rodu iz bližnjega Idrskega, je predvsem povedal, kako se je tega obsežnega dela lotil, kaj vse je pri tem raziskoval in na katere zanimivosti je pri tem naletel. V knjigi sami je kar nekaj zapisov, ki govorijo o Drežnici, njeni preteklosti, še zlasti pa vzponih na Krn, ki jih je urednik knjige še posebej poudaril in v zvezi s tem prebral tudi nekaj odlomkov.

Revija pevskih zborov Goriške 2012 v Desklah

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Nova Gorica, vabi na tridnevno Revijo pevskih zborov Goriške, ki bo v Kulturnem domu Deskle, v petek, 27. januarja 2012, ob 20. uri, v soboto, 28. januarja, ob 18. uri in v nedeljo, 29. januarja, ob 18. uri.

Revija pevskih zborov Goriške, ki že tradicionalno poteka v Kulturnem domu Deskle, bo v treh zaporednih koncertnih večerih imela v gosteh 26 zborovskih sestavov oziroma 564 pevk in pevcev, ki bodo izvedli 78 skladb.

Na reviji, poleg Primorske poje, eni večjih pevskih manifestacij na Goriškem, bodo svoje nove programe predstavili ženski, moški, mešani pevski zbori in večji ter manjši vokalni sestavi. Že tretje leto se bo predstavila Fantovska skupina Pevskega društva Anton Klančič iz Mirna, prvič letos pa bo na reviji nastopil Pevski zbor Gimnazije Nova Gorica – Stašarji z zborovodjem dijakom Anejem Černetom pod mentorstvom Mirana Rustje. Število moških sestavov prevladuje (14), sledijo mešane pevske skupine (10), ženska sestava sta pa le 2 (Rože in Vokalna skupina Vinika).

Občinstvo bo deležno pisane palete slovenskih umetnih in ljudskih pesmi kot tudi repertoarjev iz svetovne zakladnice zborovske literature. Programi nastopajočih vsebujejo sakralno in profano zborovsko literaturo. Prav tako bodo izvedene pesmi,

ki so jih skladatelji napisali ali priredili prav za določen zbor: Dušan Prašelj za MoPZ Srečko Kumar Kojsko in Patrick Quaggiato za Vokalno skupino Vinika.

Tridnevno Revijo pevskih zborov Goriške bo v umetniško - strokovnem pogledu spremljala strokovnjakinja s področja zborovske glasbe Maja Cilenšek. Strokovna spremljevalka revije po nastopu z vsakim zborovodjem in umetniškim vodjem opravi temeljito analizo izvedenih skladb. Dela strokovnega spremljevalca pa ne gre enačiti z delom žiranta, saj strokovni spremljevalec zborom svetuje in jih vzpodbuja za nadaljnjo kakovostno umetniško rast.

Prisrčno vabljeni na praznik petja v Deskle!

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Nova Gorica, Bevkov trg 4, SI - 5000 Nova Gorica, T 05 335 18 50, E oi. nova. gorica@jskd. si, W www. jskd. si

Vstopnina: 5 evrov za posamezni koncert

Prodaja vstopnic: uro pred vsakim koncertom pri blagajni Kulturnega doma Deskle. Vsak delovnik od 10. do 12. ure v pisarni JSKD OI Nova Gorica.

Pregarčevo Amebno razkošje v Ljubljani

V Mohorjevi knjigarni v Ljubljani je bila v ponedeljek, 23. januarja, predstavitev najnovejše pesniške zbirke Aleksija Pregarca z naslovom Amebno razkošje, ki jo je izdala Goriška Mohorjeva družba. Srečanje je uvedel tajnik goriške založbe Marko Tavčar, o pesnikovi poetiki pa je spregovoril prof. Vladimir Gajšek. Sam pesnik in njegova hči Maša pa sta lepemu številu navzočih brala izbor pesmi iz omenjene zbirke.

Aleksij Pregarc

Mesec januar v prostovoljnem delu

Noben obrazec ne more ujeti bogastva odnosov

Mesec januar je v moji službi in prostovoljnem delu povezan s pisanjem različnih poročil z namenom predstavitve dela, ki smo ga opravili, ali drugače povedano, če smo si zaslužili denar, ki nam je bil po različnih kriterijih dodeljen. Jasno je, da je potrebno pokazati in povedati, kaj smo počeli. In pri prikazovanju porabljenega denarja nimamo nobenih problemov, ker moramo proti koncu leta iz leta v leto vedno varčevati in razmišljati, koliko in kaj še lahko - v službi ali prostovoljnem delu. Zame predstavlja največji problem "tabeliranje" opravljenih ur svojih sodelavk in sodelavcev, ki delo opravljajo prostovoljno. In teh je mnogo. Nov zakon o prostovoljstvu, ki je bil sprejet v lanskem letu po letih priprav in usklajevanj, naj bi bil namenjen tudi temu, da bi priznali potrebno veljavo prostovoljnemu delu in prostovoljcem. Posledica je strašna birokratizacija na tem področju, zaradi katere "boli glava" (med drugimi) tudi voditelje župnijskih karitas. Ti so odgovorni, da koordinirajo delo ter skrbijo za ustrezno poročanje o delu organizacije, ki pokriva tako raznolike stiske. Proti koncu leta našim prostovoljkam začnem dobesedno "težiti", naj mi povedo, če še česa nisem vključila ali ocenila. Beleženje vsake opravljene ure jim vzbuja prave odpore (tudi meni, priznam!). Zdi se jim, da ne morejo dajati s srcem ... Ker jim je figo mar, kakšne kriterije bodo morale zadostiti, da bodo opredeljene kot prostovoljke. Karitas smo se pridružile, ker to čutimo kot način služenja bližnjemu. Ker se Karitas ukvarja z najbolj obubožanimi, najbolj ranjenimi in najbolj odmaknjenimi. In želijo služiti prav tem. Po drugi strani je vse, kar narediš v dobro drugega, prostovoljno delo. Pomemben je dober namen. V osnovi smo kristjani poklicani k služenju svojemu bližnjemu že s prejemom svetega krsta. S tem smo vključeni v občestvo, ki ima trojno poslanstvo: oznanjevanje, bogoslužje, karitas. Sama sem dejavno tako vključena v vse tri, da ene od druge ne morem ločiti. V končni fazi gre samo za to, da razmišljaš o svojih talentih, ki jih ima gotovo vsak nekaj. In da jih želiš uporabiti za dobro drugim – in s tem narediš dobro tudi sebi. In poslanstvo kristjana se ne more nehati (ali začeti) na cerkvenem pragu. In torej ne velja samo za cerkvene dejavnosti. Naj nam je všeč ali ne, kristjani smo v službi, na ulici, v avtu... Ampak o tem kdaj drugič. Velikokrat sem obupovala in se jezila na dejstvo, da namesto dela z ljudmi, s konkretnimi problemi, delam s papirjem in računalnikom. In čeprav se ne strinjam z neskončnimi gorami papirjev, obrazcev, ki sta jih polna sociala in šolstvo (če se omejim samo na tiste, ki jih poznam iz prve roke) je način služenja drugemu tudi sedenje za računalnikom, izpolnjevanje dolgih obrazcev za prijave na razpis, pisanje in urejanje poročil, če je to potrebno, da lahko izvajamo dejavnosti, ki bogatijo naša življenja. Pa naj gre za humanitarno, kulturno ali kakšno drugo delovanje. Zavedati pa se moramo, da noben obrazec, nobeno še tako podrobno razčlenjeno poročilo ne more ujeti bogastva medsebojnih odnosov, ki se spletajo pri skrbi za takšne in drugačne uboge. Ne more ujeti bolečine, ki jo čutiš, da si tako zelo omejen, ko želiš komu pomagati. In da ni nikoli konca. Ne more zaobjeti občutka ponosa po dobro opravljeni skupni akciji. S papirja ne zaveje občutek zadovoljstva, ki si ga občutil, ko je nekaj, kar si dal iz srca, komu polepšalo dan. To moramo povedati drug drugemu... in še posebej tistim, ki, zakopani v papirje, morajo ubesediti, česar se statistično ubesediti ne da.

Alenka Hvalica

Ronke / Izšel je 14. zbornik Jadro

V polni občinski sejni dvorani v Ronkah je v petek, 20. januarja 2012, društvo Jadro predstavilo novo, 14. obsežno, 100 strani obsegajočo številko društvenega zbornika Jadro. V njem z zapisi sodeluje petnajst avtorjev. Po besedah dolgoletnega urednika Karla Mučiča je revija zelo pomembna za spoznavanje slovenske zgodovine v Laškem in na splošno tega območja. Zbornik je začel izhajati l. 1988. Ob navajanju vsebine je Mučič dejal, da pisci skušajo prikazati ustvarjalnost Slovencev v zadnjih letih, predvsem v občinah Ronke in Tržič. V pestri vsebini reviji je sicer govor tudi o pobratenjih, ki jih ima občina Škocijan ob Soči z občino Divača in koroško občino St. Kancian ob Klopinskem jezeru, kjer delujeta dva slovenska pevska zbora. Zanimiv zbornik zaobjema 34 člankov in več sto slik o slovenskem življu na tem koščku Goriške, ki meji

z morjem, s Krasom in Sočo. Poudariti je treba še, da glasilo namenja več prostora kulturnim srečanjem s prebivalci krajev z imenom Selo, saj mednje spadajo tudi ronške Selce. Prav v ronških Selcah bo letos ob koncu junija 16. srečanje vasi Selo-Sela-Sele, s katerimi se že veliko let srečuje skupnost iz Selc pri Ronkah. Organizatorji upajo, da bodo Selce letos gostile nekaj tisoč Selanov. Krajev s tem imenom je kar precej: več kot sto jih je v Sloveniji, nekaj pa tudi v Avstriji.

Glasilo je grafično oblikoval in tudi tokrat natisnil odbornik društva Jadro, likovni umetnik Oskar Beccia, ki je na predstavitvi poudaril pomembnost revije tudi za prihodnje rodove. Poleg Karla Mučiča in Oskarja Beccia je na večeru spregovoril odbornik za kulturo občine Ronke Riccardo Aviani, ki je čestital društvu za opravljeno delo in želel, da bi se tudi v prihodnje prepletale lepe vezi med pripadniki dveh narodnosti kot doslej. Prisotni sta bili tudi predstavnici folklorne skupine Costumi bisiachi iz Turjaka, ki vedno pestri srečanja s pobratenimi občinami v Laškem in tistimi v Sloveniji. Ob koncu prijetnega večera sta svoje poezije, objavljene v reviji, prebrala domačina Amerigo Visentini in Marjeta Pahor.

Na sliki z desne: Oskar Beccia, odbornik za kulturo občine Ronke R. Aviani, Karlo, in predstavnica skupine Costumi bisiachi iz Turjaka.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. januarja, ob 14. uri.

GMD: Šušmelj v Sovodnjah

Res zanimivo in prijetno je bilo v ponedeljek, 23. januarja, v Občinski knjižnici v Sovodnjah kulturno srečanje, na katerem je nekdanji generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Jože Šušmelj spregovoril o knjigi Zgodbe s Trnovske planote, ki je lani izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Po uvodnem pozdravu prof. Marije Češčut v imenu založbe je urednik knjige, dvaindvajsetega zvezka v zbirki Naše korenine, s sočnim pripovedovanjem najrazličnejših zbranih zgodb najlepše prikazal vsebino dela, katerega glavni namen je iztrgati iz pozabe vsaj del dogajanj na Trnovski planoti - zlasti v preteklosti pomembni turistični in izletniški točki na Goriškem - ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja. Govoril je o pomembnih (pogosto premalo poznanih) osebnostih, ki so izšle od tod ali so zaznamovale te kraje, pa tudi o življenju in navadah ljudi ter njihovih dejavnostih. Kot je povedal, predstavljajo osrednji del knjige lovske zgodbe in dogodivščine, ki jih je pred sto leti v Lovcu objavljal gozdar in lovec iz Laza pri Voglarjih Josip Plesničar. Posebno pozornost je Šušmelj posvetil priljubljenemu sovodenjskemu duhovniku Petru Butkoviču-Domnu, književniku, prevajalcu, likovniku in ugankarju, ki je pred 90 leti služboval kot župnik na Lokvah. Sam Šušmelj je predlagal, da bi ob skorajšnji 60-letnici njegove smrti obdelali njegovo literarno, slikarsko in ugankarsko delo. Prof. Češčut je dodala, da Sovodenjci tudi danes ohranjajo živ spomin na Butkoviča, za kar skrbijo tudi v šoli. Županja Alenka Florenin se je po res uspelem srečanju zahvalila založbi za sodelovanje in poudarila, da nameravajo s takimi srečanji še naprej spodbujati ljudi k branju in ozaveščenju.

Sejem Turizem in prosti čas

Tu smo doma

Od četrtka, 26., do nedelje, 29. januarja, bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani sejem Alpe-Adria Turizem in prosti čas - TIP 2012. Med ponudniki turističnih aranžmajev iz tujine bo tudi vidna udeležba iz Furlanije Julijske krajine in posebno iz Benečije. S stojnico bosta prisotna projek A-A Tourism "Tu smo doma", ki zastopa operaterje iz avstrijske Koroške ter Videmske in Goriške pokrajine in Mi smo tu, ki je že lani združil okrog skupne ponudbe turistične in kulturne stvarnosti od Rezije do Benečije. Kot smo že večkrat poročali, je na pobudo glavnega partnerja, Slovenske gospodarske zveze Celovec, in dveh partnerjev iz FJK, Slovenskega deželnega gospodarskega združenja iz Čedada in Gorice ter Confcommercio Gorizia, nastal čezmejni projekt Interreg IV Italija Avstrija 2007 – 2013 "Alpe Adria Turizem". S tem hočejo slovenski, avstrijski in italijanski hotelirji iz obmejnih regij približati gostom iz Slovenije lepote narave, kulturno in naravno dediščino, kulinariko ter znamenitosti, od goriškega Krasa in Brd do Čedajskega, Nadiških dolin, Kanalske doline ter Roža, Ziljske doline, Podjune in ostalih koroških biserov čez Karavanke.

Raznolika pokrajina z jezeri in gorami, rekami in morjem nudi številne priložnosti aktivnega preživljanja počitnic, ki bodo zadovoljile tako zahtevne in adrenalinske goste kot družine. Poleg naravnih lepot bodo promovirali tudi raznoliko kuhinjo od alpskega sveta do morja, skozi zgodovino in okuse jedi na koroški način s pohačo, sirovimi krapi, kmečko malico ter na furlanski ali kraški način z gubano, njoki in pršutom, vse do poslastic gradeške lagune, v spremstvu domačih proizvodov in vin iz Furlanije, Brd in s Krasa, koroškega mošta in piva.

Na stojnici bodo ponujali podatke in informativni material osemindvajset nastanitvenih podjetij, od apartmajev do hotelov, s posebej pripravljenimi tridnevnimi paketi, promocijskim filmom, koristnimi informacijami in koledarjem prireditev, ki so na posebni spletni strani projekta www. tusmodoma. eu.

Prvi dan sejma, v četrtek, 26. januarja, bodo okrog poldne na uradnem srečanju evropskega združenja turističnih časnikarjev FIJEV, predstavili projekt A-A Tourism in ponudbo "Tu smo doma – Spoznajte zamejstvo". Ob 16.30 pa bodo na stojnici, s sodelovanjem Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, nazdravili skupaj s prisotnimi turističnimi operaterji, časnikarji in ustanovami. Vse dni do nedelje bodo na stojnici promovirali omenjeno ponudbo predstavniki projekta in sodelujoči operaterji iz obeh regij. Za informacije: SDGZ - Servis Čedad, ulica Manzoni 31, Čedad, tel. 0432730153.

Poslušajmo ... z branjem

Bakalina – Buohdidabra (Macefizelj, 2011)

Ponovno se vračamo v domače vode, in to 'na polno'. Tedenska poslušalnica Novega glasa bo tokrat dobesedno z "0 km", pridelana lokalno. Naj vas naslov plošče ne zavede, tudi slovenski jezik premore kopico zanimivih in svojevrstnih narečij. Duo Bakalina iz tolminskih višav je v pravkar končanem letu izdal svoj drugi album Buohdidabra. Tudi lokalni domačini nekoč pogosto uporabljen pozdrav Buohdidabra oz. "Bog daj dobro" danes le redko slišijo. Z njim nas že drugič studijsko pozdravljata Jani Kutin z glasom in Renata Lapanja na harmoniki.

Veliki glineni skledi so nekoč rekli Bakalina. Podobno kot na prvencu Pakašnca nam Bakalina tudi sedaj ponuja zvrhano skledo glasbenih prigrizkov: jemlje jih iz kmečkega življenja, takega, kot je bilo nekoč, dotakne pa se sodobnega sveta, kjer kritizira sistem, v katerem se je znašel sodobni kmet, in na humoren način opisuje odnose med moškim in žensko. Harmonika nas s preprostimi in igrivimi melodijami nehote spominja na ljudsko glasbo, ki pa jo začinjena besedila naredijo unikatno in Bakalini prepoznavno. Narečno petje izvira iz Tolminskega hribovja, od koder prihajata oba člana skupine. Renata sicer nekoliko bolj v dolini, Jani "Križarjew" pa živi v vasi, ki si zasluži nekaj besed več.

Čadrg je samotna in zakotna vas s tridesetimi prebivalci na 700 metrih nadmorske višine, do katere pridemo po vratolomni gorski cesti iz Zatolmina čez Hudičev most. V njej je pred leti odprl ekološko kmetijo "Pri Križarju", z drugimi domačini, tudi kmetovalci, pa se v skupni vaški sirarni intenzivno ukvarjajo s pridelavo odličnega sira Tolminec. Poleg tega je vas sprejela medse

gostil veliko ustvarjalnih duš, je nedvomno začutil posebno vzdušje, ki veje tam gori.

Glasba skupine Bakalina nas popelje v čase in kraje, ki jih meščanski človek ima za preteklost. Tudi o ekološki pridelavi so nam pred leti zatrjevali, da je 'stvar preteklosti'. Prehranjujte se s tabletami, ponujamo vam jušne kocke, koncentrate, omamne arome itd. Jani Kutin "s Čadrga" nam v glasbi in vsakdanu potrjuje, da smo se motili. "Eko" pridelava zanj ni modna muha, toda nujna izbira kmetovalca, ki od tega živi.

Vsem skupaj torej: "Buohdidabra, pejte napri, za use je usega puhna..."

Jernej Šček

Facebook in njegove tople spletne vezi

Velika družina

O nekaterih stvareh, ki so mi pri srcu, sem že večkrat pisala, socialna mreža Facebook je gotovo ena izmed teh, pa četudi nekateri, predvsem predstavniki starejše generacije, zagotavljajo, da gre zgolj za izgubo časa in mlatenje prazne slame. Sama sem globoko prepričana, da ni tako, moja facebookovska družina šteje že skoraj šeststo članov, h katerim se zvesto vračam vsak večer, pa čeprav zaradi pomanjkanja časa in utrujenosti le za nekaj minut.

Danes je odkritosrčnosti med ljudmi vsak dan manj, veliko je hlinjenja, laži, sprenevedanja in včasih potrebuješ res veliko let, da dejansko spoznaš, koga imaš za soseda ali za sodelavca. Žal pač, ne na srečo. Na Facebooku je nekako drugače. Ne vem zakaj, a sodobno življenje nas je popeljalo do tega, da hitreje in raje razgalimo svojo dušo računalniškemu ekranu in virtualni skupini kot pa človeku, s katerim se gledamo iz oči v oči in skupaj sedimo za isto mizo.

Tudi sama sem na svoje "facebook prijatelje" navezana, postali so del mojega vsakdana, mojega življenja. Z njimi delim občutke, delim, kot se temu pravi, petek in svetek, vsakdan in praznične dni, jezo in žalost, upanja in spoznanja. Z nekaterimi se tudi srečujem, slišimo se po telefonu, včasih, ko je to potrebno, si tudi priskočimo na pomoč. Kot velika, zelo številna, a povezana družina.

Nekoliko me je v to prisililo tudi dejstvo, da ne živim več v rojstnem kraju, pa tudi moji prijatelji iz otroštva in mladosti so se razkropili na vse štiri strani neba. Eni so se razkropili po Italiji, drugi po Evropi, tretji so celo v Kanadi ali Južni Ameriki. In po pravici vam povem, milo in toplo mi je pri srcu, ko se mi od daleč oglasi sošolec, s katerim sva v osnovni šoli redno motila pouk, se smejala in listala albume s slikami pod klopjo. In tako je, kot bi se za trenutek spet vrnila v tista leta in začutila iskrenost in nežnost otroških vezi.

Kot povsod je tudi na Facebooku najlepše med prazniki, delimo si občutke, želje, domače prizore, poglede na smrečico in jaslice in nato skupaj pričakujemo še Božič in Novo leto. In z nami naše družine, naši najdražji, otroci in vnuki, pa tudi domače živali. Letos smo si vsi do poznega delali družbo pri računalniku, saj smo skoraj vsi praznovali silvestrski večer doma. Pa je bilo lepo, ob toliko prijateljih in v toplem objemu doma in družine. S spoznanjem, da ne potrebujemo drage večerje, lepih oblek in oglušujoče glasbe. Na novoletno jutro pa smo se nekoliko pozno in zaspani potopili v kopico voščil in skušali v številnih jezikih, takih, ki jih res. In bolje, pa tudi zelo slabo obvladamo, podariti prijateljem najlepše želje.

Med vso to razposajenostjo in tihim veseljem pa sem našla prijateljičino sporočilo, ki je moža, že sem se spomnila vseh na prvi dan leta, odpeljala v bolnišnico. Saj ni nič hudega, jutri bo prednovoletnih doma, boš videla, da bo v novem letu vse dobro ... Te in podobne misli smo pisali, veseli in igrivi, predvsem pa nič hudega sluteči na njen zid. Saj na prvi dan leta, pa čeprav leta 2012, ko je po svetu vse narobe in nas pesti gospodarska kriza, ne smeš imeti žalostnih, negativnih misli in pričakovanj. Moža naslednji dan ni bilo domov, še vedno je bil v bolnišnici, tretji dan prav tako. Zvesto in prizadeto smo spremljali potek bolezni, v upanju, da ni nič hudega. Preobilna silvestrska večerja lahko marsikomu zagode... In smo verjeli, da bo vse v najlepšem redu, dokler se prijateljičin zid ni zavil v molk, jaz pa sem prejela zasebno sporočilo in izvedela, da se ni izšlo in da nesrečnika ni več ... Saj ni mogoče, saj se to ne more zgoditi na začetku leta, saj ni vsebin na prijateljičinem zidu, debele muce, ki je zasedla lepo urejene jaslice, vnučkov, ki so z nonoti odpirali darila, novoletne jelke, stoterih napisanih in nenapisanih želja, priprav na silvestrski večer, doma, z najdražjimi ... Kako kruto je lahko življenje. Kako boli, vse nas, ki nismo sedeli ob tistih jaslicah in nismo stiskali tiste utrujene roke. Kako šele boli nje, ki so ljubili, ki so kovali načrte. Kako boli ženo in dva odrasla sinova. In vnučke z muco v naročju in široko razprtimi, vprašujočimi očmi.

Seveda sem takoj povedala najtesnejšim prijateljem, zato da smo vsaj nekaj besed napisali, da smo telefonirali ... Človek v takih trenutkih ne sme ostati sam in zato smo tu prijatelji, tudi tisti s Facebooka, ki naj bi bili le virtualni prijatelji, a znamo biti v takih primerih še tako konkretni in čuteči. In znamo se povezati kot velika družina. Pozorna do vseh in kar se da prisotna.

Ravno v teh dneh se nas lepa skupina sprašuje, kam je izginil naš dragi prijatelj iz Grčije, ki je ljubil Slovenijo in se je marljivo učil našega jezika. Vsako jutro se je oglašal, nas vse prijazno nagovarjal, v naša mrzla zimska jutra je prinašal vonj po morju in sonce z daljnega juga. Sedaj je njegov zid že dolgo prazen, sam se več ne oglaša, niti zasebnih sporočil ne bere. Redno klikamo na njegovo stran in upamo, da nas bo nekega jutra vendarle spet nagovoril z znanim Dobro jutro, Slovenija. A ga ni in mi vsi se sprašujemo, kaj se mu je zgodilo. In ne moremo si kaj, da ne bi pomislili na krizo, na grške ulice, kjer se zbirajo protestniki in gorijo avtomobili, na stisko številnih Grkov, ki so ostali brez službe in brez denarja. Je tudi naš prijatelj med temi??? Facebook ga ne more več doseči in mi mu z vso dobro voljo ne moremo pomagati. Sploh ne vemo, kje je, čeprav pogrešamo njegove besede in bi mu radi podali vsaj nekaj spodbudnih misli, če že drugega ne moremo.

Novo leto je za nami, prihaja vsakdan z žalostjo in veseljem. Eni se veselijo izletov v gore in nebeško lepih sončnih zatonov ter na spletu delijo vso to lepoto s prijatelji, drugi imajo otroka v bolnišnici in na njihovem zidu se nabirajo misli sočutja in upanja. In skušamo, vsaj kar se da, skupaj premagovati tisti občutek strahu in samote, ki je danes tako prisoten, v novem letu, žal, ga je v naših srcih še veliko več ...

Naša spletna srečanja pa ostajajo, preprosta srečanja ljudi, ki vsakdan delijo z drugimi, ki si skušajo biti prijatelji, pa čeprav le virtualni. In na naših zidovih se rojevajo ideje, pobude, nanje pišemo misli in sanje, na njih iščemo tudi topline in prijateljstva. Da nismo tako žalostni in sami v vsakdanjem, brezupnem hitenju.

Suzi Pertot

Zaman je verjetno vsako upanje

London 2012: zamejski šport najbrž spet brez olimpijca

Kot znano, bodo med najodmevnejšimi dogodki leta 2012 nedvomno tridesete poletne olimpijske igre moderne dobe, ki se bodo odvijale v Londonu od 27. julija do 12. avgusta. Do osrednje športne prireditve v tem letu nas torej loči natanko šest mesecev. V tem obdobju se sicer lahko zgodi še marsikaj, poglejmo pa, kakšne so danes možnosti, da bi bila slovenska narodna skupnost v Italiji zastopana na prestižnih tekmovanjih s petimi krogi. Po pravici povedano majhne, potem ko so tudi OI 2008 v kitajskem Pekingu minile brez zamejske prisotnosti.

Matej Černic

Mogoče edini kandidat za nastop v Veliki Britaniji ostaja na papirju pravzaprav Matej Černic (letnik 1978), ki v najvišji italijanski odbojkarski ligi uspešno brani barve šesterke iz kraja Vibo Valentia. Na zadnjih večjih mednarodnih tekmovanjih je sicer moška italijanska šesterka igrala korenito pomlajena, selektor Mauro Berruto doslej ni vzel več v poštev generacije gabrskega odbojkarja. Azzurri si morajo mesto v Londonu med drugim šele zagotoviti, kar ni samo po sebi umevno, Černic pa je v nedavnih pogovorih z novinarji dejal, da po tihem upa v še eno olimpijsko izkušnjo. Ob morebitnem sodelovanju bi Italija najbrž potrebovala kakega prekaljenega veterana, mogoče za uporabo pri reševanju kakih specifičnih situacij na igrišču. Možnosti, da bi Matej skušal ponoviti sijajno srebrno kolajno iz Aten 2004, so vsekakor objektivno izredno majhne. Sedaj izkušeni tolkač menda bolj razmišlja o majski poroki.

Ko smo pri odbojki, izkušnja z državno reprezentanco je menda končana zgodba za Števerjanca Lorisa Maniaja (1979), ki je bil zelo blizu nastopa v Pekingu pred štirimi leti, danes pa nosi dres Modene v A1 ligi. Vse bolje igra v najvišji državni ligi tudi Damir Kosmina (1984) iz Sesljana, član kluba iz Verone, ki pa kot solidna menjava najbrž le ni zrel za Berrutovo izbrano vrsto.

Veliko se v naši javnosti govori o jadralcih Jašu Farnetiju in Simonu Sivitzu Košuti (oba letnik 1991), o katerih smo izčrpno poročali tudi preko teh stolpcev. Iz leta v leto pridno napredujeta in opozarjata nase na najvišji ravni, vendar njun olimpijski čas, kot kaže, še ni nastopil, saj imata v uglednem razredu 470 v vsedržavnem merilu vendarle pred sabo še kako bolj izkušeno posadko. Kot smo večkrat poudarili, pa je prav čas njun zaveznik, tako da je – seveda, če bo šlo še naprej vse po načrtih – zanju bolj realno razmišljati o Riu de Janeiru 2016. Tedaj bosta pri petindvajsetih še bolj zrela športnika.

Ravno v jadranju pa bi lahko zamejstvo imelo svojo skrito karto. Če se bo, kot se zdi, Koprčan Gašper Vinčec v razredu finn uvrstil na olimpijado (račune bi mu lahko prekrižal le še sosed z Obale Vasilij Žbogar, dvakratna olimpijska medalja v klasi laser), ga bo na regatnem polju v Weymouthu bržkone spremljal kondicijski trener Miloš Kalc (1982) s Katinare. Pomemben del olimpijskih moštev so kajpak tudi trenerski kadri. Za ostale zamejske športnike, tudi tiste, ki nastopajo na dokaj visoki ravni, pa so pričakovane olimpijske igre, sanje vsakega športnika, sedaj preprosto prehud zalogaj in previsok cilj. Kot zanimivost, kanček slovenskega Trsta bo – sicer v dresu slovenske reprezentance - na Otok predvidoma ponesla ljubljanska telovadka Saša Golob (1991), ki je leta 2005 kot trinajstletnica tekmovala za tržaško Artistico 81 v italijanski ekipni A1 ligi v športni gimnastiki, pred nedavnim pa je na predolimpijskih kvalifikacijah v Londonu izpolnila normo za nastop na OI.

HC

NAMIZNI TENIS
Ženska A2 liga: Kras - Alto Sebino 4:1, Kras - Coccaglio 3:3, Tramin - Kras 3:3
HOKEJ IN LINE
B liga: Tergeste - Polet Kwins 1:9
NOGOMET
Elitna liga: Kras - San Daniele 1:2
Promocijska liga: Valnatisone - Juventina 1:1, Caporiacco - Vesna 1:1
1. amaterska liga: Staranzano - Primorec 1:2, Sovodnje - Esperia 1:0
2. amaterska liga: Breg - Montebello Don Bosco 2:1, Piedimonte - Zarja 1:1, Muglia - Primorje 3:0
3. amaterska liga: Chiarbola - Mladost 1:2
KOŠARKA
C1 liga: Alba Cormons - Jadran 74:72
C2 liga: Breg - Santos 98:79, Basket Time - Bor 87:77
D liga: Kontovel - Villesse 73:67
ODBOJKA
Moška B2 liga: Sloga Tabor - Sarmeola 2:3
Ženska C liga: Tarcento - Zalet 3:0
Moška C liga: Sloga - Olympia 1:3, Soča - Basiliano 3:0, Buia - Val 3:1
Ženska D liga: Zalet - Dentesano 1:3
Moška D liga: Olympia - Travesio 1:3

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 97**

Pred leti, ko sem še živel v Trstu, ki ima še vedno bogat meščanski sloj prebivalstva, sem nemalokrat v kakem večjem mestnem stanovanju, kamor sem po navadi nenaključno in čisto slučajno zašel na obisk, kar obmolknil, ko sem na zidu stanovanja videl obešene slike raznih umetnikov, ki bi svoje mesto mirno lahko imele v pomembnih muzejih v naši deželi, pa tudi v vsedržavnih ali mednarodnih muzejih bi bile v ponos vodstvu muzejev. Že res, da Tržačani ne slovijo ravno po tem, da bi te gostoljubno povabili domov na kosilo ali večerjo, raje se odločajo za javne lokale, kjer se itak že vedno plačuje po načelu "alla romana" (vsak zase), naneslo pa je, da sem nekajkrat prišel v bogata meščanska stanovanja, kjer sem videl taka umetniška dela, da sem po obisku dneve premišljal o njih, tudi v spomin so se mi tako vtisnila, da jih še danes ne morem pozabiti.

Če danes po spominu izluščim dve taki stanovanji, imen lastnikov le-teh seveda ne bom izdal zaradi preproste korektnosti, čeprav sta oba že pokojna, bom povedal, da sem v prvem stanovanju, ki je imelo vsaj tristo kvadratnih metrov bivalne površine, videl izjemno bogat in naravnost imeniten presek predvsem tržaških in beneških likovnikov 18., 19. in z začetka 20. stoletja, medtem ko sem v drugem mogočnem meščanskem stanovanju, v katerem je kar dišalo po (nekoč) živeti kulturi, našel več kot le imenitno zbirko slovenskih slikarjev in kiparjev iz prvih desetletij 20. stoletja. V tistem stanovanju je šlo za izjemen izbor predvsem izvrstnega primorskega slikarstva, čeprav je bilo v zbirki tudi nekaj klasikov iz vseslovenskega prostora. Take zasebne zbirke nisem videl ne prej ne kasneje, čeprav poznam nekaj ljudi, ki danes imajo nekaj podobnega doma, a na njihov dom nisem bil nikoli povabljen in vem za podobne zbirke le iz pripovedovanj. V obeh stanovanjih, ki sta imeli obe izjemno visoke strope, sobe pa so bile prave meščanske sobane, je kraljevalo meni neljubo bidermajersko pohištvo, ki mi je bilo od nekdaj težko, pretežko za moj okus, lepo, a daleč od mojega pojmovanja lepega. V obeh stanovanjih se je tudi še kako poznalo dejstvo, da so imenitne slike samo še podrčtavale odsotnost življenja. Naj razložim bolje: obe imenitni slikarski zbirki sta na zidovih obeh stanovanj ustavili čas, za vedno sta ga ustavili in še poglobili že itak očiten razkorak med stvarnim življenjem mladega študenta, ki je slučajno zašel v obe stanovanji in se najprej začudil nad lepoto in bogastvom likovnih umetnin, se seveda tudi vprašal, od kod obema lastnikoma denar za nakup takih umetnin, a se je ta mladi študent tudi neprijetno počutil v obeh stanovanjih, ker so prav te slike govorile o času, ki je za vedno minil, za lastnika pa so govorile, da se ne prvi ne drugi le-tega nista zavedela. Kot da bi nekje obstala v času. Kot njuni zbirki slik, ki so sicer res vse govorile o življenju, a minulem življenju.

"Stvari", sem pomislil, "so vzdržljivejše od ljudi. Stvari so nespremenljivo ogledalo, v katerem gledamo same sebe, kako se razkrajamo. Nič nas bolj ne stara od zbirke umetniških del", je zapisal v svojem kratkem romanu z neverjetno posrečenim naslovom Utz meni zelo ljubi angleški pisatelj Bruce Chatwin, ki je zablestel kot pisec nevsakdanjih potopisov, a je bil, predno se je podal na izjemna 'vandranja' ter znana in še bolj imenitno opisana potepanja po svetu, najmlajši direktor pri londonski svetovno znani hiši dražb umetniških del Sothbey's, kar pomeni, da je mladi Bruce, ki sicer formalne izobrazbe iz zgodovine likovne umetnosti ni imel, svoje vrstnike prekosil z znanjem, okusom in izjemnim občutkom, "izostrenim očesom za lepo", kot je to lastnost bistro poimenoval pred nekaj leti umrli odlični italijanski likovni zgodovinar in kritik Federico Zeri.

Na te pronicljive besede, ki so mi pred oči prinesle tržaški meščanski stanovanji, polni umetniških del zavidljive vrednosti, sem naletel v enem zadnjih zimskih večerov, ko sem s kupa knjig, ki ob vhodu v moj dom na skrinji potrpežljivo čakajo na branje, vzel Chatwinov roman Utz v lepem slovenskem prevodu Vasje Bratine. Knjigo, ki je izšla pri slovenski založbi v/b/z pred leti, sem kupil za simboličnih pet evrov pred časom na neki razprodaji knjig v Ljubljani, čeprav imam doma že prevod tega dela v sloviti italijanski zbirki Adelphi. Zakaj sem se odločil za ponovno branje, niti sam ne vem, najbrž zaradi jezika, ker najraje berem v slovenskem jeziku, dobesedno uživam v bleščečem jeziku odličnih pisateljev in njihovih prav tako odličnih prevajalcev, ki jih je na Slovenskem za zdaj še kar nekaj!

Chatwinovega Utza sem torej ponovno prebral dejansko v enem večeru in naslednji dan v avtu, ko sem čakal na sina, ki je s svojim učiteljem glasbe na saksofonu vadil znano, danes že klasično jazzovsko skladbo Charlija Parkerja My little suede shoes in je bil presenečen, ko me je po lekciji našel v avtu zamišljenega in brez knjige v rokah: "Si že končal, tata"?

"Ja", sem zamišljeno rekel.

"Je bila dobra knjiga, tata"?

"Odlična, Bruce Chatwin mi je od nekdaj všeč", sem odvrnil.

"O čem pa govori"? je silil vame Luka, ki bere zadnja leta predvsem fantazijske romane predolgih vsebin, a zanj čarobno lepe, ker je v teh knjigah vse polno škratov, zmajev, coprnic, čarovnikov vseh sort, vampirjev in krvolokov, psoglavcev in tudi najbolj ostudnih pošasti ne manjka, skratka: za Luka je to izjemno branje, o katerem včasih v avtu poslušam take 'štorije', da se včasih zares sprašujem, če je dobro, da mu dovolim to brati in mu, ne nazadnje, tudi sam pridno kupujem knjige s to vsebino.

Pa sem mu le povedal, da je Utz pripoved o človeku, ki je zbiral točno določene kipce iz točno določenega porcelana. Zamolčal sem, da je to izjemno dobra analiza bolestnega zbiratelja, ki je dobesedno obseden s svojo zbirko, a je tudi izjemna analiza družbe socialističnega sveta, v katerem sem sam odraščal, seveda z vidika nekoga, ki je vanj prihajal od zunaj, iz demokratične Anglije. Zamolčal sem mu še veliko stvari. Ker veliko bere, vem, da bo sam prišel do knjig s tako vsebino, zakaj bi mu že danes pokvaril predstavo o svetu, ko pa bo že življenje tudi njemu dopovedalo, da ni praznik. Pa sem se pred dnevi le spet vprašal, kaj sploh počnem tukaj, ko sem nekje na nekem zidu v nekem sodobnem meščanskem stanovanju videl viseti dve sliki iz zbirke iz enega od dveh stanovanj, v katera sem vstopil pred tridesetimi leti v Trstu.

Nisem niti vprašal, od kod sta sliki imenitnega slovenskega klasika, vedel sem, da sta bili kupljeni na dražbi, kamor so ju dediči odnesli, da so lahko odšli na več kot dostojno smučanje v Švico.

PD Štandrež / Dramski odsek

Zadnje priprave na nedeljsko premiero

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež res ni treba podrobno predstavljati. Kdor ima rad ljubiteljske odre tu pri nas, pa tudi v Sloveniji, ne more mimo te skupine, ki nepretrgano ustvarja že 47. sezono in si je z vztrajnim garaškim delom in veliko predanostjo gledališkim deskam prislužila lep prostor na ljubiteljskem gledališkem obzorju, kjer kraljuje modrica Talija. Njo vsako leto štandreški igralci počastijo z nad petdesetimi gledališkimi nastopi. Njihove predstave so kar nekaj časa žive, krajše celo več kot deset let. Sedaj štandreški igralci še zmeraj krožijo po slovenskih odrih z lanskoletno uspešnico Zbeži od žene in z drugimi krajšimi komedijskimi enodejankami. Skupaj imajo na programu živih šest ali sedem predstav. To je res neverjetno za ljubiteljsko skupino, pri kateri je igranje za njene člane prijetno, čeprav pogosto kar naporno in obvezujoče 'razvedrilo' ob službenem delu.

Od sezone 2004 /05 jih umetniško usmerja Jože Hrovat, član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, gonilna sila skupine pa je, kot znano, Božidar Tabaj, z vso dušo predan gledališkemu ustvarjanju. Za letošnjo premierno uprizoritev, ki jo zvestim gledalcem ponujajo po ustaljeni navadi konec januarja, so iz obširne dramske literature, pri kateri pa ni enostavno odbirati tekste za gledališke ljubitelje, izbrali komedijo Cvetje hvaležno odklanjamo, ki sta jo napisala ameriška avtorja Norman Barrash in Carroll Moore. Komedija sooblikuje bogato repertoarno zgodovino štandreškega dramskega odseka, saj je bila prvič na sporedu daljnega l. 1979, ko je režijo skupine prevzel režiser Emil Aberšek in se je za štandreške igralce začelo pisati novo poglavje gledališke rasti. Iz tedanje zasedbe pri tej predstavi sta ostala le Božidar Tabaj in Marko Brajnik; avtor izvirne glasbe je bil v lanskem novembru umrli prof. Andrej Bratuž.

Režiser predstave Jože Hrovat (foto DP)

Roberta Marussi in Matej Klanjšček (foto DP)

Priljubljene igralce smo obiskali prejšnji petek na eni izmed zadnjih vaj, ki si ob piljenju podrobnosti intenzivno sledijo pred premierno uprizoritvijo. Božidar Tabaj nam je povedal, da so, čeprav je bilo nekaj tekstov na razpolago, "iz arhiva" izbrskali tega, ker je dober in ker je kar problematično poiskati dramsko besedilo, ustrezno potrebam skupine. Treba je paziti na zasedbo in na dodelitev vlog vsem, ki bi radi nastopali. Težko je ustreči vsem. Tudi tokrat je izpadel kak starejši član, ki bi sicer želel iti na oder. Tabaj je zaupal, da so pri tokratni odrski postavitvi hoteli prizore, ki se dogajajo v protagonistovih mislih, posneti in jih s projekcijo prikazati na platnu, a žal to ni bilo izvedljivo zaradi raznovrstnih težav. Dejal je tudi, da je pomembno izbrano besedilo odigrati tako, da ne postane dolgočasno. Igralci se zavedajo odgovornosti, ki jo imajo do publike. Ta od njih pričakuje kakovostno uprizoritev, zato je ne smejo razočarati. Tabaj je pri tem pohvalil mlade igralce dramskega odseka, ki se zelo trudijo, da bi vloge čim bolje izdelali.

Nekaj besed o predstavi je povedal seveda tudi režiser Jože Hrovat. Protagonist komedije je namišljeni bolnik, hipohonder, tak, kot jih srečujemo v literaraturi in seveda v resničnem življenju. Zaradi napačnega tolmačenja zdravnikovega telefonskega pogovora s kolegom misli, da bo kmalu umrl, zato žačne urejati vse v zvezi s svojim odhodom s tega sveta. Iz tega izvirajo nadaljnji zapleti igre. Hrovat se čudi, da ne segajo tudi poklicna gledališča po tem besedilu, starem približno petdeset let. Po njem je bil l. 1964 posnet film z znanima igralcema Rockom Hudsonom in Doris Day. Besedilo je Hrovat malce priredil, ker je mestoma zastarelo, in ga tudi skrajšal. Vanj je umestil Kitajca, protagonistovega prijatelja pa je spremenil v bogatega Teksašana. Hipohondrije, te večne teme, pa ni treba posodabljati, je prepričan Hrovat. V tekstu so dobro napisane vloge, predvsem pa so zanimive male epizode, fantazijski prizori. Prav s temi je Hrovat imel največ težav. Potrudil se je, da bi bili čim boljše zgrajeni. Potožil je, da so tudi tokrat imeli zelo malo vaj, tudi zaradi njegove prezaposlenosti v gledališču; sam se ravno sedaj ukvarja z eno izmed svojih najtežjih vlog. Do premiere bodo našteli šele kakih sedemintrideset ali osemintrideset dveurnih vaj. Žal, ga tudi tokrat na premierni uprizoritvi ne bo, ker je na gostovanju v Kulturnem domu v Trstu z dramo Sovražnik ljudstva.

V komediji Cvetje hvaležno oklanjamo nastopajo Vanja Bastiani, Matej Klanjšček, Egon Cijan, Marko Brajnik, David Mugerli, Božidar Tabaj, Roberta Marussi, Ivan Jedrlinič, Daniela Puja In Chiara Mucci.

Kako se bo vse zapletalo, bodo gledalci lahko izvedeli na premieri v soboto, 28. januarja 2012, ob 20. uri v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu, na njeni prvi ponovitvi, hkrati tudi zadnji predstavi v abonmaju ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2011, ki bo prav tam v nedeljo, 29. januarja 2012, ali na naslednjih ponovitvah, ki si bodo gotovo sledile na drugih odrih.

Iva Koršič

Prejeli smo

Alahova volja in še kaj...

Navadno si kristjani ne belimo glave s tem, ali izpolnjujemo Božje zapovedi ali božje zapovedi – važno je le, da živimo, kakor je Bog zapovedal. Meni pa se vendarle zdi dejanska razlika med obema zapisoma precej večja od zgornjega "trebuščka" pri veliki črki. Ker nisem slavist in ne sledim modnim jezikovnim težnjam, mi, prosim, oprostite nerodnost in nestrokovnost mojega razmišljanja o tej temi.

Osnov slovnice sem se učila še v časih, ko Bog v šoli ni imel kaj početi – če pa je že prišel v učbenik ali zvezek, je obvezno imel malo začetnico, tako v samostalniški kot v pridevniški obliki. Od takrat se je marsikaj spremenilo (le Bog ostaja isti...). Kolikor mi je znano, pa se lastna imena bitij še vedno pišejo z veliko začetnico, prav tako iz njih izpeljani pridevniki, ki izražajo svojino, pripadnost ipd.

Vsem je jasno, da so Janezove hlače tiste hlače, ki pripadajo Janezu oz. jih nosi Janez (ne pa Tone ali Miha). Pri nas rečemo po domače: "hlače od Janeza". Tako se izognemo pridevniku, zaradi katerega bi lahko Janeza popredmetili, če bi v zapisu pomotoma ali iz nevednosti uporabili malo začetnico. Tudi za Janezovo voljo točno vemo, čigava je: to je volja, ki jo je ali bo izrazil Janez. Lahko nadaljujemo v nedogled: Janezovi ukazi ali zapovedi (npr. njegovim otrokom), Janezova ljubezen (do zemlje, petja...), Janezova previdnost (pri sklepanju poslov), Janezova pomoč...

Ne poznam Korana in izrazoslovja, ki ga uporablja islam, vendar se mi s slovničnega vidika zdi popolnoma in edino pravilno, da govorijo o Alahovi volji in Alahovih obljubah in Alahovem... Prav tako se mi zdi normalna uporaba velike začetnice v primeru Konfucijevega nauka ali Budovega razmišljanja.

Ni mi pa razumljivo, od kod velika zadrega in pogosto slovnično nepravilna raba pridevnika božji (celo v cerkvenih medijih) – tudi v primerih, ko ima pisec očitno v mislih svetopisemskega, enega in edinega, osebnega in živega Boga. Naš bog se pač imenuje Bog. In če je to njegovo lastno ime, mu pripadajo iste slovnične pravice, ki pripadajo vsej drugi množici lastnih imen – predvsem ta, da se tudi njegov svojilni pridevnik piše z véliko. Le zakaj imamo pri tem tako velike pomisleke, ko pa je vendar izpeljan iz prvega in najustreznejšega imena za krščanskega Boga?

Denimo, da bi "sporno" ime nadomestili s kakšnim drugim imenom, kot so: Gospod, Stvarnik, Oče ipd. – mar ne bi iz njih izpeljane pridevnike pisali z veliko začetnico: Gospodov, Stvarnikov, Očetov? To se verjetno vsem zdi samoumevno. Prav tako, kot se meni zdi samoumevno in nadvse pomembno, da obe besedi, Bog in Božji, (vsaj) kristjani pišemo z veliko začetnico (ko se nanašajo na krščanskega – našega Boga).

Saj vem, da Bog ob poslednji sodbi ne bo preverjal našega poznavanja slovničnih pravil, ampak izpolnjevanje njegovih življenjskih navodil. Kako lepo bo takrat slišati: "Prav, dobri in zvesti služabnik! V malem si bil zvest, čez veliko te bom postavil" (Mt 25,21.23). Prepričana pa sem, da pri tem gotovo ne bo mislil na male začetnice.

Martina Krečič

Galerija Ars v Gorici / Fabio Gonnelli in Michele Petruz

Onkraj vidnega

Onkraj vidnega – Oltre il visibile je nevsakdanji, a zgovoren naslov likovne razstave dveh goriških umetnikov, ki sta v sredo, 18. t. m., v goriško likovno galerijo Ars na Travniku privabila izjemno veliko ljudi. Goričan Fabio Gonnelli in Michele Petruz iz Doberdoba sta v sredo zvečer presenetila vse obiskovalce odprtja, saj smo morali na odprtje razstave počakati kar na stopnišču pred vhodom v galerijo Ars. Vhodna vrata vanjo so bila namreč zaprta s papirjem, na katerem je bila poslikava Fabia Gonnellija.

Po pozdravu predsednika društva Ars Jurija Paljka, ki je tudi sicer vodil večer v italijanščini in slovenščini, je številnim presenečenim prisotnim likovna kritičarka Cristina Feresin razložila, da sta umetnika na ta način hotela opozoriti na sam naslov razstave Onkraj vidnega. "Kaj bomo videli onkraj, kaj bomo videli na drugi strani"! je prisotne povabila Cristina Feresin in z nožem prerezala poslikavo na papirju, nato so številni vstopili v galerijske prostore, kjer je Feresinova spregovorila o obeh umetnikih ter poudarila predvsem dejstvo, da je sicer različnima umetnikoma skupno iskanje globljih vsebin, tistega, kar se ne vidi, se pa lahko zasluti. Iskanje tistega torej, kar je očem zakrito, a prav z vidnim nagovarja in išče nove, globlje odgovore.

Z leve Michele Petruz, Fabio Gonnelli, Cristina Feresin in Jurij Paljk (foto DPD)

Foto DPD

Fabio Gonnelli je Goričan, ki precej let ni razstavljal, v galeriji Ars na Travniku tokrat razstavlja svoja dela - slike večjih dimenzij -, ki so nastala v minulih desetih letih. Po maturi na goriškem liceju za umetnost je Fabio Gonnelli diplomiral v Benetkah na Akademiji za lepe umetnosti. Cristina Feresin je o njem povedala, da je pristaš t. i. gestualnega slikarstva, saj nam ponuja na ogled slike, na katerih zaslutimo odseve vidnega sveta, a tudi simbole, napise in druge likovne znake, ki nas vodijo, da "iščemo za vidnim še globlji pomen", vse pa je pri Gonnelliju naslikano v izjemno močnih, mediteransko uglašenih barvnih tonih in podtonih, zamah je gotov in vehementen.

Michele Petruz je opravil slovenske šole v Gorici, sicer pa živi v Doberdobu in je v galeriji Ars na razstavi presenetil z nizom umetniških izdelkov drznih oblik in še drznejših vsebin; vsi so narejeni v keramiki, žgani glini, največ pa jih je spečenih v zahtevni tehniki japonskega izvora, ki se imenuje raku, v kateri je, tako je povedala na razstavi Feresinova, pravi izvedenec in na Goriškem uči tudi druge umetnike to zahtevno tehniko. Cristina Feresin je tudi poudarila, da se Petruz ne zadovolji samo s keramiko ali žgano glino, saj umešča svoja dela v lesene in železne podstavke, vse skupaj pa nadgrajuje še z drugimi materiali, tako da včasih lahko govorimo že o pravih umetniških instalacijah. Njegova dela bodo obiskovalca gotovo prisilila v razmišljanje, saj so drzna in zares prignana do skrajnega roba naturalizma.

Umetnika sta ob koncu razstave nagovorila prisotne, naj vzamejo domov košček poslikave na papirju, ki je zapirala vhod na razstavo. Razstava Onkraj vidnega je odprta po urniku delovanja Katoliške knjigarne.